

bONUM PUBLICUM

06

„SÚLYOS TERRORTÁMADÁSOKAT NEM LEHET EGYEDÜL ELKÖVETNI”
Interjú Hankiss Ágnes egyetemi docenssel

10

NEMZETI IDENTITÁSUNK JÖVŐJE: A HUNGARIKUMOK
A hungarikumok szerepe a felsőoktatásban és a kreativitás kialakulásában

25

A MIGRÁCIÓS VÁLSÁG EU-RÓPA JÖVŐJÉNEK KIHÍVÁSA
Riport Dr. Kaiser Ferencsel, az NKE biztonság- és védelempolitikai szakértőjével

JELENTÉS A JÓ ÁLLAM VÉLEMÉNYFELMÉRÉSÉRŐL 2017

„A Nemzeti Közszerológati Egyetemen (NKE) 2013 decemberében alakult meg a Jó Állam Kutatóműhely azzal a céllal, hogy empirikus adatokon alapuló indikátorok segítségével ragadja meg és értékelje a kormányzati képességet és az állam működését több különböző hatásterületen. [...]

A 2016-os Jó Állam Véleményfelméréshez képest 2017-ben egy jóval több tematikus blokkot érintő és a különböző tematikus tartalmak összehasonlíthatóságát biztosító kérdőívvel dolgoztunk. **A 2017-es Jó Állam Véleményfelmérés így alkalmas arra, hogy a Jó Állam Jelentés percepció mutatóinak biztosítása és a hatásterületi elemzések gazdagítása mellett önálló kutatásként is megállja a helyét.**

Részlet a *Jelentés a Jó Állam Véleményfelméréséről* című kötet *Módszertani bevezetőjéből*

A kiadvány teljes terjedelmében elolvasható az Államkutatási és Fejlesztési Intézet honlapján:

„A 2015-ös migrációs számok eltörpülnek a húsz év múlva várhatókhöz képest. A migrációnak rendkívül nagy tartaléka vannak, és ezek nem fognak csökkenni” – fejtette ki Dr. Kaiser Ferenc, a Nemzeti Közszerológati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézetének egyetemi docense. Riportunkban az NKE biztonság- és védelempolitikai szakértője segített abban, hogy átlássuk, milyen folyamatok húzódnak meg a migráció hátterében és milyen kihívásokkal számolhatunk a jövőben.

„Súlyos terrortámadásokat nem lehet egyedül elkövetni” – Interjú Hankiss Ágnes címzetes egyetemi docenssel

Nemzeti identitásunk jövője: a hungarikumok

A társadalmi, gazdasági, műszaki fejlődés záloga a víz

A kibertér számos kockázatot is rejt

TARTALOM 2017. NOVEMBER

02 MOZAIK	19 AZ NKE-N INDUL ÚJRA AZ EURÓPAI TÜKÖR	37 MEGJELENT AZ IDEI JÓ ÁLLAM JELENTÉS
06 „SÚLYOS TERRORTÁMADÁSOKAT NEM LEHET
EGYEDÜL ELKÖVETNI” - INTERJÚ HANKISS ÁGNES
CÍMZETES EGYETEMI DOCENSSEL	21 KUTATÁSOKKAL, KÉPZÉSEKKEL AZ UNIÓS
FORRÁSOK SIKERES FELHASZNÁLÁSÁHOZ	40 „DIPLOMATÁKRA A JÖVŐBEN IS SZÜKSÉG LESZ”
10 NEMZETI IDENTITÁSUNK JÖVŐJE: A
HUNGARIKUMOK	25 A MIGRÁCIÓS VÁLTSÁG EURÓPA JÖVŐJÉNEK
KIHÍVÁSA	43 SZAKMAI METSZETEK ÉS LÉLEKTANI
MÉLYPÚRÁSOK
12 120 ÉVES A KÖZIGAZGATÁSI BÍRÁSKODÁS	29 AZ AMERIKAI TISZTKÉPZÉS BELÜLRŐL	47 A KIBERTÉR SZÁMOS KOCHÁZATOT IS REJT
15 HALLGATÓI SZOLGÁLTATÓ CENTRUM JÖTT LÉTRE
AZ NKE-N	31 „ÉLETRE SZÓLÓ TAPASZTALATOKAT ÉS
KAPCSOLATOKAT SZEREZTÜNK”	49 BÜSZKESÉGÜNK: BODOLAI FANNI VILÁGBAJNOK
16 60 ÉV KÖZIGAZGATÁSI KÜZDELMÉNEK ÁLLÍTOTT
EMLÉKET AZ NKE	34 A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, MÚSZAKI FEJLŐDÉS
ZÁLOGA A VÍZ	52 SIKERRE ÍTÉLVE?
		56 MINDANNYUNK ÓRÓKSÉGE: A REFORMÁCIÓ
		60 AJÁNLÓ

Grúz és azeri rektori látogatás az NKE-n

A Magyar Rektori Konferencia meghívására grúz rektorok küldöttsége utazott Magyarországra október végén, hogy kétoldalú megbeszéléseket folytassanak magyar intézményekkel. A Nemzeti Közszerológiai Egyetemre Ms. Maka Ioseliani, a Georgian Institute of Public Affairs (GIPA) rektora látogatott el, akit Prof. Dr. Patyi András rektor fogadott. A GIPA 1994-ben alakult, és négy különálló oktatási intézményt foglal magában, BA és MA képzéseket kínálva, elsősorban grúz nyelven. A két intézmény közötti együttműködésre többféle lehetőség nyílik, de a tématerületet tekintve elsősorban az Államtudományi és Közigazgatási Kar jöhet számításba. Október végén az Azerbajdzsáni Közigazgatási

Akadémia delegációja is ellátogatott az NKE-re. A küldöttséget Prof. Dr. Urkhan Alakbarov akadémikus, az akadémia rektora vezette. Az 1999-ben alakult akadémia, amely Azerbajdzsán egyik vezető oktatási intézménye, azeri és orosz nyelven folyik az oktatás. Az intézményben jelenleg több mint 1500 hallgató folytatja tanulmányait BA és MA képzéseken állami ösztöndíjas és költségtérítéssel képzések keretében. A delegációt Prof. Dr. Patyi András fogadta, majd együttműködési megállapodást írt alá az azeri vezetőkkel. A látogatás zárásaként Prof. Dr. Urkhan Alakbarov előadást tartott az egyetem oktatói és hallgató részére Azerbajdzsán jelenlegi gazdasági helyzetéről.

Mert egy nép azt mondta: Elég volt!

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 61. évfordulója alkalmából szervezett megemlékezést a Nemzeti Közszerológiai Egyetem. A Ludovika Campus új oktatási épületét átjárta '56 szelleme, hiszen az egyetem polgársága közös műsorral emlékezett meg a hősi halottakról. Koltay Gábor filmrendező, az NKE vendégoktatója a műsor keretében megosztotta ünnepi gondolatait, személyes történetét. Mint a legtöbb magyar családban, náluk is misztikumként élt '56 története, amelyről csak szűk családi körben, suttogva lehetett beszélni. Szülei kint voltak október 23-án, az utcán, majd később családjából többen disszidáltak a forradalom leverése után. A szabadságharc igazi történetét csak szamizdat irodalomban olvashatták, titokban. Koltay Gábor kiemelte, hogy a rendszerváltozás viszonyítási pontja volt 1956. Ekkor a világon már mindenütt tudták, hogy Magyarországon igenis forradalom volt. „Mi a mi feladatunk?” – tette fel a kérdést a rendező. „Megérteni és megértetni mindazt, ami akkor történt.” Rávilágított, hogy tenni kell annak érdekében, hogy feldolgozzuk mindazt, amit '56 jelent ma a magyarság emlékezetében. Őszintén beszélni róla. Nagy Imre személyét is csak a nyílt, tiszta és őszinte beszéd után lehetett relativizálni: „Államférfiúi becsületről, tisztességről és nagyságról tett tanúbizonyságot,

amikor a tárgyalásán felvállalta a forradalom minden fontos törekvését és kegyelmet nem kért. Mélyen hiszem, hogy 1956 nélkül nincsen magyar, kelet-európai rendszerváltozás.” Koltay Gábor megemlékezését az NKE-s hallgatók forradalmi eseményeket idéző műsora egészítette ki, amelyet a Ludovika Tánckar, valamint az egyetem tehetséges hallgatói adtak elő.

21. századi egyetemhez illő 21. századi könyvtár

Ünnepélyes keretek között adták át a megújult Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltárat a Ludovika Főépületben. Prof. Dr. Padányi József mk. vezérőrnagy köszöntő beszédében szövegezte a megvalósításban részt vevő munkatársakról és az egyetem három karának szerepvállalásáról, melynek eredményeképpen az Államtudományi és Közigazgatási Kar, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar és a Rendészettudományi Kar könyvtárának már a Ludovika Központi Könyvtár adhat otthont. A Nemzeti Közszerológiai Egyetem tudományos rektorhelyettese kiemelte, hogy a hagyomány és innováció jegyében mind a könyveket, mind pedig a 21. századnak megfelelő fejlett infrastrukturális hátteret biztosítja az egyetem. Ennek alapját a KÖFOP projekt keretében meghatározott három fejlesztési célcsoport – az intelligens könyvtárszolgálat fejlesztése, a tudásalapú oktatás-fejlesztés és a tudáshoz való hozzájárulás minden módon való támogatása az infotechnikai eszközök alkalmazásában – adta. Hozzátette, hogy az NKE az ELTE-vel együttműködve feldolgozza és közlésezi Magyar Zoltán hagyatékát.

Sörény Edina, az Egyetemi Központi Könyvtár főigazgatója kiemelte, hogy kialakítottak egy egységes belső szabályzatot, amely alapján feldolgozták az ÁKK 110 ezer és az RTK 45 ezer darabos gyűjteményét, melyek a könyvtár négy helyiségében található meg és kölcsönözhetőek ki.

Rendőrségi vezetők látogatása az NKE-n

Papp Károly r. altábornagy, országos rendőrfőkapitány vezetésével a rendőrség országos és megyei szintű vezetői tettek látogatást október 25-én a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen. A rendőri vezetőket az egyetem, különösen a Rendészettudományi Kar tevékenységét érintő aktualitásokról Prof. Dr. Patyi

András rektor tájékoztatta, majd Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, az RTK dékánja vezetésével megtekintették az egyetemi campust. Patyi András előadásában hangsúlyozta, hogy az RTK rendészeti missziója csak szélesebb összefüggésben értelmezhető, ezért magáról az egyetemről is áttekin-

gyakorlati képzésre. Az NKE rektora beszélt a rendőrtisztképzés aktuális kihívásairól is. Elmondta, hogy a cél a leendő hallgatók hatékonyabb kiválasztása, valamint a demográfiai körülményekhez, a fiatalok fizikai és pszichikai állóképességéhez igazodó alapfelkészítés kialakítása. Patyi András ugyancsak fontosnak ítélte a rendészettudomány elismertségének növelését, valamint az angol nyelvű kurzusok elindítását. Papp Károly szerint az NKE és a rendészeti szervek közötti együttműködés alapvető értéke a rendőri tevékenységnek is, hiszen e munkának széles társadalmi alapokon kell nyugodnia. Az országos rendőrfőkapitány kiemelte, hogy a rendőri pályán is fontos az élethosszig tartó tanulás. Ennek érdekében az ORFK alapvető érdeke, hogy folyamatosan magas szintű együttműködés legyen az NKE és a rendőrség között.

tést nyújtott. Az RTK tevékenységét bemutatva kiemelte, hogy a kar munkatársainak felelősségteljes állományú, azaz a rendvédelmi szervek által fizetett, onnan vezényelt emberekről van szó, akiknek a jelenléte garancia a hatékony

Új nemzetközi rektorhelyettes az NKE-n

November elsejétől Dr. habil Nyikos Györgyi, az Államtudományi és Közigazgatási Kar intézetvezetője tölti be a Nemzeti Közszolgálati Egyetem megbízott nemzetközi rektorhelyettesi pozícióját.

Az NKE-n az intézmény megalakulásától kezdve egyetemi docensként dolgozó oktató jogi és közgazdasági, valamint EU szakjogi diplomával, jogi szakvizsgával, PhD-val és habilitációval is rendelkezik. Oktatói munkája mellett több mint húsz éve dolgozik a közigazgatásban a helyi szinttől, a központi kormányzaton át az uniós intézményrendszerrel bezárólag különböző pozíciókban. Jelentős nemzetközi tapasztalatokkal rendelkezik, a magyar EU-elnökségi feladatok ellátásában való közreműködés mellett mintegy négy évig kohéziós szakdiplomataként Brüsszelben is dolgozott. Több mint tizenhét éve végez oktatói munkát a felsőoktatásban és a továbbképzésben az NKE mellett olyan intézményekben is, mint az ELTE Jogi Továbbképző, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Szakterületéhez az EU-s ismereteken túl a közpénzek felhasználásához kapcsolódó (költségvetés, államháztartás, kohéziós politika, közbeszerzés, versenyjog, illetve projektmenedzsment és finanszírozás) témák tartoznak.

Ludovika Nagyköveti Fórum: Bulgária

Bulgáriával folytatódott a Ludovika Nagyköveti Fórum előadássorozata október 26-án. Őex. Ulyana Bogdanska, a Bolgár Köztársaság állandó és meghatalmazott budapesti nagykövete *Bulgária az Európai Unióban* címmel tartott előadást. A hallgatóság megtudhatta, hogy Bulgária az öreg kontinens egyik legtoleránsabb országa, amely, kezdve Cirill és Metód utazásaival, sokat tett a közös európai kultúra fenntartásáért. Ebben a kelet-balkáni országban található a harmadik legtöbb ókori régészeti lelet is. A bolgárok kultúraszeretétét pedig mi sem bizonyítja jobban, mint a május 24-én tartott nemzeti ünnepük, amikor is a cirill ábécét és a saját kultúrájukat ünneplik. A világ közös kulturális kincséhez pedig szintén sok alkalommal járult már hozzá ez az ország. Többek közt a Voyager űrszonda bolgár nyelvű dalokat is sugároz a világűr

mélységeit kutató útján. Napjaink fontos bolgár eredményeit bemutatva kiemelte, hogy az informatikai szektor különösen gyorsan fejlődik hazájában, és itt található a világon a harmadik leggyorsabb szélessávú hálózat. A modern fejlesztések mellett pedig a tradíciókra is adnak, hiszen az ország Földünk egyik legnagyobb rózsatermesztője, és a levendulatermesztés terén is élen járnak. A Bolgár Köztársaság és az Európai Unió kapcsolatára rátérve Ulyana Bogdanska kiemelte, hogy az ország 1878-ban elnyert függetlensége óta az EU-csatlakozás volt a legfontosabb civilizációs döntése hazájának. Ez egy tudatos döntés volt, amely pozitív hatásait azóta is érezteti. Tíz évvel a csatlakozása után, 2018. január 1-től Bulgária fogja ellátni az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét fél éven keresztül, és nagyszabású programmal készülnek erre.

Balkán: kihívások, kérdések, válaszok

„A balkáni kérdés megoldását nem az hozza el, hogy a nyugati modelleket és értékeket kényszerítjük rá a Keletre, hanem egy új szintézis Kelet és Nyugat között a 21. század Európájában” – idézte Dr. Ördögh Tibor, az Európaizáció a Balkánon Ludovika Kutatócsoport vezetője a balkáni geopolitikusok által vallott gondolatot az NKE rendezvényén. A Balkán államainak politikai kihívásai című konferencia alkalmával a kutatócsoport és a meghívott előadók az „Európa puszkaporos horodójának” nevezett térség államainak demokratikus viszonyrendszerét, politikai kihívásait, valamint európai uniós integrációs kérdését járták körbe. Dr. Koller Boglárka, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar dékánja nyitóbeszédében bemutatta a kutatócsoport munkásságát. Kiemelte, hogy küldetése hiánypótló a magyar és a nemzetközi tudományos életben, hiszen egységes politikatudományi struktúrában tárja fel az adott államok működését. Ördögh Tibor elmondta, a konferencia célja az, hogy mérleget adjon az elmúlt közel negyven év történéseiről: a térségben lezajlott

két háború, az első és a második délszláv válság, továbbá a 90-es években számos autoriter vezető jelent meg a politikában, emellett volt, ahol merényletek és erőszakos etnikai tisztogatások zajlottak le. Az előadásokat a balkáni országok részletes vizsgálata követte. Politikatudományi mikroszkóp alá került Görögország, Szlovénia,

Horvátország, Szerbia, Montenegró, Macedónia, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Albánia, Bulgária, valamint Románia. A szekcióbeszélgetések során a kutatócsoport mellett felszólaltak a Külügyi és Külgazdasági Intézet, valamint az NKE hazai partneregyetemének szakemberei is.

Képzéssel az európai biztonságért

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is részt vett az Európai Rendőrákadémia (CEPOP) által szervezett első közös európai rendészeti mesterképzés megvalósításában. A kétéves kurzuson részt vevő huszonhat hallgató az NKE Ludovika Főépületében vehette át oklevelét. A mesterképzési program diplomaosztó ünnepségén és tanévnyitóján elhangzott, hogy a hét modul közül az elsőt az NKE és a Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központja közösen rendezte meg. A programban huszonnyolc ország oktatói vettek részt, a hallgatók többek között Ausztriából, Németországból, Írországból, a Baltikum-ból, Bulgáriából, Portugáliából és Görögországból érkeztek. A most végzetek között egy magyar is volt: Palkovics Viktor a Robotzsaru-NEO program szerepéről írta szakdolgozatát. Az NKE és a CEPOP több európai egyetemmel együttműködve 2015-ben indította közös mesterképzési programját. Ez a kurzus volt az első olyan uniós képzési program, amely a rendvédelmi tiszteknek nyújtott mesterképzést az Európai Unió és polgárainak biztonsága szempontjából lényeges témakörökben.

Ösztöndíj az NKE „követeinek”

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem huszonegy hallgatója részesül Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíjban az idei tanévben. A korábban köztársasági ösztöndíjnak nevezett elismerésről szóló oklevelet ünnepélyes keretek között adták át a Ludovika Főépületben. Az Államtudományi és Közigazgatási Karról kilencen, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karról négyen, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karról öten, a Katasztrófavédelmi Intézetből pedig egy hallgató részesült ösztöndíjban. A rendezvényen

Prof. Dr. Patyi András az NKE követeinek nevezte a hallgatókat. Az intézmény rektora – aki korábban szintén részesült ebben az elismerésben – örömét fejezte ki, hogy a civil hallgatók mellett honvédtisztjelöltek és a Katasztrófavédelmi Intézet egyik hallgatója is elnyerte a nemzeti felsőoktatási ösztöndíjat. „*Ennek a feltételrendszere ugyanis alapvetően a civil felsőoktatásra lett kitalálva*” – fogalmazott Patyi András. A rektor szólott arról is, hogy az NKE több mint egy egyetem, hiszen felsőoktatási alapfeladatai mellett

egyéb, külön törvényekben megfogalmazott kihívásoknak is meg kell felelnie az intézménynek és benne a hallgatóknak, oktatóknak is. „*Értékeljük és becsüljük meg azt, hogy kényelmes, modern körülmények között tanulhatnak*” – mondta pohárköszöntőjében Prof. Dr. Kis Norbert. Az Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja szerint a nemzeti felsőoktatási ösztöndíjnak motiváló ereje lehet minden egyetemi polgár számára, így arra kérte az ösztöndíjasokat, hogy ők is segítsék hallgatótársaikat céljaik elérésében.

„Súlyos terrortámadásokat nem lehet egyedül elkövetni”

SZÖVEG: SZŐŐR ÁDÁM
FOTÓ: HANKISS ÁGNES ARCHÍV

Eredeti szakmáját tekintve klinikai pszichológus és író, de ma már főként biztonságkutatással foglalkozik. Volt politikai tanácsadó, európai parlamenti képviselő, alapítója és vezetője a Hamvas Béla Intézetnek, és több mint egy éve az NKE Nemzetbiztonsági Intézet terrorelhárítási tanszékének az oktatója. Hankiss Ágnes címzetes egyetemi docenssel kultúráról, politikáról és az európai terrormerényletek háttéréről is beszélgettünk.

○ Mit jelent az Ön számára, hogy egyetemünkön oktathat?
Hankiss Ágnes: Öröm és megtiszteltetés számomra, hiszen hosszú évek óta foglalkozom ezzel a területtel. Jó érzés, hogy az ember azt az ismeretanyagot, amelyre szert tesz, megoszthatja azokkal, akik az ország biztonságáért dolgoznak különböző területeken. Ma már civilként is lehet komoly elméleti háttértudást szerezni ebben a szakmában, ugyanakkor civilhez illő szerénységgel kell hozzáállni a feladathoz.

○ Ön a Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet vezetője is. Mivel foglalkoznak az intézményben?
H. Á. Az intézmény 2000-ben jött létre, két fő kutatási főiránnyal. Az egyik a kommunista állambiztonság működése, kicsit tágabb értelemben a kultúra és a hatalom kapcsolata a szocializmusban. Ez értelmiségtörténeti kutatásként is felfogható, hiszen azt is vizsgáljuk, hogy az előző rendszerben milyen mechanizmusok alapján történt a nyomásgyakorlás a kultúra és a hatalom viszonyában. A másik a szellemtörténeti kutatás,

amelyben olyan emberek kerültek az érdeklődésünk fókuszába, akiknek a munkássága összeköti a magyarságtudatot és az európaiságot. Éppen ezért hallgatták agyon és mellőzték őket a kommunista rendszerben. Közéjük tartozik névadónk, Hamvas Béla is, vagy Prohászka Lajos, akinek a műveiből nemrégiben adtunk ki egy egyedülálló válogatást. Vagy Szentkuthy Miklós, aki grandiózus szellemiségű író és ember volt, személyesen is ismerhettem. Megjelentettünk egy válogatást a dedikációiból, a levelezéséből és barátainak a visszaemlékezéseiből. Nemrég a két fő kutatási irányunkat kibővítettük egy harmaddal, a biztonságkutatással. Ezt a három kutatási irányt fedi le negyedéves folyóiratunk, amelyet *Arc* és *Álarc* címmel indítottunk el idén tavasszal.

○ Az eredeti szakmája klinikai pszichológus. Hogyan jutott el a biztonságkutatásig?

H. Á. Már kamaszkoromtól fogva szinte megszállottan érdekelt az emberi lélek. Később azután a pszichológia már kissé

Hankiss Ágnes

Kedvenc film • A vágy titokzatos tárgya. *Homeland* című filmsorozat
Kedvenc könyv • *Móricz Zsigmond: Erdély I–II–III.* Nádás Péter: *Évkönyv: John le Carré regényei*
Hobby • főzés, kertészkedés

szűknek bizonyult, a tudományos kutatás szabadságát már nem éreztem elegendőnek. Akkor vándoroltam át a szépirodalomba, a magyar nyelv adta csodálatos szabadság birodalmába, és jelentek meg köteteim. Az emberi természet és az emberi kapcsolatok, játszmák működése ugyanúgy ott van a terrorizmus jelenségkörében vagy mondjuk a hírszerzés világában, mint a lélektanban vagy a szépirodalomban. Ez a közös nevező.

○ **Köztudott, hogy már alapításakor is közel állt a Fideszhez. Később a párt színeiben lett európai parlamenti képviselő is. Manapság mennyire van kapcsolata a politikával?**

H. Á. A politikába a rendszerváltás idején csöppentem bele, a Fidesz háza táján. 1994 és 1998 között például az ellenzéki Fidesz akkori parlamenti frakcióvezetőjének, Szájer Józsefnek voltam a tanácsadója. Nagyon szerettem ezt a munkát, például a napi-rend előtti felszólalások megírását kifejezetten élveztem. Aztán jött az 1998-as győzelem, ami egészen más helyzetet teremtett, így kormánybiztosként dolgozhattam tovább, ami nagy kihívás volt. Furcsa lehet, amit mondok, de bizonyos szempontból a politikában az ellenzéki lét idején éreztem igazán jól magam.

○ **Sokszor azt látjuk, hogy aki már nincs a hatalom közelében, az lényegében kiesik a piksziszből. Ön ezt hogy érzi?**

H. Á. Lehetséges, de attól is függ, hogy kiről van szó. Az a munka, amit végeztem, bizonyos időszakokban nagyon közel volt a hatalom centrumához, de magamra mindig amolyan „társutas” értelmiségiként tekintettem. Hatalmi ambícióim soha nem voltak. Amikor 2009-ben európai parlamenti képviselő lettem, hamar rájöttem, hogy a feladat nagyon érdekes, sok lehetőséget kínál, de maga a közeg részben nyomasztó és kiábrándító is. De ebben kellett megtalálnia mindenkinek a maga egyéni útját. Ott is szembesültem azzal, hogy nem vagyok vérbeli politikus alkat. Inkább elkezdtem beleásni magam minél mélyebben abba a témakörbe, ami mindig is szenvedélyesen érdekelt, a biztonságkutatásba. Két bizottságban is foglalkozhattam ezzel az Európai Parlamentben. A Biztonság- és Védelempolitikai Bizottságban az EU katonai ügyeivel foglalkoztunk, ami magyarként, egy kis közép-európai tagország állampolgáraként nem adott komolyabb tennivalót. Viszont a Bel- és Igazságügyi Bizottságban az Európai Néppárt nevében számos olyan témakört vihettem, amelyből sokat lehetett tanulni. Elsősorban a terrorizmussal és a terrorrelhárítással összefüggő témák érdekeltek, ami az Iszlám Állam megjelenése előtt sokak szemében akár hobbinak is tűnhetett. Néppárti véleményezője voltam például a terrorrelhárítással összefüggő jelentéseken kívül az EU belbiztonsági stratégiájának, a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris fegyverek elleni védekezés akciótervének vagy a kritikus infrastruktúrák védelmét szorgalmazó kibernetikai tervezetnek. 2011 tavaszán rendeztünk a munkatársaimmal egy nagyobb konferenciát, amely az európai hírszerzés jövőjét és a hírszerzési együttműködés kérdéseit vette napirendre,

számos európai titkosszolgálat volt és jelenlegi vezetőjének a részvételével. Ami ma visszatekintve érdekes, hogy akkor még szinte semmi jele nem volt annak, hogy pár éven belül egy másfajta és súlyosabb terrorfenyegetettséggel nézünk majd szembe.

○ **Magyarul sem a tömeges migrációt, sem az utcai terror-támadások veszélyét nem lehetett előre látni?**

H. Á. Az egész Európát érintő migrációs hullámra akkor még senki sem gondolt. A terrorizmus veszélye persze mint globális jelenség már akkor is élő probléma volt, hiszen ez nem az Iszlám Állammal kezdődött. 2010 környékén született is egy irányelv az EU-ban, hogy létre kell hozni a terrorrelhárítás fúziós központjait, amelyek összegyűjtene minden fontos információt. Ha ugyanis sok a párhuzamosság, vagy nagy a rivalizálás és az információk visszatartása az egyes szolgálatok között, a terrorrelhárítás hatékonysága romlik.

○ **Hogy látja jelenleg a migráció és a terrorizmus kérdését?**

H. Á. Nem szabad minden migránsban terroristát sejtteni. De tény az is, hogy a súlyos európai terrortámadásokat az elmúlt években többségükben olyanok követték el, akik magukat menekültnak kiadva tértek vissza Szíriából Európába. Talán ideje leszámolni a magányos farkasok legendájával. Ez nem azt jelenti, hogy nincsenek magányos elkövetők, de a súlyos terrortámadások hátterében mindig terrorszervezet, terrorista hálózat áll. Megpróbáltam nyílt források, cikkek és szakmai adatbázisok segítségével összerakni az elmúlt években Európát sújtó merényletek hátterét. Az derült ki, hogy az összes nagy európai merénylet elkövetőit nem több, mint egyetlen láncszem, egy-egy személy választotta el az Iszlám Állam központjától, konkrétan az úgynevezett külső műveleti parancsnokságtól. Minden elkövető esetében felrajzolható volt tehát az a személyi háló, amely megmutatja, hogy nem magányos elkövetőről volt szó.

○ **Az Iszlám Állam magára is vállalta ezeket a merényleteket.**

H. Á. Igen, csak itt is akad egy furcsaság. Az ISIS sok esetben nem csupán utólag, hanem már a támadások előtt beharangozza a helyet vagy a módszert a propagandafórumain, vagy mint például a berlini karácsonyi merénylet esetében, mind a kettőt. Magányos farkasokhoz intéz felhívást, miközben már egy titkos műveleti sejt készíti elő a támadást. Ez pedig nem túl logikus. Azt hiszem, de ezt persze nehéz volna bizonyítani, hogy itt a lélektani hadviselés sajátos módszerével, taktikájával állunk szemben, aminek a célja a félelem szétterítése és a terrorrelhárítás tévútra terelése.

○ **Az Iszlám Állam kezdi elveszíteni területeit, hatalmi pozícióit. Egyes vélemények szerint ezzel nemhogy csökkenne, hanem inkább egy ideig növekedhet is a terrorfenyegetettség Európában.**

H. Á. Az jó hír, hogy az ISIS nagy ütemben veszíti el területeit, de a jövő mégsem látszik túl biztatónak. Mi történik azokkal, akik életben maradnak, és mi lesz az olajból, műkincsekből és sok másból felhalmozott pénzekkel? Számunkra az Európába visszaáramló harcosok jelenthetnek komoly veszélyt, ha az európai rendvédelmi szervek nem tudják idejekorán kiszűrni őket. Vagy, mint néhány skandináv országban, csupán megtévedt és rehabilitálandó fiataloknak tekintik az ISIS soraiból visszaérkezőket. Az Iszlám Állam bukásával vélhetőleg nagyon erős diverzifikációs folyamat indulhat be. Ami biztos, hogy Dél-Ázsiában erős hadállásokra tettek szert az elmúlt években. Ami minket közelebről is érinthet, az a közép-ázsiai, volt szovjet tagköztársaságokban való jelenlétük erősödése. Hogy ezzel az oroszok mennyire fognak megbirkózni, azt nehéz megmondani. Kritikus kérdés Líbia növekvő szerepe is, ahol már eddig is komoly tartalékai voltak az ISIS-nek. A sabratai kiképzőtábor például olyan centrum, ahol az említett európai terrortámadások elkövetőinek a többsége megfordult. Vagy már a létrehozásában is tevékenyen részt vett.

○ **Látva az európai terrorcselekmények jellegét, úgy tűnik, hogy ezeket szinte lehetetlen megelőzni. Ugyanakkor bizonyára ennél több kísérlet történik.**

H. Á. Természetesen számos megghiúsított merényletről lehet szó, de ezeket azért nem lehet nyilvánosságra hozni, mert veszélyeztetné a terrorrelhárítás forrásait és eszközeit. Ez mindig nagy dilemma, a gyakorlatban is. A német elhárításnak volt például egy beépített embere abban a berlini terrorsejtben, amelyben a merénylet felkészült, és ez az ügynök le is adta a jelzést, hogy mi készül. De mivel a német szolgálat félt attól, hogy az ügynökük lelepleződhet, úgy döntöttek, hogy várnak, és inkább csak megfigyelik őket. A történet azonban nagyon rossz véget ért, hiszen a merénylet

bekövetkezett. A megelőzésben kulcskérdés volna a kommunikációs csatornák, elsősorban a titkosító alkalmazások ellenőrizhetősége. Elsősorban a Telegramé, amit a dzsihadisták előszeretettel használnak, mivel orosz tulajdonosa a terrorrelhárítás számára sem enged hozzáférést.

○ **Az ISIS után visszatérhet újra az al-Káida? Milyen esélyt lát erre?**

H. Á. A két szervezet között rossz a kapcsolat, ami habitusbeli különbségükből is fakad és a vezetőik hagyományosan rossz viszonyából is. Amíg az al-Káida vezetése a szunnita elitből jött létre, az ISIS a populista változat, amit valaki igen találóan lumpen-kalifátusnak nevezett. Az al-Káida azonban évek óta ismét erősödik, a szervezet új vezetője Bin Laden egyik fia lehet a közeljövőben. Őt valószínűleg az ISIS maradéka is elfogadja majd. Most úgy tűnik, hogy az Iszlám Állam bukásra van ítélve, de a kérdés az, hogy a dzsihadista ideológia, az iszlamista radikalizmus is elerőtlenedik-e, vagy csupán alakot vált és új vezetőkkel új szervezeteket hoz létre. Sajnos ez utóbbi tűnik valószínűbbnek.

○ **Magyarországnak eddig sikerült elkerülni egy jelentősebb terrortámadást. Nyugodtan aludhatunk továbbra is?**

H. Á. Az a szerencsénk, hogy mi nem vagyunk igazán rajta a terroristák céltérképén, amelyen elsősorban a nagyobb, volt gyarmattartó országok szerepelnek, ahol jelentős muszlim közösség is él. Nálunk ez nincs így. Közvetítők és segítők hálózata nélkül pedig sokkal nehezebb volna egy terrortámadás előkészítése és végrehajtása. Kizárni persze semmit sem lehet, és nyugodtan hátradőlni sem. Fontos eredmény hazánkban a TEK létrehozása és működése, amely egyfajta fúziós központ szerepét betöltve megfelel minden európai normának, és ha szükséges, gyorsan és hatékonyan tud reagálni. ●

Nemzeti identitásunk jövője: a hungarikumok

A hungarikumok szerepe a felsőoktatásban és a kreativitás kialakulásában

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„A hungarikumok a magyarság csúcsteljesítményei. Olyan egyedi, különleges értékek, amelyeket külföldön és belföldön magyar eredményként tartanak számon” – mondta Prof. Dr. Tózsza István a Ludovika Szabadegyetemen tartott előadásában. A kurzus hallgatói megismerkedhettek a hungarikumok szerepével a nemzeti identitásunkban, a kreatív gondolkodás kialakításában, valamint a magyar felsőoktatásban betöltött helyzetével is.

Az Államtudományi és Közigazgatási Kar intézetvezető egyetemi tanára előadásában a hungarikumokat egy új szempont alapján közelítette meg, amelyben a neurobiológiai alapoktól eljutott a felsőoktatásban bevett gyakorlatig. A hungarikumokról kiemelte: *„A magyarság csúcsteljesítményei. Olyan egyedi, különleges értékek, amelyeket külföldön és belföldön magyar*

eredményként tartanak számon.” A Ludovika Szabadegyetem kurzusát egy játékkal indította, amely során az előadás résztvevői felmérhették tudásukat a hungarikumokról. Tózsza professzor tesztjében egyaránt volt szó magyar földrajzról, történelemről és művészettörténetről. A kvízt előtte kitöltötte egy szemináriumi csoportjával is, amiből kiderült, hogy a

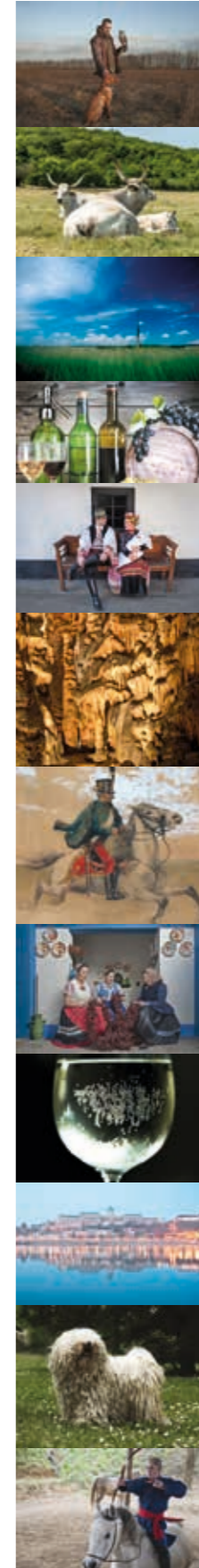
Életrajz

Tózsza István tudományos munkásságát a MTA Földrajztudományi Kutatóintézetében kezdte meg. Oktatói tevékenységet folytatott a Budapesti Corvinus Egyetem különböző karain, valamint az NKE-n, ahol 2016 óta az ÁKK Közszerkezési és Szakigazgatási Intézetének vezetője. Az egyetemeken egyaránt oktat közgazgatási urbanisztikát, környezetpolitikát, települési térinformatikát, településmarketinget, alkalmazott térinformatikát, e-szakigazgatást, hungarikum és örökségtervezést, valamint településföldrajzot. 2011-ben elnyerte az Apáczai Csere János-díjat felsőoktatási oktatói munkásságáért, továbbá 2012-ben az elektronikus közigazgatási iskolateremtő tevékenységével kiérdemelte a Magyar Köztársaság tisztikeresztjét. Az MTA Regionális Tudományi Bizottságának tagja, valamint az E-government Alapítvány elnöke.

67 fős mintacsoport, amelynek többsége 430–450 felsőoktatási felvételi ponttal rendelkező fiatal, igen csekély tudással rendelkezik a hungarikumokról. De miért fontos, hogy ismerjük a hungarikumainkat, nemzeti értékeinket? *„A nemzeti identitás, amely gyakorlatilag a hazaszeretet alapja, egy földrajzi helyhez kötött érzelmi motivációs kapcsolat.”* A professzor kifejtette, hogy ha ez az identitás és értéktudat nem alakul ki a fiatalokban, kimarad az alapvető oktatásukból és szocializációjukból, akkor felnőttkorukra sokkal kevésbé lesznek kreatív emberek. Ahogy a diákjainak is mondta: *„Ha ezeket nem tudod, nem leszel kreatív. Ha nem leszel kreatív, nem boldogulsz az életben!”*

„Eddig egy művelt ember tudása elfért egy könyvtárban. Manapság a világ összes tudása elfér a zsebünkben, egy mobiltelefonban. Ez átrendezi a tudást” – mondta az NKE professzora. Freund Tamás magyar agykutató előadását idézve ismertette, hogy az agykéreg, azaz a tudat tárolókapacitása 100 milliárdszor 20 ezer tüskegyöngy idegsejt-összekapcsolódáson alapszik. A tüskegyöngyök összekapcsolódása során bioelektromos kisülés megy végbe az agyban, amely gyakorlatilag emlékképet jelent. Ezeket nevezzük szinapszisnak, azaz memóriaegységnek. Az embert egy átlagos napján rengeteg inger éri, azonban igen kevés emlékképből alakul ki erős, maradandó szinapszis. Tózsza István kifejtette, hogy a memória építőkövei a szinapszisok, amelyek az agykéregben találhatóak. *„A szinapszis a kreativitás építőköve!”*

„Az a cél, hogy minél több szinapszis legyen az agyunkban. Ehhez megvan az agykéreg kapacitása” – hívta fel a figyelmet Tózsza István. A szinapszisok kialakulását gátlósejtek akadályozzák meg, amelyeket a pacemakersejtek irányítanak és szinkronizálnak. Ezek a pacemakersejtek az agykéreg alatt helyezkednek el. Vagyis ezek a sejtek döntenek el, hogy mi épül be a hosszú távú memóriánkba. *„Mi lesz az, amire a pacemaker elengedi a gátló- vagy serkentősejteket?”* – tette fel a kérdést a professzor. Ezeket a sejteket elsősorban az ösztönös veleszületett motiváció, az információhoz jutás nehézsége, valamint a szocializáció során kialakult érzelmegzaltság befolyásolja. *„Ilyen a kultúra, a tradíció és identitás. Azaz a hazaszeretet, a helyhez kötődő érzelmi identitás.”* Ezért hatalmas probléma, ha ingerszegény környezetben, egy okostelefonra támaszkodva nőnek fel a fiatalok, kihagyva a kreatív gondolkodáshoz szükséges lépcsőfokokat, a megfelelő számú szinapszis kialakulását.

A professzor kiemelte, hogy az információs robbanás környezetváltozáshoz vezetett, amelynek következtében mutálódtak a viselkedésmintáink. Manapság máshogy, könnyebben szerezzük be az információt, így rengeteg olyan ingert hagyunk figyelmen kívül, amellyel fejleszthetnénk a kreativitásunkat. Emellett internetes, online addikciók alakulnak ki, érzelemszegénységgel, identitásvesztéssel számolhatunk. Tózsza István rávilágított, hogy a mai információs társadalmunk minden előnye mellett hatalmas veszélyeket is rejt magában: az egyén érzelmileg elszegényedik, a kis közösségek megszűnnek, valamint a nemzeti identitás és értékek eltűnnek. Így a kreativitás kialakulásához szükséges elengedhetetlen ingerek is kevésbé érik az egyént.

Tózsza István a probléma megoldását a következőkben látja: egyrészt a társadalmat érzelmileg gazdagítani kell már fiatal kortól olyan élményekkel, mint például a művészeti nevelés. Ezt csakis az emberek bevonásával, aktív részvétellel lehet elérni, ugyanis ez megszámszorozza az emlékek elmélyülésének és a kreatív gondolkodás kialakulásának valószínűségét. Ehhez elengedhetetlen az élő kis közösségek fenntartása, illetve újraalakítása. Az NKE professzora a nemzeti értékek oktatásában látja a megoldást, amelyet a történelem-, irodalom-, földrajztanítással, valamint a nemzeti identitáshoz kapcsolódó erkölcsi és etikai neveléssel lehet elérni. Ebben segít a hungarikumok megfelelő rendszerezése, ismerete, valamint átadása a fiatalabb generációk számára. Végül Tózsza István bemutatta a nemzeti értékek tanításának gyakorlatát a felsőoktatásban. Jelenleg két kurzussal, a hungarikum és örökségtervezés, valamint az örökségvédelem tárgy keretében foglalkoznak a témával. Az órák során a hallgatók megismerkednek a magyar természeti, gazdasági és kulturális értékekkel, elsajátítják a település- és hungarikummarketing aktuális trendjeit. Kitérnek a magyar örökségvédelem állami intézményrendszerére, a hungarikumokról szóló törvényre, valamint a helyi értéktárak és települési arculati kézikönyvek összeállítására is. A szemináriumokon meghívott előadók is részt vesznek: a Hungarikum Szövetség, a Földművelésügyi Minisztérium vonatkozó helyettes államtitkársága, illetve a magyar hungarikumok és kulturális értékek képviselői, mint a Pick Szalámi, a Tokaji Kereskedőház, a Béres Csepp, a Pető-módszer vagy a 100 Tagú Cigányzenekar. ●

120 éves a közigazgatási bírászkodás

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A jövő év elején hatályba lépő önálló közigazgatási perrendtartásról is szó volt azon a tudományos konferencián, amelyen a közigazgatási bírászkodás 120 éves történetét elevenítették fel az előadók.

A rendezvényen elhangzott, hogy a közigazgatási bírászkodás első általános hatáskörű, szervezetenként önálló intézményét 1896-ban hozta létre az akkori országgyűlés. A Közigazgatási Bíróság egészen 1949-ig működött, majd a rendszerváltozásig a közigazgatás feletti bírói ellenőrzés nagyon szűk körű volt. Dr. Kaiser Tamás egyetemi docens szerint a rendszerváltást követően jelentős előrelépések történtek a közigazgatási bírászkodás fejlesztése területén, aminek egyik legfőbb eredménye a közigazgatási perrendtartás nemrégiben történt megalkotása volt. „A közigazgatási bírászkodással azért érdemes foglalkozni a jogtudománynak és az államtudománynak is, mert a közigazgatást folyamatos differenciálódás és specializálódás jellemzi” – fogalmazott az NKE ÁKFI tudományos igazgatója. Kaiser Tamás szerint ezért egyre fontosabbá válik a teljes közigazgatás feletti bírói kontroll, ami a jogállamiság egyik lényeges eleme. Az egyetemi docens úgy véli, hogy a jövőre hatályba lépő közigazgatási perrendtartás segítségével gyorsabb és egyszerűbb lesz a bírói eljárás, ráadásul mindez az ország versenyképességére is pozitív hatással lehet.

A magyar közigazgatási bírászkodás egyik legjelentősebb személyiségéről, Wlassics Gyuláról beszélt előadásában Dr. Darák Péter. A Kúria elnöke felidézte a „bölcс bíró, tanár, politikus” személyét, aki „a történelmet egyformán jól magyarázta és csinálta”. Wlassics Gyula 1906 és 1933 között volt a Közigazgatási Bíróság elnöke, aki Darák Péter szerint jóval többnek bizonyult, mint a hivatal adminisztratív vezetője. Ez alatt az időszak alatt folyamatosan bővült a bíróság hatásköre, és tevékenysége egyre

elfogadottabbá vált a lakosság körében is. „Wlassics érdemei közé sorolható a többi között, hogy tudományos irányt szabott a bíróság működésének, és folyamatosan kiállt a bírói függetlenség szükségessége mellett” – fogalmazott Darák Péter. A Kúria elnöke szót arról is, hogy Wlassics úttörő szerepet játszott a jogegység biztosításában is. Rendszeresen elnökölt a jogegységi bírói tanácsokban, folyamatosan egyeztetett a bírakkal az elvi határozatokban fellelhető ellentétek feloldása érdekében. Reformelképzelései közül Darák Péter kiemelte az alsóbb fokú közigazgatási bírászkodás megteremtését, amely azonban „évszázados küzdelemmé vált.” Emellett a közigazgatási bírászkodás működésével kapcsolatban szorgalmazta a munkateher csökkentését, az ügyhátralék ledolgozását, a hatályos jog egyszerűsítését és a választási bírászkodás kiépítését.

„Külön öröm számomra, és miniszteri munkám egyik legértékesebb eredményének tartom, hogy éppen ebben a kormányzati ciklusban fogadta el az Országgyűlés a közigazgatási perrendtartásról szóló törvényt” – mondta előadásában Prof. Dr. Trócsányi László igazságügyi miniszter. Az NKE kutatóprofesszora korábban maga is foglalkozott tudományos alapon a közigazgatási bírászkodás történetével, így személyes kapcsolat fűzi a témához. Előadásában többször idézte Boér Elek gondolatait, aki a magyar jogászoknak és jogtudósoknak ahhoz a nemzedékéhez tartozott, akik magas fokon egyesítették az elméleti tudást és a gyakorlati tapasztalatot. Boér szerint a közigazgatási bírászkodás célja nem más, mint a jog uralmának a közigazgatás egész vonalán való biztosítása, de „a törvényesség védelmében csak odáig

szabad elmenni, hogy a közigazgatási bírászkodás a cselekvő közigazgatás szabad mozgását ne korlátozza”. A miniszter szerint ez azt jelenti, hogy a közigazgatási bírászkodásnak egyszerre kell biztosítania a közigazgatás objektív jogrendjét és az egyén alanyi jogait, érdekeit, ezáltal gondoskodva az állami és egyéni lét szabadságának összhangjáról. A jövőre hatályba lépő közigazgatási perrendtartás kapcsán megjegyezte, hogy a magyar jogrendszerben először jelenik meg a bírói út kiszélesítését jelentő, a közigazgatás mindenfajta kifelé irányuló cselekvése feletti kontrollt általában lehetővé tevő generálklauzula. Emellett a korábbi gyakorlattal szemben az elsőfokú per után egyes ügyekben fellebbezni is lehet, és akár felülvizsgálattal is lehet élni. A miniszter szerint a közigazgatási perrend elfogadásával megtörtént az első lépés a közigazgatási bírászkodás „újrapozicionálása” terén, és bízik abban, hogy a következő ciklusban a Közigazgatási Felsőbíróság felállítása is megvalósul majd. A közigazgatási bírászkodás dualizmus kori történetéről beszélt előadásában Prof. Dr. Stipta István. A Károli Gáspár Református Egyetem egyetemi tanára szót az 1883-tól működő pénzügyi közigazgatási bíróságról, amely az általános közigazgatási bíróság felállítását megelőzően jött létre, és elsősorban adóügyekkel foglalkozott. Elhangzott, hogy a szervezet nagy intenzitással működött és nagy népszerűsége tette az

állampolgárok körében is. „Ez a bírói fórum jelentette az első igazi nagy áttörést a közigazgatási bírászkodás irányában” – fogalmazott Stipta István. Az 1897-től működő általános közigazgatási bírói rendszer egyik nagy erényének tartja azt, hogy nem külföldi modelleken alapult, hanem teljes egészében a magyar viszonyokat figyelembe véve jött létre. A statisztikák is igazolták a külön közigazgatási bíróságok létrehozását, hiszen gyorsabban és hatékonyabban dolgoztak, mint a rendes bíróságok, és nagy társadalmi bizalom is övezte ezt a rendszert. A két világháború közötti időszakban a Közigazgatási Bíróság egyfajta alkotmányvédő, alkotmányjogi bíróságként is működő testület volt Dr. Kelemen Roland szerint. A Széchenyi István Egyetem és az NKE tanársegédje úgy látja, hogy az alkotmányvédő szerep különösen kirajzolódott abból az 1930-as ítéletből, amelyben a bíróság határozatában a bírói függetlenséget védve joghatályosnak nevezett olyan korábbi kinevezéseket, amelyek esetében a kinevezési okiratot az Igazságügyi Minisztérium az államfői aláírás és miniszteri ellenjegyzés ellenére nem továbbította az érintett bíróknak.

A közigazgatási perrend megszületéséről beszélt előadásában Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora történeti visszatekintésében elmondta, hogy 1945-től egészen a rendszerváltásig folyamatosan szűkítették a bírósághoz fordulás lehetőségét

közigazgatási ügyekben. Fontos dátumnak nevezte 1947. február 17-ét, amikor az akkor még működő Közigazgatási Bíróság bírái egyöntetűen kinyilvánították, hogy nem fognak olyan jogszabályi rendelkezéseket végrehajtani, amelyek ellentétesek az emberi jogokkal. „Ez az alapjogvédelmi megállapodás azonban sajnos nem tükröződött a rendszerváltást követő időszakban, egészen az Alaptörvény megszületéséig” – tette hozzá a rektor. Patyi András elmondta, hogy a szocializmus évtizedeiben uralkodóvá vált az a felfogás, amelyben a közigazgatás feletti bírói kontroll csak kivételes és rendkívül szűk körben biztosított jogorvoslati lehetőséget. Elhangzott, hogy a 80-as évek elején tovább szűkítették a bírósághoz fordulás lehetőségét, ami a magyar közigazgatás-tudományi elitet is megdöbbentette, „valóságos Waterloo-hangulat uralkodott a szakmán belül”. A rektor hozzátette, hogy az ebben az időszakban létrejövő Államtudományi Kutatási Programiroda keretében azonban elindultak olyan kutatások, amelyek egy modern állam kiépítésével kapcsolatosak, és amelyeknek része a közigazgatási bíráskodás is. A rendszerváltást követően, egészen 2014-ig nem történt azonban igazi áttérés a jogalkotásban ezen a területen. Ekkor jött létre egy munkacsoport a közigazgatási bíráskodás fejlesztésére, amelynek Patyi András lett a vezetője. A munkacsoport még ebben az évben elfogadta saját 12 pontját, amelyek

a későbbi kodifikációt megalapozó koncepció lényegét jelentették. 2015-ben alakult meg az Államreform Bizottság munkacsoportjaként a Közigazgatási Perjogi Kodifikációs Bizottság, Patyi András vezetésével. „Ez a bizottság alkotta meg azt a közel harmincoldalas szabályozási koncepciót, amely alapján a közigazgatási perrendtartás elkészíthető” – fogalmazott a rektor, aki azt is hozzátette, hogy a törvény megalkotásának végső szakaszában már nem vettek részt, mert az Igazságügyi Minisztérium 2016 februárjában átvette a kodifikációs feladatokat. Patyi András szerint a perrendtartás elfogadásával az Országgyűlés a rendszerváltás egyik adósságát törlesztette a jogkereső polgárok, a bírák és a magyar közjogi hagyományok felé is. A rektor úgy látja, hogy a szervezeti kereteket tekintve azonban még továbbra is fennáll ez az adósság, és a Közigazgatási Bíróság helyreállítása nem megfosztaná a bírói szervezetet valamitől, hanem inkább gazdagítaná azt. „Amíg korábban a közigazgatási perek szabályozása a polgári perrendtartás részeként volt jelen, addigra ma már szerencsére két külön törvényről beszélhetünk” – fogalmazott előadásában Dr. Horváth E. Írisz. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem segédmunkatársa a két törvény alkalmazhatósági szabályait és egymáshoz való viszonyulását elemezve megjegyezte, hogy nagyon fontos azok harmóniája. ●

Hallgatói Szolgáltató Centrum jött létre az NKE-n

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A közösségi és kulturális élet fellendítése, a hallgatók karriertámogatása, a szakmai gyakorlati rendszer egységesítése – többek között ezeket a feladatokat látja el a Hallgatói Szolgáltató Centrum (HSZC), amelynek felállításáról 2017 tavaszán született döntés az NKE-n.

A HSZC feladatai két nagy területet fognak át: egyrészt a jogszabályokból és egyetemi szabályzatokból eredő tennivalókra, másrészt az egyetemi polgárok közösségépítését koordináló feladatokra terjed ki az iroda működése. Így a hallgatói tanácsadás, az esélyegyenlőséggel és az Alumni Közösséggel kapcsolatos feladatok intézményi szintű koordinálása is a centrum hatáskörébe tartozik.

A hallgatói karriertámogatás legfontosabb fóruma az a karrierportál, amelyik júliusban indult el, ezzel is segítséget nyújtva végzettjeinknek a szakmai karrierjük építésében. A hszc.uni-nke.hu/karrier felületen regisztrálva a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen oklevelet szerzett volt hallgatóknak a weboldalon lehetősége van önéletrajzi adatok feltöltésével személyes profiloldal kialakítására. Ezen adatokat megismerhetik a karrierportálra regisztrált és a pályázó által jóváhagyott, a közszférát képviselő munkáltató szervezetek, és felhasználhatják a humánerőforrás-kiválasztási folyamataikban. A pályázók a portálon válogatni tudnak a munkáltató szervezetek által betöltetlen álláshelyekre kiírt pályázatok között, így célzottan is jelentkezhetnek a kívánt pozícióra; a munkáltatói szervezetnek pedig lehetősége van arra, hogy betöltetlen álláshelyeire pályázatot jelentessen meg a portálon regisztrált diplomások részére.

A karrierportál mintájára kezdődött meg a szakmai gyakorlati portál fejlesztése is. A tervek szerint már jövő tavasszal egy egységes informatikai felületen keresztül történik a civil karok szakmai gyakorlati rendszerének kezelése.

Kiemelt fontosságúak az Alumni Közösséggel kapcsolatos koordinációs feladatok és az Egyetemi Esélyegyenlőségi Bizottság munkájának támogatása. A centrum szükségesnek tartja egy olyan hallgatói támogató rendszer kiépítését, amelynek révén a hallgatókat be lehet vonni a rászoruló társaik megsegítésébe.

A centrum végleges helyének kialakítása után ténylegesen ügyfélszolgálati szinten fog tudni információt szolgáltatni, valamint központilag megválaszolni a hallgatók mindennapjait érintő problémákat. A hallgatói tanácsadás keretében mentálhigiéniai, pályaaorientációs és karriertanácsadás valósul majd meg, emellett karriertervezéssel, önéletrajz-írással, előadás-technikával,

önérvényesítéssel, self brandinggel és önismerettel foglalkozó tréningek szervezése is szerepel a HSZC tervei között. A hallgatóknak nyújt segítséget az elhelyezkedésben a Karrier Napok megrendezése, ahol a centrum – együttműködve az Egyetemi Hallgatói Önkormányzattal – lehetőséget biztosít a közigazgatási szervek által kínált szakmai gyakorlati helyek megismerésére.

A centrum prioritásként kezeli a karok közti integráció és az egységes egyetemi lét kialakítását célzó közösségi és kulturális élet fellendítését. Ennek érdekében a HSZC szakmai műhelyek létrehozásával – Ludovika Kórus, Ludovika Néptánc-együttes, Ludovika Színházműhely és Ludovika Zenekar –, valamint programsorozatokon keresztül törekszik az egyetem kulturális életének fellendítésére és az egyetemi közösség összekovácsolására.

Ebben a folyamatban nagy szerepet játszik Koltay Gábor filmrendező, aki az egyetem vendégoktatójaként a nemzeti ünnep- és emléknapiak műsorának összeállításában és megrendezésében aktív szerepet vállalt, míg a szereplők válogatásában és koordinálásában már a HSZC működött közre. Fontosnak tartja a centrum, és kiemelt prioritással kezeli a tervezett NKE Önkéntesek programját, melyben az egyetem polgárai közösségi tevékenységként részt vehetnének egy önkéntesekből álló szervezet kialakításában. ●

60

ÉV KÖZIGAZGATÁSI KÜZDELMÉNEK ÁLLÍTOTT EMLÉKET AZ NKE

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

60 év – kihívások és válaszok a magyar közigazgatási eljárásjogban címmel rendeztek konferenciát a Ludovika Főépületének Széchenyi Dísztermében október közepén. Prof. Dr. Patyi András, az egyetem rektora hangsúlyozta, hogy ezen az eseményen a közigazgatás 60 éves küzdelmének állítanak emléket.

Dr. Imre Miklós elmondta, a konferencia apropója az, hogy 60 évvel ezelőtt lépett hatályba az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Et.), ebben az évben jelent meg Szamel Lajos *Az államigazgatás törvényességének jogi biztosítékai* című műve, és 2018. január 1-jén fog hatályba lépni az új polgári perrendtartásról, valamint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) is. Az NKE intézetvezető egyetemi docense elmondta, hogy Szamel Lajos kritikus véleményeket fogalmazott meg korszakos művében az államigazgatás törvénytelenségével szemben, külön kiemelve a jogorvoslat bemutatását, az államigazgatási szervek hallgatását és annak következményeit, az államigazgatási aktusok felülvizsgálatát, az ügyészi óvat és az államigazgatási

aktusok bírói felülvizsgálatát. Ezen gondolatai és az 1957-es törvény megalkotásában vállalt szerepe kulcsfontosságú jelen korunk számára is. Az ülés levezető elnöke Szamel Lajosnak az említett törvény megalkotásában vállalt szerepénél kiemelte, hogy az 1956-os forradalom leverését követően az állami törvénytelenség miatti társadalmi elégedetlenségre válaszul érkezett meg ez a törvény, mely jogállami engedményes vívmány volt, amely az ügyfelek jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos részeket előremutatóan és a kor logikáját meghaladóan szabályozta. Ezt a törvényt módosították 1981-ben, így jött létre az 1981. évi I. törvénnyel módosított és egységes szerkezetbe foglalt 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól (Áe.), melyet önálló eljárásjogi kódexként a

közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) követett. Ez utóbbi széleskörűen lefedte a szabályozott élethelyzeteket, ám több mint ötven módosításon ment keresztül. A konferencia levezető elnöke új világnak nevezte azt a korszakot, amit a 2018. január 1-jén hatályba lépő 2016. évi CL. törvény magával fog hozni. Prof. Dr. Patyi András *Az Alkotmánybíróság szerepe a közigazgatási eljárásjog továbbfejlesztésében* című előadásában összefoglalta az Alkotmánybíróságnak az elmúlt hat évtizedben a közigazgatási jog fejlődésében betöltött szerepét. Az NKE rektora elsőként tisztázta az eljárásjogi törvények rövidítéséből fakadó tévedéseket: mindenki Áe.-nek hívja az 1957-ben megalkotott törvényt, pedig 1981-ben ezt a törvényt sajátos, úgynevezett inkorporációs jogalkotási technikával módosították, amelynek ellentéte a tételes változtatás. Az inkorporációs technika lényege, hogy egy adott jogszabályt úgy változtatnak meg, hogy a változások nem látszanak rajta; egy új normába, melynek új címe és száma van, beépítik a változatlan rendelkezéseket, a módosuló rendelkezéseket és az új szabályokat. Ilyen volt az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény módosítását és egységes szövegét megállapító 1981. évi I. törvény. Az ezután született jogszabályok sokáig ezzel a hosszú névvel hivatkoztak a törvényre, melynek törvényben is rögzített rövidítése az Áe., ehhez képest 1993-ban jelentek meg az első jogszabályok, melyek Áe.-ként hivatkoztak az 1957. évi IV. törvényre, miközben az 1957-es és az 1981-es törvény két különböző jogszabály, előbbinek Et. a rövidítése, utóbbinak pedig Áe. Patyi András előadásában az Alkotmánybíróságnak a közigazgatási eljárásjog fejlődésében vállalt szerepköre tanulságként emelte ki, hogy jogalkotóként a kormány és az Országgyűlés 1990-ben nem volt felkészülve arra, hogy az Alkotmány jogállami jellegét és a nem jogállami típusú közigazgatási jogszabályokat összhangba hozza. Ezt támasztja alá, hogy az Alkotmánybíróságnak évekkel később, a jogállami alkotmánymódosítás hatálybalépését követően is

olyan meghatározó kérdéseket kellett kikényszerítenie a jogalkotó általi új szabályozással, amelyeknek már 1990-ben is meg kellett volna születniük, mert az Alkotmány már akkor is ezt követelte meg. Ebből következik, hogy a magyar jogalkotó állandó és folyamatos utánkövetésben, lekövetésben volt az Alkotmánybírósághoz és az alkotmányi követelményekhez képest. Hozzátette, hogy az Alkotmánybíróság progresszív, haladó, jogfejlesztő, konstitutív és kikényszerítő hatással volt a közigazgatási eljárásjogra, melynek középpontjában az ügyféli jogok garanciái álltak.

Prof. Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró a *Jogerő és véglegesség általában és a közigazgatási hatósági eljárásban* című előadásában kiemelte, hogy a jogerő kérdését újra lehetett volna gondolni a 2018. január 1-jén hatályba lépő, az általános közigazgatási rendtartástól szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) keretében, ám ez nem következett be. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára a jogerő eredetét a római joghoz vezette vissza, ahol kitalálták, hogy „az ítélt dolgot (jogerős ítélet) igazságként kell elfogadni”. Ezt követően ez a jogerő több száz éven keresztül pergátló kifogás volt. Ez azt jelentette, hogy ha valaki olyan ügyben indított eljárást, amelyben már lefolytattak egy pert és a bíró döntést hozott, akkor azt kellett igazságként elfogadni. A 19. századi dogmatikai robbanásban aztán ez megváltozott: olyan jogerőfelfogás alakult ki az Osztrák-Magyar Monarchia területén, amit csak a monarchia utódállamai érthettek, a Nyugat se nem értette, se nem használta. A jogerő pergátlás-ként azt jelentette, hogy anyagi jogerőként ehhez a kérdéshez többé senki sem nyúlhatott: nem peresíthették, nem lehetett új eljárást indítani, valamint levonható a következtetés, hogy így a már meghozott döntést sem lehetett módosítani. Erről leválasztva meg kell különböztetnünk az alaki vagy eljárásjogi jogerőt. Varga Zs. András hozzátette, hogy a jogerőnek nagy hatása volt az alkotmányjogi panaszra, valamint felhívta a figyelmet a közigazgatási hatósági eljárásjog korábbi törvényi szabályozásaihoz köthető jogerő megkülönböztetésére.

Dr. Hajas Barnabás előadásában összehasonlította egymással az 1981. évi I. törvénnyel módosított és egységes szerkezetbe foglalt az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) rendelkezéseit az általános közigazgatási rendtartástól szóló 2016. évi CL. törvénnyel (Ákr.). A PPKE egyetemi docense kiemelte a hozzájuk köthető keletkezéstörténetet, miszerint 2015 januárjában a kormány elé került a polgári perrendtartás koncepciója és megfogalmazódott az igény a közigazgatási per külön szabályozására, e célból hozták létre a Kodifikációs Bizottságot. Az Igazságügyi Minisztérium fontosnak tartotta, hogy az eljárásjoggal is foglalkozzanak, így megállapodtak abban, hogy anyagi jogerővel a bíró rendelkezik, valamint felülvizsgálják a jogorvoslati rendszert. A jogalkotók célkitűzései között szerepelt, hogy érvényesítsék a közérdeket a hatósági eljárásban. Ezt követően Hajas Barnabás kitért a nyelvezethez kapcsolódó kérdés kapcsán arra, hogy nemcsak az állampolgárok, de a hatósági ügyintézők is nehezen értették meg a Ket. rendelkezéseit; azok nem voltak olyan egyszerűek, mint az Áe. szövegezése. A PPKE egyetemi docense tanulságként azt vonta le, hogy a 2016. évi CL. törvény valóban egy új közigazgatási eljárásjogi törvénynek minősül. Dr. habil. Boros Anita az ügyfél jogállásáról tartott előadásában felidézte, hogy osztrák mintára az első eljárásjogi törvényben, 1957-ben az ügyfél fogalma számos problémát vetett fel: mindenki ügyfél lehetett, akinek anyagi kötöttsége volt az ügykörhöz. Az ezt követő jogszabályokban az ügyfél fogalmát illetően szűkülés tapasztalható. Az 1981-es törvényben az ügyfél fogalmában változott a személyi hatály és a fogalmi elhatárolás, valamint garanciális szabályokat is rögzítettek. A 2004-es eljárásjogi kódexben bonyolultá vált az ügyfél fogalma, hiszen az alapügyfél fogalmát kiterjesztették, 2008-ban egy módosítással azonban újra leszűkítették, a 2012-es módosítással pedig bevezették a gazdasági érdek fogalmát. Az NKE egyetemi docense hangsúlyozta, hogy csak az ügyfél fogalmára szorítkozva az Ákr. a korábbi módosításoknak köszönhetően egy letisztult változatot tartalmaz. Ezt kiegészítették az ágazati ügyfél fogalmával, mely nem tekinthető ideálisnak, mert a Ket. szabályozása köszön vissza benne feloldódva, s így nem adja meg szükséges módon az általános ügyfél fogalmát. Boros Anita kiemelte, hogy az elmúlt 60 évben a jogalkotó rákényszerítette a jogalkalmazót arra, hogy a közigazgatási hatósági eljárásokban a normaszöveghez forduljanak az összes ágazati eljárás törvényt ismerve, miközben az ügyfél fogalmának tisztázása érdekében is egy általános eljárásjogi törvény megalkotása lenne a legegyszerűbb. Dr. habil. Fábíán Adrián a hatósági döntések és az ügyintézési határidők kapcsán kitért arra, hogy a három közigazgatási

hatósági eljárásjogi törvény közül az Áe. az ügyfelet, a Ket. az ügyintézt, az Ákr. pedig az ügyet állítja a középpontba. A Pécsi Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi docense a bürokráciacsökkentés kapcsán kiemelte, hogy az Ákr. sokat engedett; a döntések 80%-a sommás vagy függő hatályú döntéssel születik meg, s mindössze kis részük keletkezik automatikus eljárásban, amelyben nincs emberi közreműködés. Főszabály szerint a döntés automatikus eljárásban születik meg, ha ez nem működik, akkor sommás eljárás során nyolc napon belül kell meghozni a tényállás tisztázását követően, a harmadik lehetőség pedig a függő hatályú döntés.

Dr. Lapsánszky András *Hivatalbóliság az Ákr. eljárásrendjében – Hivatalbóli eljárások, ellenőrzés, jogorvoslás* címmel tartott előadásában szólt arról, hogy az Ákr.-ben önálló fejezetbe kerül a hivatalbóli eljárások nagy jelentőséggel bírnak, és fontosabb garanciális szükségleteik vannak a kérelemre induló eljárásokhoz képest. Megállapította, hogy három elméleti okból, az Európai Unió ösztönzése, a nemzetközi szervezetek és hazánk határozott bürokráciacsökkentése miatt eltolódik a közigazgatás az engedélyezéstől a felügyelet felé, vagyis egyre kevesebb a jogalkalmazás, a hivatalból meginduló eljárás, míg a bejelentés alapján működő felügyeleti modell erősödik. A Széchenyi István Egyetem tanszékvezető egyetemi docense megkülönböztette a hivatalbóliság, officialitás elvét a hivatalból induló eljárástól, majd ismertette a hivatalbóliság három eljárásának jellemzőit. Kiemelte, hogy a fellebbezés visszaszorításával a közigazgatás saját maga orvosolja a hibáit.

Prof. Dr. Balázs István a közigazgatási hatósági eljárás szakszerűségének egyes garanciális elemeit ismertetve hangsúlyozta, hogy a magyar közigazgatás nagy változáson ment keresztül, mely változás tényezőinek hatása érvényesül az általános közigazgatási rendtartástól szóló 2016. évi CL. törvényben. A Debreceni Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára összefoglalásként elmondta, hogy a fellebbezés rendes jogorvoslati jellegének megszüntetése, az intézmény igénybevételei lehetőségeinek szűkítése egyben a közigazgatáson belüli szakszerűséget is korlátozhatja, mert így kikerül az ügy a közigazgatás hatásköréből.

A konferencia utolsó előadójaként Dr. Gyurita Erzsébet Rita a kérelemre induló jogorvoslati eljárások rendszerét mutatta be az eljárás törvényekben. A Széchenyi István Egyetem adjunktusa a jogorvoslati eszközök között említette meg a jogorvoslati joghoz való garanciát, melynek célja a közigazgatás hibás döntéseinek korrigálása, valamint hozzátette, hogy a jogállamiságban meg kell keresni azt a módot, mely ezt a leg hatékonyabban elősegíti.

A konferencia a KÖFOP-2.1.2.-VEKOP-15-2016-00001 A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés projektből valósult meg. ●

Az NKE-n indul újra az *Európai Tükör*

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

A Nemzeti Köszolgálati Egyetem kiadásában valósul meg az Európai Tükör című folyóirat újraindítása. A nagy múltú folyóiratot már az ezredforduló idején az Európa-tanulmányok egyik legmeghatározóbb szakmai fórumaként tartották számon.

A lapot Magyarország Külügyminisztériuma alapította 1996-ban, és 2014-ig évente több száma is megjelent. A Külügyminisztérium 2017 júliusában a Nemzeti Köszolgálati Egyetem javára lemondott alapítói és kiadói jogairól, amelyeket a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság határozata alapján az egyetem 2017. augusztus 3. óta gyakorolhat. Az *Európai Tükör* folyóirat célul tűzte ki, hogy az Európa-tanulmányok multidiszciplináris tudományterületen belül a legjelentősebb tudományos kutatási eredményeket közölje, a hazai döntéshozók számára pedig stratégiai és szakpolitikai javaslatokat adjon. Az európai tanulmányokat magas fokon művelő jogászok, politológusok, ágazati szakértők, közgazdászok és egyéb társadalomtudományi diszciplínákban jeleskedő szakemberek publikálják benne tudományos elemzéseiket, szakpolitikai állásfoglalásaikat és javaslataikat. A lap az európai tanulmányokhoz hűen, az Európai Unió jelenlegi tagállamainak területén túllépve foglalkozik a nyugat-balkáni térség, Törökország és az EU külkapcsolati rendszerének részét képező, nem európai államok helyzetével is.

A tervek szerint a folyóirat első száma 2018 elején jelenik meg, és elődjével ellentétben, amely a Magyar Tudományos Akadémia besorolása alapján „B”, illetve „C” minősítést kapott, az újraindított verziót „A” kategóriás lapnak tervezik. Az NKE valamennyi hivatásához kapcsolódóan és tekintettel a multidiszciplináris tanulmányokra, a lap témájaként az Európai Unió jövőjét határozták meg. E témát a folyóiratban publikáló szerkesztőbizottsági tagok a saját kutatási területükre vonatkoztatva közelítik meg tanulmányaikban. A témaválasztást

az is alátámasztja, hogy a lap célközönsége elsősorban jogászok, politológusok, közgazdászok és közigazgatási szakértők. A folyóirat tervezett rovatai felölelik többek között az Európai Bíróság döntéseinek elemzését, szakpolitikai gyorsjelentéseket és recenziókat is. A szerkesztőbizottsági tagok közti kapcsolattartásra és a kéziratok beküldésének kezelésére létrehozták a lap elektronikus elérhetőségét (europaitukor@uni-nke.hu). Az *Európai Tükör* szerkesztőbizottságának elnökét és tagjait az NKE rektora kérte fel. Főszerkesztője Dr. Kecsmár Krisztián, az Igazságügyi Minisztérium nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkára, a szerkesztőbizottság elnöke Dr. habil. Koller Boglárka, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar dékánja, a felelős szerkesztő pedig Dr. Pásztor Szabolcs, a NETK Nemzetközi Gazdasági és Közpolitikai Tanulmányok Tanszékének adjunktusa.

A folyóirat szerkesztőbizottságának ünnepélyes alakuló ülésére 2017. október 18-án a Ludovika Főépület Hunyadi János termében került sor. A rendezvényt megnyitó ünnepi beszédében Prof. Dr. Patyi András kiemelte, hogy egy nagy múltú tudományos és szakmai folyóirat újraindítását tűzték ki célul egy hiányosság pótlására, ami hasznos és kiemelkedő tett, hiszen egy könyvet vagy egy folyóiratot az útjára bocsátani mindig felémelő pillanat. Az NKE rektora köszönetét fejezte ki az Európa ügyével foglalkozó szerkesztőbizottság tagjainak, hogy mind elfogadták a felkérést, és részt vesznek a folyóirat élettel való megtöltésének nehéz, de magasztos feladatában, amivel hitüket fejezik ki mind a folyóirat, mind pedig az európai együttműködés ügyében. Patyi András hozzátette, „a lapnak tükörré

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI

Prof. Dr. Arató Krisztina, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Politikatudományi Intézetének intézetigazgató-helyettese; Dr. Balogh Csaba, a Külgazdasági és Külügyminisztérium közigazgatási államtitkára; Dr. Baranyai Gábor, az Igazságügyi Minisztérium miniszteri biztosa; Dr. habil. Christian Schweiger, Professur Europäische Regierungssysteme im Vergleich Technische Universität Chemnitz, Deutschland; Dr. Csehi Zoltán, az Európai Unió Bírósága Törvényszékének bírója; Dr. Fehér Miklós Zoltán, az Igazságügyi Minisztérium főosztályvezető-helyettese; Dr. Fóris György, a Bruxinfo igazgatója; Prof. Dr. Gazdag Ferenc, az NKE NETK Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszékének professzor emeritusa; Dr. Győri Enikő, Magyarország Nagykövetségének madridi nagykövete; Prof. Dr. Halmi Péter, az NKE NETK Nemzetközi

Gazdasági és Közpolitikai Tanulmányok Tanszékének tanszékvezetője; Dr. Hegyaljai Mátyás, a Belügyminisztérium európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkára; Dr. habil. Jobbágy Zoltán, az NKE HHK tudományos és nemzetközi dékánhelyettese; Dr. Kaló József, az NKE HHK Katonai Vezetőképző Intézet Hadászati és Hadelméleti Tanszékének egyetemi docense; Mag. Dr. Karin Liebhart, Fakultät für Sozialwissenschaften, Institut für Politikwissenschaften, Universität Wien; Dr. Kecsmár Krisztián; Dr. habil. Koller Boglárka; Dr. PhDr. Ladislav Cabada, associate professor vice-rector, Metropolitan University Prague; Prof. Dr. Martonyi János, egyetemi tanár és jogtudós, korábbi külügyminiszter; Dr. Navracsics Tibor, az Európai Bizottság kulturális, oktatási, ifjúsáspolitikai és sportügyi biztosa; Doc. PhDr. Olga

Gyárfásóva, Institute for European Studies and International Relations, Comenius University, Bratislava; Prof. Dr. Palánkai Tibor, a Budapesti Corvinus Egyetem egyetemi docense; Prof. Dr. Pap András László, az NKE RTK Rendészetelméleti és -történeti Tanszékének egyetemi tanára; Prof. Dr. Papp Tekla, az NKE ÁKK Civilisztikai Intézetének intézetvezetője; Dr. Pásztor Szabolcs; Dr. Simonné Dr. habil. Gombos Katalin, az NKE NETK Európai Köz- és Magánjogi Tanszékének tanszékvezetője; Dr. habil. Somssich Réka, az ELTE Állam- és Jogi Történeti Karának oktatási és tanulmányi ügyekért felelős dékánhelyettese; Dr. Szecskay András ügyvéd; Dr. Takács Szabolcs, a Miniszterelnökség európai uniós ügyekért felelős államtitkára és Dr. Zupkó Gábor, az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőtétének vezetője.

kell válnia: ha belenézünk, magunkat kell látnunk benne, és a lap missziójához hűen Európa integrációjának éles valóságát". Az alakuló ülésen az NKE rektora aláírta az *Európai Tükör* alapító okiratát, majd átadta a lap főszerkesztőjének, Dr. Kecsmár Krisztiánnak. Az államtitkár beszédében az elmúlt fél év eseményeit idézte fel, amelyek a lap előkészítéséhez kapcsolódtak. Dr. habil. Koller Boglárka az NKE-n túlmutató, óriási és felelőségteljes eseménynek nevezte az *Európai Tükör* folyóirat újraindítását, hiszen a folyóirat középpontjában a jogtudományt, a politikatudományt, a közgazdaság-tudományt és a közigazgatás-tudományt is magában foglaló Európa-tanulmányok (European studies) multidiszciplináris területe áll. „Ezeknek a területeknek összességében jelenleg nincs egy közös kutatóközpontja vagy saját lapja” – mondta a NETK dékánja. A szerkesztőbizottság elnöke kiemelte, hogy olyan állami vezetők és vezető egyetemi oktatók kaptak helyet a bizottságban, akiknek a kutatása szorosan kötődik az európai tanulmányokhoz. Koller Boglárka óriási lépésnek nevezte, hogy sikerül egy ilyen platformot teremteni nemcsak az NKE, hanem a társ egyetemek kutatói és oktatói számára is, majd kihangsúlyozta annak a fontosságát is, hogy hűek maradjanak a lap korábbi színvonalához.

Dr. Pásztor Szabolcs a lap felelős szerkesztőjeként ismertette, terveik szerint a folyóirat évente hat alkalommal fog megjelenni nyomtatásban és online formátumban is, 100-120 oldalas terjedelemben, magyar nyelven, esetenként idegen nyelvű (angol, német, francia vagy spanyol) külön tematikus számokkal kiegészítve. Az NKE adjunktusa kiemelte, hogy a tudományos lap szilárdan épít a szerkesztőbizottsági tagokra, akik a lap népszerűsítése mellett szerzőként tanulmányokat is publikálnak benne, valamint a felkért szerzők műveinek lektorálását is végzik. ●

Kutatásokkal, képzésekkel az uniós források sikeres felhasználásához

SZÖVEG: **BENEDEK MARIANN, FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Az Európai Unió forrásainak sikeres felhasználásához szinte a teljes közigazgatás közreműködése szükséges” – mondta Dr. Nyikos Györgyi egyetemi docens, aki a KÖFOP 2.1.2. A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés című projekt részeként megvalósuló, A fejlesztéspolitikai kapacitások erősítése című alprojektért felel az NKE-n.

Az NKE törvényben meghatározott feladata a közigazgatás tisztviselői állományának felkészítése a közigazgatási szervek sokrétű és változó feladatrendszerének ellátására. Szintén az egyetem hatásköre az átadandó tudásanyag, az ismeretek aktualizálása. Kiemelten fontos ez az európai strukturális és befektetési alapok (2014-2020) forrásaival kapcsolatos feladatokat ellátó szakemberek képzése esetében, hiszen az uniós és hazai támogatások célba juttatásáért felelős intézményrendszeren és az ott dolgozók felkészültségén múlik, hogy Magyarország milyen mértékben tudja kiaknázni a rendelkezésre álló forrásokat és lehetőségeket. A közszolgáltatások megfelelő működésében a közforrások hatékony felhasználását is biztosítani kell, különösen az európai uniós források megfelelő hasznosítását. A fejlesztések mindannyiunk életére hatással vannak. Fontos, hogy minél több beruházás

valósuljon meg gazdasági fejlődést és munkahelyteremtést eredményezve. A beruházásokat, fejlesztéseket általában állami szereplőktől várjuk, akiknek ezen tevékenységét, illetve ezeknek a finanszírozását segíti az Európai Unió kohéziós politikája. Természetesen az uniós forrásokat nem elvárások nélkül kapják a tagállamok. Bonyolult feltételrendszer biztosítja, hogy az európai adófizetők pénzét a célok megvalósítása érdekében hatékonyan és eredményesen használják fel a támogatásra jogosultak, figyelemmel az uniós alapelvekre. Az uniós forrásból finanszírozott fejlesztési program megvalósításához szükséges a kohéziós politika működésének ismerete. A kohéziós rendszer logikájának és fő szabályainak megismeréséhez kíván segítséget nyújtani a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés című projekt A fejlesztéspolitikai kapacitások erősítése területe.

Az alprojekt szakmai tervezésekor elvárás volt – tekintettel arra, hogy a magyar kormányzaton belül a kohéziós politika kiemelt jelentőséggel bír –, hogy ezen a speciális területen dolgozók számára képzési/továbbképzési programot, tananyagot hozzanak létre, hiszen ez korábban nem állt rendelkezésre. Ennek eléréséhez az ismeretanyagok és módszertani eszközök tudományos módszerekkel és a közszolgálati szervezetrendszer részvételével történő előállítására, kezelésére és hozzáférhetővé tételére van szükség. A 2018 nyaráig tartó program a fenti célokat hivatott megvalósítani. A stratégiai, tervezési, fejlesztési, pályázati, ellenőrzési és egyéb folyamatok ellátására készíti fel a hallgatókat, speciális képzési, továbbképzési programokat fejleszt.

Az alprojektnek köszönhetően az európai strukturális és befektetési alapokkal kapcsolatos feladatokat ellátó közszolgálati szakemberek korszerű tudáshoz jutnak, specifikus kompetenciafejlesztésen vesznek részt, így a fejlesztéspolitika területén olyan közgazdasági állomány áll fel, amely mind a fejlesztések megvalósítása, mind az ellenőrzés, mind a nyomon követés területein kiemelkedő tudással bír. A projekt része továbbá egy fejlesztéspolitikai tudásbázis kialakítása és strukturált fejlesztése is. A fejlesztés legfontosabb várható hatása, hogy növekszik a források felhasználásának eredményessége. Az alprojekt szakmai munkájáról annak vezetőjével, Dr. habil. Nyikos Györgyvel, az NKE egyetemi docensével, az

intézmény megbízott nemzetközi rektorhelyettesével beszélgettünk.

○ **A laikus számára már az alprojekt elnevezése is fejtörést okozhat. Mit takar a fejlesztéspolitikai kapacitások erősítése?**

Nyikos Györgyi: Magyarország versenyképességét alapvetően befolyásolja, hogy milyen színvonalon működik a közigazgatása, hogy a gazdasági szereplők milyen minőségben és módon juthatnak hozzá a közszolgáltatásokhoz (pl. cégalapítás, engedélyek beszerzése vagy éppen szakképzett munkaerő foglalkoztatása). Ez az összefüggés természetesen a fejlesztéspolitika területén is érzékelhető. Az uniós és hazai támogatások célba juttatásáért felelős intézményrendszer felkészültségén múlik, hogy Magyarország

milyen mértékben tudja felhasználni a rendelkezésre álló forrásokat és lehetőségeket.

Az Európai Unió kohéziós politikájának keretében érkező pénzeszközök sikeres igénybevételéhez szinte a teljes közigazgatás közreműködése szükséges. A hétéves időszakot átfogó, stratégiai fejlesztési irányokat lefektető operatív programok, illetve az e programok keretében finanszírozott több tízezer projekt kidolgozása és kivitelezése jelentős feladatokat ró mind a szaktárcaakra és más központi szervekre, mind a területi szereplőkre (kiemelten az önkormányzatokra).

A források igénybevételéhez kapcsolódó kötelezettségek egyrészt rendkívül összetettek. A hallgatók rendszeresen meg is jegyzik, hogy nem is gondolták

volna, hogy a jól ismert pályázatok mögött ilyen bonyolult rendszer áll. Másrészt olyan tudást igényelnek, amelyek a felsőoktatás keretei között még elméleti szinten is korlátozottan szerezhető meg, a gyakorlati ismeretek elsajátítása pedig szinte kizárólag a végrehajtási rendszerben eltöltött évek során történik.

○ **Melyek a kitűzött célok, s milyen eszközökkel teljesítik azokat a projekt megvalósításában részt vevő szakemberek?**

Ny. Gy. Az alprojekt e hiányosságok feloldására összpontosít. Egységes tudásanyagot kínál a fejlesztéspolitika megvalósításában részt vevő szakemberek széles köre számára. Továbbá, a tanulási folyamat felgyorsítását célozza a képzések tematikájának, a

számos mintafeladatot, példát tartalmazó tananyagoknak és végül, de nem utolsósorban a valós helyzetekre épülő esettanulmányoknak a kidolgozásával. A képzések előkészítését és bevezetését kísérő workshopok alkalmat adnak az igények és szakmai elgondolások megvitatására, a képzések tartalmának és módszereinek tesztelésére.

○ **A már említett képzéseknek kik a közvetlen célcsoportjai, mit nyújtanak az azokat elvégző szakembereknek?**

Ny. Gy. Az uniós pénzeszközök olyan modernizációs lehetőségeket nyújtanak, amelyek kiaknázásához elengedhetetlen a kohéziós politika rendszerének átlátása és megértése. A fejlesztéspolitikai továbbképzési program alapozó jellegű, a pénzalapok felhasználásába újonnan bekapcsolódó

AZ ÁLLAMI MŰKÖDÉS HATÉKONYSÁGA A CÉL

Gazdaságfejlesztés és közpénzügyek közpolitikai és területi aspektusai címmel indult kutatási program uniós forrásból a közigazgatás-fejlesztési operatív programok fejlesztéspolitikával foglalkozó alprojektjének részeként. A nyitóeseményen Prof. Dr. Padányi József kiemelte a tudományos kutatás lehetőségének fontosságát, mely által értelmes, hasznosítható, a jó államot támogató, az állami működés hatékonyságát növelő eredmények szülehetnek. Az NKE tudományos rektorhelyettese a KÖFOP 2.1.2-es projekt „acélos lábának” nevezte a *Fejlesztéspolitikai kapacitások erősítése* című alprojektet.

Dr. Pilz Tamás a kutatás kormányzati és társadalmi hasznosulásának lehetőségeiről tartott előadásában kitért az elmúlt évszázadban végbemenő, Magyarországot érintő jelentős változásokra, a területi és az államformához kötődő átalakulásra, melynek hatására számos társadalmi, gazdasági és politikai irányvonal előtérbe került. A Miniszterelnökség Területi Közigazgatásért Felelős Államtitkárságának főosztályvezetője elmondta, hogy az 1989-es rendszerváltás lehetőséget adott arra, hogy társadalmi-gazdasági fejlődés induljon el, ám ez a 2010-es választásokig a kormányok számos intézkedése ellenére csupán csekély jelentőséggel bírt. Az előadó kiemelte, a kormány felismerte, hogy a nagyvárosokra vonatkozó fejlesztéspolitika mellett szükség van a vidék helyzetének javítására is az eredményes állam eléréséhez. Jelen konferencia kutatásának eredménye a budapesti Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a győri Széchenyi István Egyetem által a kormánynak átadva a nagyvárosi és a vidéki polgárok életének megsegítésében hasznosul majd.

Dr. habil. Nyikos Györgyi, az NKE egyetemi docense a programnak az egyetemen folyó közszolgálat-fejlesztési programba való beágyazódása kapcsán kiemelte annak fontosságát, hogy a fejlesztési alprojektben részt vevő, a kutatási területhez értő szakemberek minél nagyobb számban álljanak rendelkezésre, hiszen a kormányzati állami feladatok végrehajtása mellett és az oktatásban is szükség van rájuk. Az alprojekt szakmai vezetője kiemelte, hogy a fő hangsúly a fejlesztéspolitikán és a fejlesztéspolitikai képzések kialakításán van, ennek fényében kormányzati továbbképzéseket, az egyetem nappali és levelezős hallgatói számára is szakmai információkhoz való hozzáférést szeretnének biztosítani. Nyikos Györgyi a fejlesztési források és azok hasznosulása kapcsán kitért a főbb kutatási kérdésekre: milyen források vannak, azok milyen módon érhetőek el, hogyan lehet hozzájuk jutni, és hogyan hasznosulnak.

A kutatás nemcsak két egyetem és nemcsak Budapest és Győr együttműködése, hanem ebbe bekapcsolódik Debrecen, Szeged és Miskolc egyeteme is, valamint akadémiai kutatóintézetek is országszerte.

központi és területi közigazgatási szakemberek felkészítését szolgálja. Első, a *Kohéziós politikai alapismertetek* című része a szélesebb távlatú uniós, illetve hazai háttérrel, a politika kialakulását, az alapvető szabályokat és az intézményi összefüggéseket foglalja össze. Másik komponense *Fejlesztés-politika gyakorlati ismeretek* címmel bír, moduljai – programvégrehajtás, pénzügyi lebonyolítás, pénzügyi ellenőrzés, monitoring és értékelés, tájékoztatás és kommunikáció – a fejlesztési programok megvalósításának teljes folyamatát és funkcióit felölelik. A képzés során kiemelt hangsúlyt kap a kompetenciák erősítése. Ennek köszönhetően a résztvevők képessé válnak arra, hogy a programok végrehajtása során esedékes napi feladataikat rutinszerűen és magas színvonalon lássák el. Továbbá a felmerülő változások, problémák kezelését nemcsak azok megfelelő értelmezésével, hanem célirányos megoldási javaslatok megfogalmazásával is képesek lesznek előmozdítani.

A *Fejlesztéspolitikai szakértő szakirányú továbbképzési program* célja emelt szintű tudásanyag átadása az operatív programok és az egyes szakpolitikai beavatkozások (konstrukciók, fejlesztési projektek) előkészítését és lebonyolítását végző tisztviselői kör számára. A hallgatók olyan szakemberek, akik többéves munkatapasztalat birtokában készen állnak megszerzett tudásuk rendszerbe foglalására, elmélyítésére és új szakterületekkel történő kiszélesítésére. E képzés keretében jelentősen bővül a tárgyak köre, megteremtve annak lehetőségét, hogy a hallgatók a fejlesztési programok tervezéséhez és megvalósításához kapcsolódó általános ismereteken túl betekintést nyerjenek a

támogatások, illetve a versenyképesség, közpénzügyek-államháztartás, közbeszerzés, állami támogatások és a csalás elleni küzdelem kapcsolódási pontjaiba is. Végül, de nem utolsósorban a szakdolgozat témaválasztásával ösztönözni szeretnénk, hogy a résztvevők érdeklődésüket, tapasztalataikat magasabb szinten rendezzék össze, és elemzésükkel, következtetéseikkel programszintű kérdések megválaszolásához, kihívások leküzdéséhez nyújtsanak muníciót. Nagy örömmre szolgál, hogy a képzési programok, a tananyag, az ezt kiegészítő szemelvénygyűjtemény és esettanulmányok összeállításába olyan szerzőket, lektorokat sikerült bevonni, akik évtizedes gyakorlatot szereztek a fejlesztéspolitika terén. A képzés módszertanát és eszközeit illetően a gyakorlatias szemléletet és az online oktatási lehetőségek széles körű alkalmazását szeretném kiemelni. A hagyományos, tantárgyi körülmények között zajló oktatás arányát a köztisztviselői/kormánytisztviselői továbbképzésben nagymértékben csökkentettük. A 21. század igényeinek és adottságainak megfelelően, az egyes modulok jellegétől ugyan függő mértékben, ám a hallgatók a saját maguk választotta tempó mellett, elektronikus tananyag feldolgozásával, folyamatos önellenőrzési és konzultációs segítség igénybevételével teljesíthetik a képzés követelményeit.

A fejlesztéspolitikai továbbképzési program kísérleti oktatási fázisa lezárult, az érdeklődés, a pozitív visszajelzések lendületet adnak, hogy a programokat a folyamatban lévő engedélyeztetési eljárást követően mielőbb elindíthassuk. Időközben be kell fejeznünk a tananyag digitalizálását, és a naprakészség

érdekeiben figyelemmel kísérjük a 2007–2013-as programok zárásával, illetve a 2020 utáni időszak megalapozásával kapcsolatos fejleményeket is. A harmadik képzési program, a fejlesztéspolitikai specializáció indítása a közigazgatás-szervező mesterképzésben és a nemzetközi közszolgálati kapcsolatok mesterképzésben a folyamatos utánpótlásképzést segíti, kidolgozása az idei év kiemelt feladata számunkra.

○ **Az alprojekt egyik kötelezően teljesítendő feladata egy fejlesztéspolitikai tudásbázis kiépítése. Hol tart a szakmai munka?**

Ny. Gy. A fejlesztéspolitika hatalmas tárgykört ölel fel, a joganyag és a kapcsolódó magyarázatok, útmutatások terjedelme önmagában is tízezer oldal nagyságrendű, amelyet programtervezési és megvalósítási dokumentumok, elemzések, értékelések, kutatások és tájékoztató kiadványok egészítenek ki. Továbbá nem telik el hónap vagy inkább hét konferenciák, rendezvények, szakmai fórumok nélkül, hiszen a több tízezer projekt megvalósítása napi szinten hoz fejleményeket és eredményeket. A szakpolitika uniós szintű közege rendkívül dinamikusan változik, bár még csak közelítünk a jelen programozási időszak félidejéhez, már zajlik a következő előkészítése.

A fejlesztéspolitikai tudásbázis a szakemberek tudásának naprakészségét segít fenntartani az információk összegyűjtésével, rendszerezésével és feldolgozásával, a tartalom (pl. ismeretanyag kiterjedése, modulok, funkcióval összefüggő tudás, testreszabás) és működtetés (pl. frissítés, interaktivitás, elérhetőség) részletei jelenleg kidolgozás alatt állnak, az információ- és adatgyűjtés folyamatban van. ●

A migrációs válság Európa jövőjének kihívása

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES, MTI

„A 2015-ös migrációs számok eltörpülnek a húsz év múlva várhatókhhoz képest. A migrációnak rendkívül nagy tartalékai vannak, és ezek nem fognak csökkenni” – fejtette ki Dr. Kaiser Ferenc, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézetének egyetemi docense. Az elmúlt évek migrációs válsága rendkívül átpolitizálódott a magyar és az európai közéletben egyaránt, így nehéz higgadtan és tényszerűen vizsgálni a kérdéskört. Riportunkban az NKE biztonság- és védelempolitikai szakértője segített abban, hogy átlássuk, milyen folyamatok húzódnak meg a migráció hátterében, és milyen kihívásokkal számolhatunk a jövőben.

MIGRÁCIÓS OKOK ÉS OKOZATOK

Kaiser Ferenc kifejtette, hogy a modern tudományos szaknyelvbe visszatért egy olyan kifejezés, amelyet sokáig nem szerettek használni a 20. század borzalmi után a tudósok: az életér. „Az emberiség kvázi kinőtte a bolygót” – világított rá. Csak becslést adtak a Föld népességére nézve, jelenleg közel 7,5 milliárd fő él a bolygón. Az ipari forradalom következtében javultak az életfeltételek, így megindult egy robbanásszerű populációnövekedés. A két világháború után ez a szám beállt arra, hogy 12-14 évente 1-1 milliárd fővel bővül a bolygón népessége, de területileg nagyon egyenlőtlenül. Míg 2017-ben Európa 740 millió lakossal rendelkezik, addig Afrika megdöbbentően nagy számú, 1 milliárd 250 millió fővel.

„Az embertömegre, a migrációra Európának szüksége van. Azonban az öreg kontinensre érkezők nem feltétlenül rendelkeznek azokkal a képességekkel és készségekkel, amelyekre igény lenne.” Kaiser Ferenc ismertette, hogy az emberek oktatása és kulturális szocializációja rendkívül sok időt, energiát és pénzt emészt fel.

„Minden összefügg mindennel: a népesség-robbanás miatt csökkennek az erőforrások, a csökkenő erőforrások miatt egymásnak ugranak a felek.” Így jött létre számos hadúri állam, diktatúra és terrorszervezet a harmadik világban. „Éves szinten 50-80 millió ember válik földönfutóvá” – hívta fel a figyelmet. A legtöbb menekült célpontja általában a szomszédos ország, amely az esetek többségében szintén nem áll biztos alapokon. „A térségben annyira gyengék az államok, hogy önmagukat is alig tudják működtetni. Amikor rájuk zúdul a menekülttömeg, az így kialakult humanitárius katasztrófát már nem tudják kezelni. Az amúgy is gyenge állami struktúrák megbomlanak.” Tehát kétségtelenül megélhetési migránsokról beszélhetünk ugyan, azonban jelentős részüket üldözik is. Erre a humanitárius katasztrófára példa a mianmari rohingya népiirtás, amelyet a világ ölbe tett kézzel néz. A hasonló helyzetű migránsokkal kapcsolatban kiemelte: „Látni kell, hogy ezeknek a szerencsétlen sorsú embereknek nincs visszaút... Nincs hova és nincs miért hazamenni.”

tén nem áll biztos alapokon. „A térségben annyira gyengék az államok, hogy önmagukat is alig tudják működtetni. Amikor rájuk zúdul a menekülttömeg, az így kialakult humanitárius katasztrófát már nem tudják kezelni. Az amúgy is gyenge állami struktúrák megbomlanak.” Tehát kétségtelenül megélhetési migránsokról beszélhetünk ugyan, azonban jelentős részüket üldözik is. Erre a humanitárius katasztrófára példa a mianmari rohingya népiirtás, amelyet a világ ölbe tett kézzel néz. A hasonló helyzetű migránsokkal kapcsolatban kiemelte: „Látni kell, hogy ezeknek a szerencsétlen sorsú embereknek nincs visszaút... Nincs hova és nincs miért hazamenni.”

MIGRÁCIÓ A VILÁGBAN

Latin-Amerika „népességfölslege” elsősorban északi irányba vándorol, az Amerikai Egyesült Államokba és Kanadába igyekszik eljutni. Így többségük az USA-ra zúdul rá, ami óriási terhet jelent és problémákat generál, ez is segítette – nem kis meglepetésre – az elnöki székbe Donald Trumpot. „Azonban az amerikai társadalom ezt zömmel azért nem éli meg tragédiának, mert főként keresztények érkeznek.” A civilizációs, társadalmi és kulturális különbség a befogadó társadalom és az érkező migránsok között nem olyan nagy, mint Európában, ahova többségében muszlimok érkeznek a harmadik világból. Az afrikai migránsok a kontinens földrajzi adottságai miatt szintén csak északi irányba tudnak vándorolni. Az Arab-félsziget is lehetne a vándorlás célpontja, azonban az ugyanúgy csekély erőforrásokkal rendelkező társadalmak kevésbé befogadóak, továbbá az elmúlt évek politikai átalakulásai során az arab tavasz lángba borította a térséget. Így Afrika és a Közép-Kelet migránsai Európa irányába indulnak meg, ahol az európai jogállamok döntő többsége jogi és szociális védelmet nyújt számukra.

Délkelet-Ázsia migránsai hasonló szituációval állnak szemben. Ausztrália nagy része sivatag, emellett szigorú bevándorláspolitikát gyakorol. A kínai-japán-koreai társadalmak pedig igen zárkóztak, egyikük sem igazán befogadó. Így az ázsiai megélhetési migránsok és háborús menekültek célpontja szintén Európa lesz.

A migráció egy természetes folyamat, amely végigkíséri az emberiség történetét, azonban a 20. századi globalizáció felgyorsította a folyamatot. „Globális közlekedési lehetőségekkel ugyan nem fizikailag, de utazás szempontjából összemert a Föld” – világított rá Kaiser Ferenc. A kiépült tömegközlekedési rendszerekkel, hálózatokkal szinte a világ bármely pontjáról megközelíthetők a célországok. Az információhoz sokkal könnyebb hozzájutni a technológia fejlődésével. „Mindig voltak óriási életszínvonalbeli különbségek a Földön, azonban erről évezredekig nem tudtak a világ szegényebb pontjain. A globális információs térnek köszönhetően ma már rendelkezésre áll ez az információ.” Az NKE docense kifejtette, hogy egy mobiltelefon segítségével már rendelkezhetünk szótárral, útikönyvvel, fizetési lehetőséggel, valamint kommunikációs platformmal. Korunk érdekessége, hogy számos szervezet már anyanyelvi applikációt fejlesztett a migránsok segítésére, amely utazási, kulturális és túlélési tippeket ad.

„EZ EGY HATALMAS BIZNISZ” – MENNYIBE KERÜL A HARMADIK VILÁGBÓL KIJUTNI?

Kaiser Ferenc ismertette, hogy a legtöbb muszlim állam, amelynek zárt a társadalmi rendszere, kevésbé befogadó a szegényebb arab, illetve muszlim földönfutókkal szemben, akik szeretnének új hazát keresni: „Szaúd-Arábia, Kuvait és az Egyesült Arab Emírségek inkább megfizetik, hogy ne hozzájuk menjenek a menekültek.” Értelemszerűen elsőként az lenne az evidens, hogy muszlim országok, vagyis a muszlim közösségű és kultúrájú szomszédos államok területére vándoroljanak be, kérjenek menedékképet a térség migránsai. Ezek azonban merev struktúrájú államok, sokszor kőkemény diktatúrával. Ők inkább különböző migrációt támogató alapítványokat, intézményrendszereket finanszíroznak, hogy ez a hatalmas embertömeg Európa felé vegye az irányt. „Egyszeri 15-20 ezer dollárból el tudják érni, hogy végül a német állam minden évben a többszörösét költse egy menekültra.” Az alapítványok mellett bevett gyakorlat, hogy a helyi közösségek, családok gyűjtik össze a pénzt egy-egy migrációs útra. Becslések szerint az illegális migrációból közel 32-35 milliárd dollár bevétel volt az embercsempészeknek az elmúlt évben. „Ez sokkal több, mint a legtöbb fejlődő ország nemzeti összterméke.” Emellett azonban fontos megemlíteni, hogy számos olyan szervezet van, amely humanitárius szempontból igyekszik segíteni az elesetteken, emberbaráti szeretetből. Kaiser Ferenc fel szokta hívni a

A MIGRÁCIÓS FELSOOKTATÁS AZ RTK-N

A Rendészettudományi Karon 2012 óta működik Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék. Az elmúlt öt év munkáját októberben tudományos konferencián értékelték a szakemberek. Ahogy azt Dr. Végh Zsuzsanna ny. r. dandártábornok, a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal főigazgatója a konferenciára írt köszöntő levelében hangsúlyozta: a tanszék 2012-ben történt megalakulása új, előzmények nélküli kísérletnek számított, hiszen Európa egyetlen felsőoktatási intézményében sem működik migrációs képzés. Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, az NKE RTK dékánja kiemelte: látva napjaink migrációs helyzetét, a bevándorlási hivatal vezetését stratégiai éleslátás ihlette annak idején, amikor támogatták a Bevándorlási és Állampolgársági Tanszék létrehozását. A migrációval kapcsolatos biztonsági, igazgatási és egyéb szakmai kérdésekre, kihívásokra a tanszék oktatóinak, majd a végzett hallgatóknak választ kell találniuk – fogalmazott az RTK dékánja.

Az NKE Fenntartói Testülete nevében Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy kifejtette, komoly fejlődési potenciál van a migráció-kutatásban. Dr. Janza Frigyes szerint kiemelten fontos az, hogy a jogszabályok következetes alkalmazásán túl az emberség is mindig legyen ott a migrációs szakemberek tevékenységében, hiszen emberek sorsáról döntenek.

Dr. Kiss Attila, a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal általános főigazgató-helyettese kiemelte, az RTK migrációs szakirányán végzett fiatal szakemberek jó képzést kapnak, és megfelelő válaszokat adnak a napi gyakorlatban felmerülő kérdésekre. A migrációs felsőoktatásról adott általános áttekintést Dr. habil. Hautzinger Zoltán egyetemi docens, tanszékvezető. Elmondta, hogy az RTK migrációs szakirányán kívül ilyen mélységben sehol nem foglalkoznak a kérdéskörrel. Hautzinger Zoltán a tanszék tudományos tevékenységét jellemezve elmondta, hogy eddig is évről évre vizsgálták a migráció különféle aspektusait, november 8-án a migráció társadalmi hatásairól rendeztek nemzetközi konferenciát a visegrádi országokból érkező előadók részvételével. A kiterjedt tudományos kutatómunka fő kerete jelenleg a KÖFOP-forrásból létrejött, a migráció dinamikáját és társadalmi hatásait vizsgáló kutatócsoport.

hallgatói figyelmét, hogy érdemes a migránsok szemszögéből is vizsgálni az adott problémát: Mi ott maradnánk-e ezekben az országokban? Szeretnénk, hogy gyermekeink egy ilyen kiszámíthatatlan állami struktúrában nőjenek fel? „Nyilvánvalóan nem. Így az ő szempontjuk is érthető!” - tette hozzá.

MIT TEHET EURÓPA?

Fontos, hogy a világ összes szegényét az EU nem tudja befogadni. Ezeket a hatalmas társadalmi problémákat józan észszel kell kezelni. Jelenleg 7,5 milliárd ember él a Földön, ebből 6 milliárd életszínvonala nem éri el az európai átlagot. Az NKE docense egy példával is élt: „*Tegyük fel, hogy a 6 milliárd ember egyharmada kíván csak útra kelni. Ha csak a migrálni kívánó emberek 1%-át fogadnánk be, az már 20 millió fő. Ki fogadja be őket? Az európai országoknak is megvannak a maguk problémái, bár ezek eltörpülnek az afrikai helyzethez, az afrikai emberek jelentős részére váró napi borzalmakhoz képest. Továbbá a migrációs nyomás hatalmas érdekellentétet szül. A harmadik világból érkezett migránsokat, valamint a befogadókat is először egy civilizációs sokk éri: számos területen több száz éves civilizációs küszöböt kell - kellene - átugrani.*”

Kaiser Ferenc véleménye szerint alapvetően rosszul közelíti meg a jelenlegi migrációs válság megoldásának lehetőségét az európai közvélemény: „*A problémával nem akkor kell foglalkozni, amikor az megérkezik.*” 1972-ben már a Római Klub is felhívta arra a figyelmet, hogy népességrobbanás és migrációs válság várható a közeljövőben. A megoldást a szakemberek ma abban látják, hogy állam- és gazdaságfejlesztéseket kell végrehajtani a harmadik világ országaiban, hogy azok fenntarthatóak és működőképesek legyenek. Az elmúlt évtizedek demokraci-exportja azonban kisiklott. A probléma megoldására hosszú távú fejlesztési terveket és stratégiát kell kidolgozni. Viszont ez egy átlagos demokratikus politikusnak, aki 4-5 éves választási ciklusban gondolkodik, elképzelhetetlen. Mint mondta, „*nehéz eladni az egyszerű választópolgároknak, hogy azért költünk sokat Afrikában, hogy majd 30 év múlva ne jöjjenek ennyien.*” Az NKE docense ismertette, hogy becslést alapján a világ éves védelmi (katonai) kiadásai megközelítik a 1500-1700 milliárd dollárt. Ebből 850-900 millió olyan embert lehetne tíz évig melegítkeztetéssel és megfelelő oktatással ellátni, akik ma az éhhalál küszöbén állnak.

Mit tehetünk a jövőbeli befektetések mellett a jelenlegi migrációs válság megoldására? Európát rendkívül nehéz megvédeni az illegális migrációtól, ugyanis egy rendkívül hosszú és tagolt partszakasszal rendelkezik. Ezt az embercsempész hálózatok ki is használják, soraikban gyakran nemzetbiztonsági kockázatot jelentő elemekkel. Az NKE docense Dr. Tóth Péterrel, a Stratégiai Védelmi Kutatóközpont vezetőjével együtt már két éve is felhívta a figyelmet arra, amit a magyar kormányzat és

később az európai közösség is felismert, hogy a válságtérségekben kell létrehozni „migrációs hotspotokat”. A koncepció szerint itt kapnának egészségügyi ellátást a menekültek, valamint a bevándorlási intézményrendszerek itt folytatnák le a nemzetbiztonsági átvilágítást. Itt döntenék el, kit fogad be az EU, illetve kit fordítanak vissza.

A megfelelő migrációs politika kialakításához Kaiser Ferenc véleménye szerint érdemes a „profik” gyakorlatát megvizsgálni, mint Ausztrália, Új-Zéland, az USA vagy Kanada. „*A gyakorlat kívülről kegyetlennek tűnhet, hiszen aki nem kell nekik, azt nem engedik be.*” Azonban elengedhetetlen a tényeken és valóságon alapuló migrációs gyakorlat felállítására. Az említett országok a menekülttáborokban felméri az emberállományt: Tudnak-e nyelveket, például beszél-e a célország nyelvét? Van-e végzettsége, szakmája? Tényleg ért hozzá? Amennyiben valaki megfelel a szükséges kritériumoknak, szűk családjával beléphet az adott célország területére.

A JÖVŐ MIGRÁCIÓS KIHÍVÁSA

A jövőbeli cél Kaiser Ferenc szerint mindenképp az, hogy kétoldalú megállapodásokat kössünk Európa szomszédos államaival. Az aktív és a passzív védelmet egyaránt növelni kell: „*Meg kell erősíteniünk Európa határvédelmét is.*” A beérkező menekülteket alaposan meg kell szűrni, ugyanis többször is sikeresen lépett be az unió területére terrorszervezetek tagja. Emellett sokan kijátsszák az Európai Unió szolidaritási rendszerét. A határrendészeti és bevándorlási szerveknek rendkívül nehéz kinyomozni, hogy az adott kérelmező kicsoda a valóságban. A német alkotmányvédelmi hivatal, valamint a brit MI5 is felhívta a figyelmet az elmúlt időszakban arra, hogy a terrorizmus és a radikalizmus hatalmas veszélyt jelent Európára. A modern technológiai, társadalmi és információs környezetnek köszönhetően villámgyorsan lezajlik a radikalizáció. A bejutott iszlamista terroristák sejteket hoznak létre, amelyek nemcsak a helyi másod- vagy harmadgenerációs kiábrándult muszlimokat radikalizálják, hanem a keresztény európai társadalmat is. Ez egy kétélű fegyver. „*A létező legnagyobb hiba az, ha az iszlamista motivációjú, azonban a valóságban a muszlim vallás legalapvetőbb hitelveivel szembenelő radikálisokat összehaverjuk a helyi arab, muszlim közösséggel*” - mondta. Egyes terrorcselekmények után a média gyakran összemossa a kettőt, stigmatizálva társadalmunk muszlim tagjait. Ez óhatatlanul kitermeli a másik oldal radikalizációját is, amely egy végzetes erőszakspirálhoz vezethet. Így kijelenthető, hogy a beérkező migránsokat és menekülteket a lehető leghatékonyabb módon kell vizsgálni nemzetbiztonsági szempontból, hogy kiszűrjük az esetleges terrorista elemeket, még ha az konfliktusokhoz is vezet. „*Nem lehet azt mondani, hogy a menekültek jogainak érvényesítése felébe emelkedik, emelkedhet az európaiak biztonságánál.*” ●

Az amerikai tisztképzés belülről

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: SCHNEIDER DOROTTYA, DÉKÁNY GÁBOR ARCHÍV

Az amerikai tisztképzésbe nyerhetett bepillantást a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (NKE HHK) két honvédtisztképző hallgatója, akik egy csereprogram keretében tölthettek el öt hetet az Észak-georgiai Egyetemen (UNG).

Az NKE és az UNG között idén született csereprogram megállapodás hallgatói részsképzés keretében folytatott tanulmányokra és szakmai gyakorlatra vonatkozóan. Ennek részeként az NKE az amerikai intézmény két kadétját látta vendégül, az UNG-n pedig a magyar intézmény egyik kutatója, Bakos Csaba alezredestel mellett két negyedéves hallgató is látogatást tett az elmúlt hónapokban. Az MH Ludovika Zászlóalj két honvédtisztképzőt, Schneider Dorottyát és Dékány Gábort az önként jelentkezők közül a századparancsnokuk által felállított rangsor alapján választották ki. A rangsor fontos szempontja volt a hallgatók tanulmányi és sporteredménye, nyelvtudása és közösségi munkája. Gábor utazását (repülőjegy, biztosítás) az NKE, míg Dorottyáét a Kossuth Alapítványon keresztül Schmittné Makrai Katalin, a Ludovika Zászlóalj zászlóányja finanszírozta. Az amerikai Georgia állam területén négy campusszal működő egyetemnek mintegy tizenhatalézer hallgatója van, és az NKE-hez hasonlóan intézményi integráció eredményeként jött

létre 2013-ban. Nem nevezhető tisztán katonai felsőoktatási intézménynek, hiszen számos alapvégzettséget adó civil képzési programot is nyújt, amelyben a mintegy nyolcszáz tisztjelölt hallgató is részt vehet. Az UNG több tudományterületen nyújt képzési programokat, többek között a hadtudományok, politikatudományok és nemzetközi kapcsolatok terén. A tisztképzés hangsúlyt helyez a külföldi tapasztalatszerzésre: katonaként vagy hallgatóként mindenkinek el kell tölteni egy félévet külföldön. Az UNG egyike az Egyesült Államok hat legjelentősebb tisztképző egyetemének, a magas képzési színvonalat jelzi, hogy az amerikai haderő számos tábornoza végzett az intézményben.

A Dahlongában található hatezer fős egyetemi campuson képezik a katonai hallgatókat. A tanulmányút első hetében a magyar honvédtisztképzők részt vettek az úgynevezett FROG Weeken (Freshman Recruit Orientation Group), amely az elsőéves kadétoznak a civil életből a katonai életbe történő

szocializációját segíti elő. Többek között menetgyakorlaton, fizikai felmérőn, akadálypályákon kellett részt venniük, de a feladatok között volt a szikláról való ereszkedés is, amit életükben először próbálhattak ki a magyar hallgatók. „A fizikai gyakorlatok többsége nem okozott számunkra komolyabb kihívást, hiszen ilyenekkel itthon is meg kellett már küzdenünk. Ami nehézség volt, hogy elvettek tőlünk minden elektronikai eszközt, így egy kicsit elvesztettük az időérzékünket” – meséli Dékány Gábor, aki szerint nagyon kötött volt az első hét napirendje.

A következő négy hét mindennapjai azonban már hasonlóan teltek, mint itthon. A reggel testneveléssel indult, majd harmad-, illetve negyedéveseknek tartott órákat látogattak a magyar hallgatók. „Ezek elsősorban a katonai hivatás fontosságáról, a tisztí pályán felmerülő kötelességekről és feladatkörökről, a katonai döntés-előkészítési módszerekről, a hadtörténelemtől, valamint a harcászatról szóltak” – emlékszik vissza Dorottyia. Hallgatóink heti egy alkalommal, egy délutáni óra keretében gyakorlati foglalkozáson vettek részt az egyetem kiképző bázisán, Pine Valleyben. Délutánonként különböző egyetemi programokat, sportrendezvényeket látogattak, a szabad hétvégéken pedig felfedezték Dahlonga környékét, illetve egyszer ellátogattak Atlantába is. „Ez az időszak már sokkal inkább megfelelt egy egyetemi polgári létnek, mintsem a tisztjelölti élet vasszigorának” – teszi hozzá Gábor, aki szerint nehéz összehasonlítani ezt és az NKE képzését, mivel az amerikai intézmény fő feladata a tartalékos tisztek képzése. Az ottani hallgatóknak kevesebb órájuk van, és azokat is saját maguk választják ki. A kadétek civil szakon tanulnak, de a civil tantárgyaik mellé kötelezően fel kell venniük katonaiakat is. Minden katonai jellegű foglalkozásnak van kreditértéke, ami motiváló lehet számukra. „Habár az elméleti oktatás igen magas színvonalú volt, hiszen a mai napig aktív katonák tartották az órákat, mi jobb alapokkal rendelkezünk a katonai képességek terén. De ez nem olyan meglepő, hiszen mi alapképzéssel kezdtük tisztjelölti pályánkat, míg a kinti rendszerben erre csak később kerül sor” – teszi hozzá Dorottyia.

A gyakorlati foglalkozások felépítése is más az UNG-n, mint az itthon megszokott. Az egész alapja a fegyelem és az oktatás, ami igen hatékonyan bizonyult. Heti másfél órában kaptunk a saját századnál végrehajtott katonai alapismereti, és heti négy órában harcászati kiképzést. Dorottyia megjegyezte, hogy a legnagyobb különbség a parancsnoki lánc kialakításában van,

hiszen az amerikai intézményben szinte teljes mértékben a kadétek irányítása és vezetése alatt állt az egész hallgatói ezred, a hivatásos állomány szinte csak megfigyelőként, mentorként van jelen. Ennek ellenére minden nagyon hatékonyan működött. A honvédtisztjelölt hölgy erre az öt hétre úgy tekint vissza, mint egyfajta ugródeszkára, hiszen a kevés idő ellenére sok mindenbe kaptak bepillantást, és olyan ismeretekre is szert tettek, amelyeket reményei szerint alkalmazni és bővíteni tud majd katonai pályafutása során. Szerinte maga a csereprogram elsősorban a katonai vezetői képességek fejlesztésére fókuszált, mintsem a konkrét szakmai tudás – az ő esetében a logisztikai tanulmányok – bővítésére. „Természetesen az sem utolsó dolog, hogy egyáltalán eljutottam az Egyesült Államokba, és világot láthattam. Meghatározó élmény marad számomra ez az öt hét nemcsak katonaként, hanem egyetemi polgárként is. Sikerült fejlesztenem angol tudásomat, ezáltal magabiztosabbá is váltam. Nemcsak katonai, de kulturális ismeretekre is szert tehettem, ismeretségeket köthettem, és remélhetőleg minél tovább fenn tudom tartani ezeket a kapcsolatokat” – sorolja a tanulmányút „hozományait” Dorottyia.

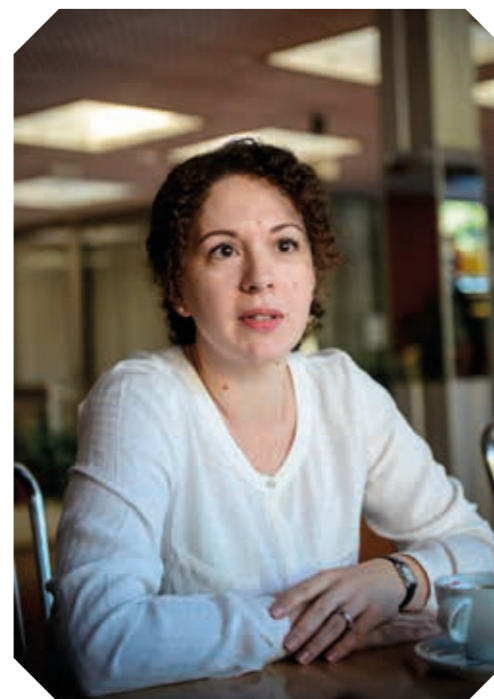
Hasonlóan látja az előnyöket Gábor is, aki szerint szakmai szempontból hasznos volt látni és figyelemmel kísérni egy másik világ katonai kiképzését, amelyből rengeteget tanulhatott. „Személyiségfejlődésben is nagy előrelépést jelentett, valamint az angol nyelvi ismereteimet is sokkal magabiztosabban használom” – teszi hozzá a honvédtisztjelölt, aki a tisztavatás után Budapesten szeretne szolgálni és tovább mélyíteni tudását. Tervei között szerepel egy mesterképzés elvégzése, majd később doktori tanulmányok folytatása. A védelmi informatikával szeretne mélyebben foglalkozni a jövőben. Dorottyia most elsősorban a szakdolgozatírásra és az államvizsgán való helytállásra koncentrál, de az ő tervei között is szerepel egy mesterképzés elvégzése. Katonaként pedig mindenképpen szeretne külföldön is szolgálni.

Mindketten elmondták, hogy még nagyon friss a kapcsolat a két intézmény között, gyakorlatilag ők voltak az első hírvivők a csereprogramban. Úgy tapasztalták, hogy az amerikaiak nagyon érdeklődők voltak Magyarország, a honvédség és az egyetem iránt is. A tervek szerint a jövőben is folytatódik majd a csereprogram a két intézmény között, így további honvédtisztjelölteknek is lesz lehetőségük arra, hogy bepillantást nyerjenek az amerikai tisztképzésbe. ●

„Életre szóló tapasztalatokat és kapcsolatokat szereztünk”

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem két munkatársa is elvégezte idén az egyik legnevesebb európai felsőoktatási képzőhely, a College of Europe mesterképzését. A diploma értékét növeli, hogy nemcsak bejutni nehéz az intézménybe, hanem a képzés elvégzéséhez is különösen nagy szorgalom és kitartás szükséges. Magyarországról idén csak öt hallgatónak sikerült ez, köztük Máthé Réka Zsuzsánnának és Szilágyi Gábor főhadnagynak.

A College of Europe volt a világ első olyan felsőoktatási intézménye, amelyben európai ügyekkel foglalkoztak posztgraduális képzés keretében. Az iskola alapításának gondolata az 1948-as hágai kongresszusra nyúlik vissza, amikor Salvador de Madariaga spanyol államférfi egy olyan intézmény létrehozását javasolta, amelyben különböző országokból érkező diplomás fiatalok tanulmányozhatják az európai integráció ügyeit. Elképzelésében Winston Churchill, Paul-Henri Spaak és Alcide De Gasperie is támogatták, így egy évvel később elkezdte működését a College of Europe, amely jelenleg is két campuson (Varsó és Bruges) várja a hallgatókat.

Brugge

College of Europe Collège d'Europe

Natolin

Belgiumban mintegy 340-en, Lengyelországban pedig megközelítőleg 120-an tanulnak a tíz hónapos, kétszemeszteres képzésen. Már bejutni sem könnyű ide, hiszen az intézmény nagyon megválogatja a hallgatóit. Az előfeltételek között szerepel a már meglévő, máshol szerzett mesterdiploma, bizonyos szintű Európával és az Európai Unióval kapcsolatos alapismeretek, valamint az angol és francia nyelvtudás. 2015 decemberében a Miniszterelnökség pályázatot írt ki a képzés finanszírozására, amelyre a legfőbb állami szervek és a Nemzeti Közszerkeleti Egyetem alkalmazottai jelentkezhetek. A jelentkezők előszörösen vettek részt, majd a Miniszterelnökség öt fő pályázatát fogadta el. Az NKE-ről Máthé Réka Zsuzsánnának, az Államkutatási és Fejlesztési Intézet (ÁKFI) munkatársának és Szilágyi Gábor főhadnagynak, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) oktatójának sikerült elnyernie a támogatást. Ezután a fogadó intézményben

tettek sikeres felvételt, majd a választott szaknak megfelelően Réka a belgiumi Bruges-be, Gábor pedig a lengyel fővárosba, Varsóba került. Máthé Réka Zsuzsánnának az ÁKFI-ban projekt szakmai szakértőként dolgozik, emellett azonban tudományos munkát is végez. Sőt, ma már doktorjelölt, mivel az elmúlt egy évben a mesterképzés mellett a doktori képzést is befejezte. Nemrég elnyerte az Új Nemzeti Kiválósági Program kutatói ösztöndíját, és a Budapesti Corvinus Egyetemen is oktat. Mint fiatal kutató végezte el a mesterképzést Bruges-ben, ahol a közigazgatás-tudományi és politikatudományi szakon tanult. „Olyan tárgyakat választottam – mint például a Nemzetközi szervezetek, globalizáció és az állam változó szerepe című tárgy, amelyek esetében az oktatók kiemelkedő kutatók is” – mondta el lapunknak Réka, aki hozzátette, hogy oktatója volt például az ENSZ egyik volt igazgatója is, aki annak idején a

PhD-fokozatát a London School of Economics-on szerezte. Réka korábban, évekig az Egyesült Államokban élt, ahol elvégezte a szövetségi állam vezetőképző programját, és azért választotta ezt a képzést, mert szeretett volna minél többet megtudni az Európai Unió működéséről, a különböző gazdasági, politikai folyamatokról.

Szilágyi Gábor főhadnagy a HHK Katonai Vezetőképző Intézet Műveleti Támogató Tanszékén teljesít szolgálatot, ahol katonai térképészetet, katonai tereptant, földrajzot, műholdas navigációt és geoinformatikát oktat. A College of Europe varsói campusán az európai interdiszciplináris tanulmányok szakon szerzett Advanced Academic Master diplomát. Az első félévben Euró-páról, az uniós intézményrendszeréről, annak történelméről,

jogi és gazdasági vonatkozásairól, nemzetközi érdekeiről és nemzetközi kapcsolatairól kapott egy általános felkészítést. A második szemeszterben már specializáltabb tudanyagot sajátíthatott el az Európa mint globális szerepvállaló szak keretében. Itt az európai kontinens, valamint az Európai Unió biztonságáról, biztonspolitikájáról, külpolitikájáról, a transzatlanti kapcsolatokról, az ENSZ-ről, az EU-diplomáciáról, a migrációról és a bevándorláspolitikáról szerzett mélyrehatóbb ismereteket. „Minden olyan tantárgyat próbáltam felvenni, ami a biztonspolitika és diplomáciával foglalkozik. Olyan nagy nemzetközi tekintélyű vendégoktatóink voltak, mint például a belga miniszterelnök kabinetfőnöke, a volt lengyel miniszterelnök és jegybankelnök, az ENSZ Biztonspóli Táncsának volt elnöke, az ENSZ volt éllemezési biztosa, az Európai Unió nagykövetei és aktív diplomatái” – fogalmaz Szilágyi Gábor, aki a világon az első katonaként

végezte el a College of Europe mesterképzését a varsói Natolin campuson.

Koncentráltabb, feszebb képzés, új oktatási módszerek, csoportos feladatok, számos szimulációs és egyéb gyakorlat, valamint az EU szervezeteiben vezetői szerepet vállaló oktatók – ezek azok a dolgok, amelyek többletet adtak a hazai képzésekhez képest a két mesterdiplomás szerint.

„Aki azt gondolta, hogy ez egy szép nyaralás lesz, nagyot csalódhatott, hiszen a tíz hónap alatt alig akadt szabadidőnk, szinte minden csak a tanulásról szólt” – fejt ki a főhadnagy, aki szerint csak maximális felkészültséggel lehetett sikeresen elvégezni a képzést. Voltak, akiknek nem is sikerült megszerezni a diplomát, amelyhez angolul és franciául is jól kellett beszélni. „A tanév során számos beadandó dolgot is kellett készítenünk, amelyekben markánsan kellett egy bizonyos elméleti vonalat bemutatni és továbbvinni” – mondja Máthé Réka. A feszes tanrend és a nagyon szigorú szabályok arra ösztönözték őket, hogy próbáljanak mindent pontosan, időre elkészíteni, hiszen ez volt a feltétele annak, hogy jó értékelést kapjon a teljesítményük. A közös gyakorlatok pedig nagyobb felelősséget is jelentettek a számukra, hiszen senki nem szeretne volna, ha ómiatta nem sikerül a csoport munkája. Mindketten fontosnak tartják kiemelni, hogy a szakdolgozatnak is nagy jelentősége volt a végső elbírálásnál. Réka arról értekezett, hogy az europaizáció hogyan hatott a különböző EU-val kapcsolatos tiltakozó társadalmi mozgalmakra. Szilágyi Gábor az EU Harccsoportok (EU Battlegroups) felállításáról, kihívásairól, struktúrájáról és jövőbeli fejlesztési lehetőségeiről írt, azaz arról a gyorsreagáló katonai képességről, amellyel az EU már rendelkezik, és amelyben a Magyar

Honvédség is aktív szerepet vállal. Mivel az EU közös hadseregével kapcsolatos elképzelések egyre távolibbnak tűnnek, jelenleg ezen többnemzetiségű harccsoportok fejlesztése és struktúrájuk tökéletesítése került előtérbe a magasabb politikai szinteken és az EU 2016-ban kiadott Globális Stratégiájában is.

A feszes tanrend és a szimulációs gyakorlatok össze is kovácsolták a hallgatókat. A főhadnagy ezt tekinti a képzés egyik legnagyobb hasznának. Másrészt az itt szerzett tapasztalatait megpróbálja majd beépíteni saját oktatói munkájába. Máthé Réka kutatói-oktatói pályára készül, így ennek megfelelően próbált olyan kapcsolatokat kialakítani, amelyekből az NKE is „hasznot húzhat”, például az egyetemi szintű együttműködések bővítésével. Némi kritikaként ugyanakkor mindketten megjegyezték, hogy a képzés tartalma azért is volt sajátos, mert néha túlzottan részrehajló volt az EU irányába. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen az intézmény elsősorban uniós forrásból működik, és a teljes képzési költség több mint felét is az Európai Unió biztosítja. Ez pedig nem kevés pénz, mintegy ötvenezer euró hallgatóként, amelynek másik felét a Miniszterelnökség által kiírt pályázat

fedezett. Ebből azonban olyan tanulmányutakra is teltet, amelyeken a hallgatók közvetlen tapasztalatokat is szerezhettek. Réka Luxemburgban, Strasbourgban és egy flamand településen, Ypres-ben is járt. Utóbbi város az első világháborúban játszott fontos szerepet, ennek emlékét máig őrzik a helyiek. Bruges kapcsán megjegyezte, hogy hosszú idő után ismét voltak magyar napok a tanintézményben, amelynek keretében nemzeti kultúránkat, gasztronómiánkat ismerhették meg a vendéglátók. Gábor Ukraj-

nában, Észtországban, Lettországban, Litvániában, valamint az Oroszországhoz tartozó Kalinyingrádban vett részt tanulmányúton. Mindenhol találkozhattak a helyi politikai és rendfenntartó szervek képviselőivel, biztonspolitikaival foglalkozó szakemberekkel, valamint jelenlegi és volt diplomatákkal. Megjegyezte, hogy a balti országokban valóban különösen érzékenyek az orosz fenyegetettségre, ez leginkább az észtek esetében tűnt hangsúlyosnak. Maradandó emlék számára, hogy a tanulmányút résztvevőjeként a kalinyingrádi területre is el tudott látogatni, ami magánszervezésben igen nehézkes, főleg egy aktív katona esetében. A sokszor éjszakába nyúló tanulás ellenére is nagy élménynek és pályafutásuk fontos állomásának tekintik a College of Europe-on eltöltött hónapokat. Az így szerzett tapasztalataikat pedig mindenképpen Magyarországon szeretnék kamatoztatni. Réka a doktori fokozat megszerzését tartja elsődleges feladatának, Gábor pedig a katonai diplomáciával, az Európai Unión belüli katonai és védelmi együttműködéssel, valamint az unió és Magyarország katonai kapcsolataival szeretne a jövőben mélyebben is foglalkozni. ●

A társadalmi, gazdasági, műszaki fejlődés záloga a víz

Interjú Dr. Szlávik Lajossal,
az NKE Víz tudományi Kar egyetemi magántanárával,
a Magyar Hidrológiai Társaság elnökével

SZÖVEG: **FECSER ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Dr. Szlávik Lajos professor emeritus a hazai és nemzetközi vízügy meghatározó alakja. Negyven éve foglalkozik hidrológiával, árvízvédelemmel, vízgazdálkodással és vízügytörténettel. Kutatóintézetekben és állami szervekben töltött be tisztségeket, emellett szakmai ismereteit, tapasztalatait oktatói tevékenysége során is kamatoztatta. Az NKE Szenátusa 2017 márciusában az „NKE egyetemi magántanára” megtisztelő címet adományozta részére.

○ Miért éppen a vízmérnöki pályát választotta?

Dr. Szlávik Lajos: Békéscsabán nőttem fel. 1960–61-ben, amikor 7–8. osztályos lettem, következett a pályaválasztás. Mindig is építeni akartam. Békéscsabán akkor már több mint tíz éve működött a Vásárhelyi Pál Út-, Híd- és Vízműépítő Technikum. Jelentkeztem a híd- és vízműépítő szakra. Elég erős iskolából érkeztem, jó eredményeim voltak, így fel is vettek. Ez már eléggé meghatározta, hogy a technikum után az egyetemen a műszaki pályára koncentrálok. Ez volt a választásom gyökere.

○ Mit érdemes tudni a Magyar Hidrológiai Társaságról?

Sz. L. A Magyar Hidrológiai Társaság a vízzel foglalkozó szakemberek közössége. 1917. február 7-én alakult meg, és idén ünnepeltük fennállásunk századik évét. Háromezer egyéni és százötven gazdasági szervezeti taggal büszkélkedhetünk. Nemcsak mérnökök, hanem a legkülönfélébb szakterületek képviselői is a társaság tagjai, gondolok itt biológusokra, vegyészekre, orvosokra, történészekre, közgazdászokra, jogászokra. Évente kétszáz különböző előadást és országos konferenciát szervezünk, valamint két folyóiratunk jelenik meg. Az egyik, a Hidrológiai Közöny már a kilencvenhetedik évfolyamánál tart. Minden évben nyáron rendezzük meg az Országos Vándorgyűlést, amelynek elnevezése azt fejezi ki, hogy minden évben máshol rendezzük meg: idén júliusban Mosonmagyaróváron volt, négyezszázötvenen vettek részt rajta, tizenkét szekcióban százötven előadásra került sor. Összel rendeztük meg a Dunaújvárosi Egyetemen a

24. Ifjúsági Napokat, amely során szeptemberben a fiatal szakembereink, valamint azok, akik még a felsőoktatásban tanulnak, bepillantást nyerhettek a szakma rejtelseibe. Fontos továbbá a limnológiát mint a tavakkal foglalkozó tudományt központba állító Hidrobiológus Napok című rendezvényünk, melyet idén 58. alkalommal rendeztünk meg, Tihanyban.

○ Milyen feladatokat kell ellátnia a Magyar Hidrológiai Társaság elnökeként?

Sz. L.: Választott elnökként az egész szervezet összefogása és irányítása a feladat, én vagyok felelős a programalkotásért és a pénzügyi források előteremtéséért is. Az éves költségvetésünk 45–50 millió Ft, amihez semmiféle állami támogatást nem kapunk. Ezt az összeget egyéni vagy jogi tagjaink tagdíjából, valamint adományokból gyűjtjük össze, és ebből gazdálkodunk szigorú és komoly felügyelet, áttekintés és kontroll mellett, minden egyes forintot elszámolva. A társaságban a háromfős titkárságon vannak csak alkalmazottak, míg a választott tisztségek, mint az elnök, az alelnökök, a főtítkárság és az elnökségi tagok díjazás nélkül, önkéntesen végzik ezt a munkát. Nálunk négyéves választási ciklusok vannak, most töltöm be második ciklusban ezt a posztot, korábban voltam egy ciklusban főtítkárság, és azt megelőzően két ciklusban alelnök. A szervezet alapszabálya szerint egy tisztséget egymás után legfeljebb kétszer lehet betölteni. Ezt hasznos dolognak tartom, így cserélődnek az emberek az irányító posztokon. Másfél év múlva fog tehát lejárni az elnöki

tisztségem. Összesen több mint tizenhét évét töltöttem el a társaság egyik vezetőjeként.

○ Mikor kezdte az oktatói tevékenységét?

Sz. L. A bajai Felsőfokú Vízgazdálkodási Technikumot 1962-ben az Országos Vízügyi Főigazgatóság kezdeményezésére alapították meg, és 1979-től tartozott a pécsi székhelyű Pollák Mihály Műszaki Főiskolához mint annak Vízgazdálkodási Intézete. 1993-ban kerültem Bajára. Ekkor pályáztam meg sikeresen a bajai vezető posztot és kezdtem bele a tanításba. Idén kezdtem meg a 25. tanévetem az egyetemen mint oktató. A tanítást megelőzően huszonhárom évig mérnöki gyakorlatot folytattam különböző beosztásokban a szakma más-más területén. Nagyon megszerettem az oktatás-szervezést és az oktatást, húsz évig voltam főiskolai tanárként tanszékvezető, több tanszék összehívásával pedig intézetvezető. Különböző szervezeti változásokat követően 2013 nyaráig oktattam főállásban, majd hatvanöt évesen nyugdíjba vonultam, megkaptam a professor emeritus címet, és a nyugdíj mellett megbízással továbbra is folytattam-folytatok oktatói tevékenységem. 1995 és 2004 között az oktatás mellett folyamatosan állami állásokat is betöltöttem: voltam műszaki főigazgató-helyettes az Országos Vízügyi Főigazgatóságnál, árvízvédelmi kutatásokat irányító vezető a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézetben, valamint minisztériumi főosztályvezető a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumban. 2004-től pedig csak az oktatással

foglalkozom. A főbb tárgyak, amelyeket oktatok: hidrológia, árvíz- és belvízvédelem, vízgazdálkodás. A hidrológia a víz fizikai sajátosságai, törvényszerűségeivel foglalkozó tudományterület. Meg kell különböztetnünk a leíró jellegű, a geográfusok által művelt hidrológiától, mert a mérnöki hidrológiában olyan műszaki beavatkozásokat végeznek, amelyek a víz hasznosítása érdekében történnek, például idetartozik a folyószabályozás, árvizek esetén a víz visszatartása, míg szárazság idején a víz pótlása. A vizes mérnöki diszciplínák közül az árvízvédelemmel és a belvízvédelemmel, az általános vízgazdálkodással foglalkozom, ezt oktatom nappali és levelező tagozatos hallgatók számára, valamint a szakirányú továbbképzések alkalmával is, amely során a már végzett mérnökök továbbképzése zajlik. Ez utóbbiakat már tizenöt éve én szervezem az árvíz- és belvízvédelem szakterületen. Húsz szakkönyvem, mintegy kétszáznyolcvan szakmai publikációm ezekkel a szakterületekkel foglalkozik.

○ Mi a véleménye az NKE-n folyó vízügyi képzésekről? Milyen jövőt lát bennük?

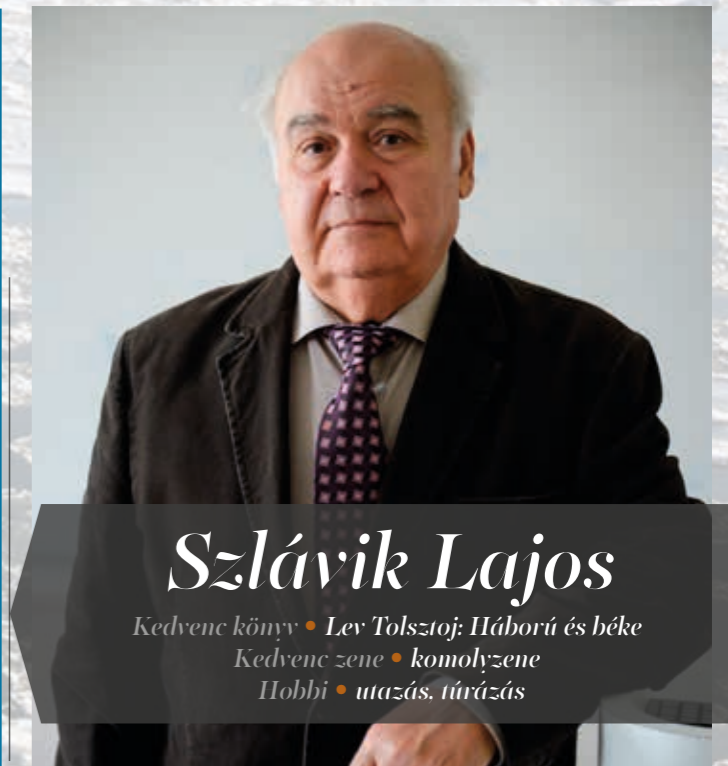
Sz. L. Ez egy teljesen új helyzet itt az NKE-n: a Fenntartói Testület döntése, az EMMI-vel való megállapodás alapján ez év február 1-től az NKE Víz tudományi Karaként működnek tovább a bajai Eötvös József Főiskola „vizes” intézetei, egységes, komplett intézményként egy jól felszerelt könyvtárral, kényelmes kollégiummal, előadóteremmel, laboratóriumokkal és a terepgyakorlatok színterét adó

Életrajz

Szlávik Lajos hidrológus (vízépítő) mérnök (1970), vízkészlet-gazdálkodási és hidrológiai szakmérnök (1978), PhD tudományos minősítéssel rendelkezik (1997). Pestszenterzsébeten született, 1947. március 14-én. Felsőfokú tanulmányait a Hidrometeorológiai Műszaki Egyetem szárazföldi hidrológia szakán végezte Leningrádban (1965–1970), valamint a BME Építőmérnöki Karán (1970–1972, 1997).

Szakmai elismerései

- Felsőoktatási Tanulmányi Érdemérem (1971)
- Magyar Hidrológiai Társaság Pro Aqua emlékérem (1977)
- Magyar Hidrológiai Társaság Schafarzik Ferenc-emlékérem (1992)
- Nemzeti Mérnökszervezetek Európai Szövetsége (FEANI) által adományozott Európa-mérnöki cím (Brüsszel, 1999)
- Magyar Hidrológiai Társaság Bogdánffy Ödön-emlékérem (1999)
- Bács-Kiskun megye Tudományos Díja (2002)
- Eötvös József-díj (Eötvös József Főiskola) (2007)
- Magyar Köztársaság lovagkeresztje (2008)
- Vásárhelyi Pál-díj (2010)
- Környezetvédelmi műszaki felsőoktatásért díj (2013)
- Professor emeritus (Eötvös József Főiskola) (2013)

Szlávik Lajos

Kedvenc könyv • Lev Tolsztoj: Háború és béke
Kedvenc zene • komolyzene
Hobby • utazás, túrázás

mérőtelepekkel, létesítményekkel. A Víz tudományi Kar korábbi képzéseit tervezik megtartani, ugyanakkor tovább is kívánnak lépni. Minden képzés alfája és ómegájaként itt is folyik BSc alapképzés, építőmérnök és környezetmérnök szakokon. A számos mérnöki diszciplína közül egyedül az építőmérnök alapképzési szak tart nyolc félévig, a többi mérnöki képzéshez tartozó hét félév helyett, ennek oka, hogy az építőmérnöki képzésen olyan műszaki, mérési és tervezési alaptárgyakat kell elsajátítania a hallgatóknak, amelyeket nem lehet rövidebb időbe besűriteni. Ahogy a képzés hosszával, úgy a vízmérnöki pálya anyagi elismerésével is összefügg, hogy nagyon lecsökkent az érdeklődés a mérnöki pálya iránt. Úgy gondolom, az NKE-hez való tartozás, az e keretek közti működés segíti majd ezt is megoldani.

○ **Mit gondol az NKE-n működő Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézet tevékenységéről, ami immáron a VTK-hoz tartozik?**

Sz. L. A társadalmi, gazdasági, műszaki fejlődés, haladás záloga világszerte mindenütt a víz, a tiszta környezet, tehát a természet és a vízkészletek megóvása. A Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézet által ellátott feladatkörök jelentősége nagyon nagy. Ez év nyarától ezt a munkacsoportot szervezetileg is a Víz tudományi Karhoz csatolták, ez is jelzi, hogy mennyire kötődik a vízhez. Ez a munkacsoport azon dolgozik, hogyan építsék be a fenntartható fejlődés elveinek a megvalósítását az oktatási programokba.

○ **Ön szerint milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie annak, aki a vízügyi pályát választja?**

Sz. L. A műszaki ember számára az élet minden területén nagyon fontos, hogy precíz és pontos legyen. Oktatói tevékenységem során mindig próbáltam belevenni a tananyagba azokat az ismereteket is, amelyekkel rendelkeznie kell a leendő mérnököknek ahhoz, hogy az általuk készített rajzok, elemzések, méretezések a kivitelezésnél és a tervek megvalósításában is nagyon pontosnak, áttekinthetőnek bizonyuljanak. A természet erőivel kapcsolatban végzett vizes munka, az árvíz- és belvízvédelem, a vízminőségi károk elhárítása egyfajta kettős életet követel meg: van egy normál, „békebeli” helyzet, de bármelyik pillanatban bekövetkezhet a „hadiállapot” is, vagyis a vízkárok elleni operatív védekezés, kárelhárítás feladatai. A szakma sajátossága, hogy a vízügyre mindig is félkatonai szervezetként tekintettek. Ha a Dunán elindul egy árhullám – még ha az állomány nem is kapott katonai kiképzést –, akkor is teljesíteni kell a parancsot, a műszaki utasítást, így nagy fokú fegyelmezettségre van szükség. A szakmai életem úgy hozta, hogy sok jelentős árvízvédelmi, vízminőségi és jégvédekezési esetben voltam védelemvezető, vagy a kárelhárítási tevékenység irányításában védelemvezető. Nyíregyházán, a Felső-Tiszán hét évig vízügyi igazgatóként dolgoztam. Ekkor jelentős árvizek voltak: 1985-ben olyan jeges árvíz volt a Tiszán, mint azelőtt soha, huszonhat kilométer hosszan

fenéig teljesen befagyott a folyó, az újabb árhullámnál már nem tudott hova folyni a Tisza, így nagy volt a töltésszakadás veszélye. Korábban, 1980-ban a Kettős-Kőrösnél volt egy nagy töltésszakadás. Ott is dolgoztam a védelmi törzs egyik vezetőjeként. Akkor kétszáz millió köbméternyi víz folyt ki a területre, rengeteg kárt okozva, de egyetlen emberi áldozatot sem követelve. És ez nem a szerencsének, hanem a tervszerű védelmi munkának volt köszönhető. Mindez nagy állóképességet igényelt a részünkről. Amikor a minisztériumi főosztályt vezettem, az országos irányításban vettem részt. 2001-ben a Tisza jobb parti töltése a Beregnél szakadt ki, és száznegyven millió köbméternyi víz kiömlése miatt huszonkét települést kellett kitelepíteni a katasztrófavédelemmel együttműködve. Bár ötezer ház dőlt össze, illetve rongálódott meg súlyosan, de emberi áldozat ekkor sem volt – ez a legfőbb értékmérő. 2013-ban a Dunánál háromezer vízügyes irányítása mellett dolgozott nyolcezer katona, kétezer katasztrófavédő, rendőrök, tűzoltók, önkéntesek ezrei. Ők minimalizálták a károkat emberi áldozat nélkül. Egy-egy ilyen védekezési munka a gyakorlatiasságon túl nagy helyismeretet és fegyelmezettséget igényel a dolgozók részéről. Tehát a vizes szakmának széles spektruma van: a kisebb, helyi jelentőségű mérnöki létesítmények pontos megtervezésétől, megépítésétől, működtetésétől kezdve az országos léptékű katasztrófák elhárításában való helytállásig. A korábban említett kétéves szakirányú mérnöki továbbképzéseink során jelenleg ötvennégy, eddig összesen pedig háromszáz végzett mérnök kollégát ilyen irányítói feladatok ellátására készítünk, készítetünk fel.

○ **Tapasztalatai alapján milyennek mondaná a hazai árvízvédelem helyzetét?**

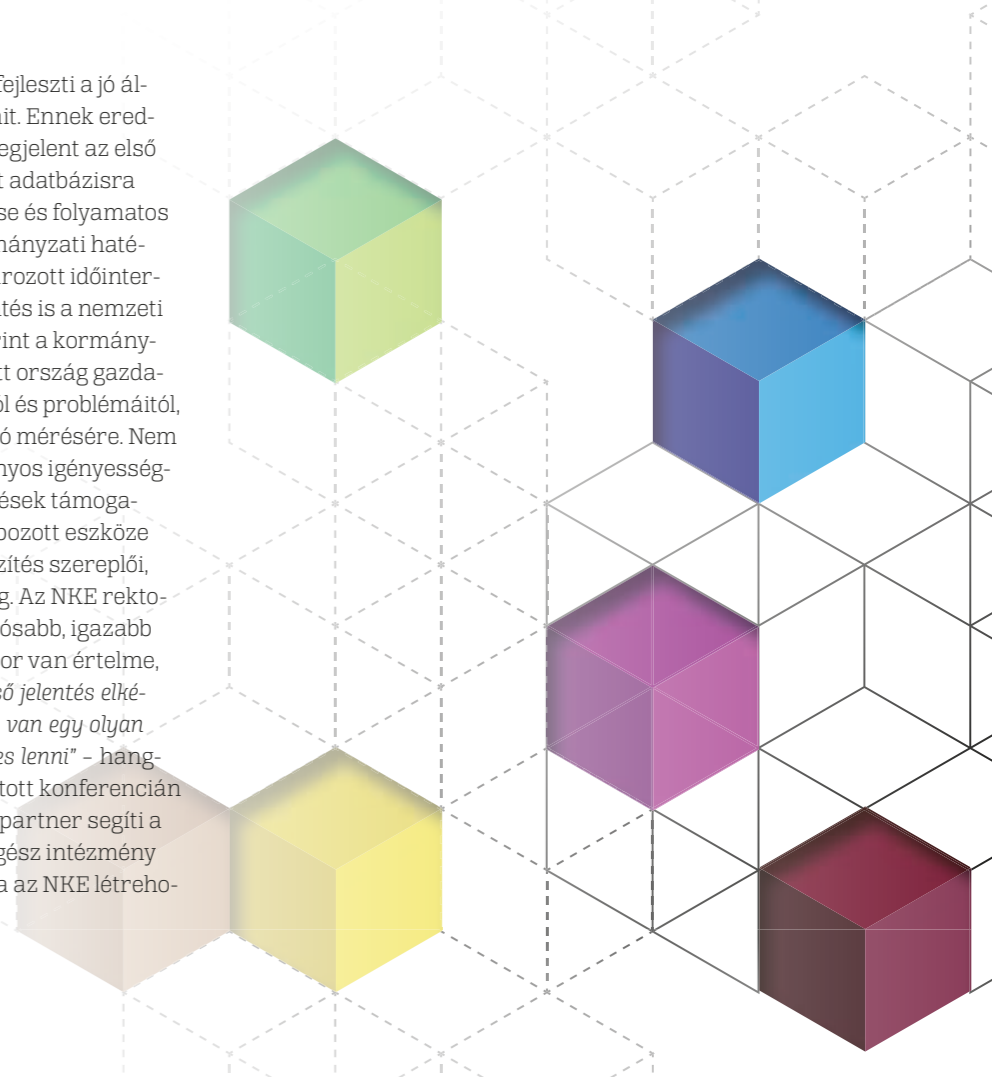
Sz. L. Ez nagyon összetett kérdés. A természeti adottságokból kiindulva az kétségtelen, hogy hazánk Európa egyik legveszélyeztetettebb országa. Hazánkat Hollandiával szokták e téren összehasonlítani, de az ő területük és veszélyeztetett lakosságuk is jóval kisebb, mint Magyarorszáé. Hazánk ugyanis sokkal jelentősebb veszélytényezőknek van kitéve. A magyar árvízvédelmi tapasztalatok gazdagok, sokrétűek, nemzetközileg is igényt tartanak rájuk. Én magam is legalább húsz országban adtam már elő e témában különböző szakmai konferenciákon. Az Országos Árvízvédelmi Tudományos Tanács, amelynek húsz éve tagja vagyok, a jelentősebb árvizek vagy belvizek idején összeül, véleményezi a folyamatban lévő munkálatokat, javaslatokkal és értékelésekkel él. Folyamatosan hangsúlyozzuk, hogy a hihetetlenül nagy, sok milliárdot kitevő védekezési összegeket le lehetne csökkenteni, ha a pénzt folyamatosan kapnák a vízügyi szervek, és azt a létesítmények fenntartására fordítanák. Ennek érdekében 2017-ben több kedvező fejlemény történt, amelyek közül az egyik legfontosabb, hogy a kormány elfogadta a nemzeti vízstratégiát, amelyben a vízkárelhárítás finanszírozására vonatkozóan is számos elképzelés szerepel. ●

MEGJELENT AZ IDEI JÓ ÁLLAM JELENTÉS

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

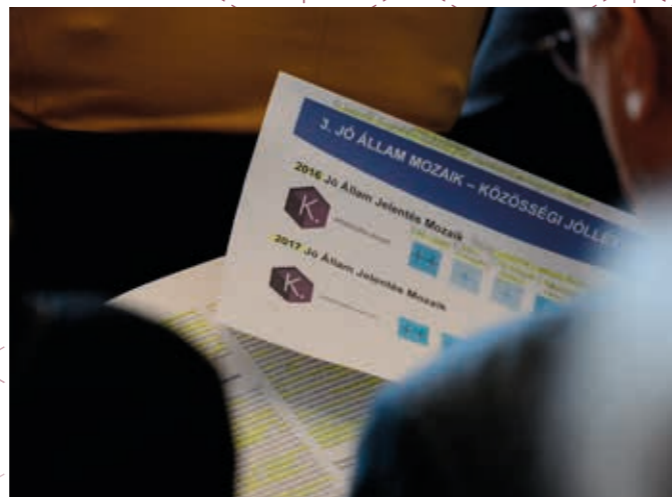
Néhány területen romlás, többségében azonban javulás tapasztalható a kormányzat teljesítményében az idei Jó Állam Jelentés szerint. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államkutatási és Fejlesztési Intézetének (ÁKFI) koordinálásával készített, immáron harmadik alkalommal megjelenő tudományos dokumentumot szakmai napok keretében mutatták be az intézményben.

Az NKE megalakulása óta folyamatosan bővíti és fejleszti a jó állammal, a jó kormányzással kapcsolatos kutatásait. Ennek eredményei először 2015-ben öltöttek testet, amikor megjelent az első Jó Állam Jelentés (JÁJ). Ennek célja egy olyan, saját adatbázisra támaszkodó, autonóm értékelési rendszer kiépítése és folyamatos működtetése volt, amely visszacsatolást ad a kormányzati hatékonyságról, a kormányzás minőségének meghatározott időintervallumban történő változásairól. Már az első jelentés is a nemzeti teljesítményértékelések szemléletére épül, miszerint a kormányzati teljesítmény mérése elválaszthatatlan az adott ország gazdasági-társadalmi helyzetétől, speciális adottságaitól és problémáitól, így alkalmasabb a kormányzati teljesítmény átfogó mérésére. Nem titkolt célként fogalmazódott meg, hogy a tudományos igényességgel megalkotott dokumentum a kormányzati döntések támogatásának egyik lehetséges, tudományosan megalapozott eszköze lehet, így elsődleges célcsoportját a döntés-előkészítés szereplői, szakmai testületei és műhelyei jelentik a mai napig. Az NKE rektora szerint nagyon fontos, hogy a jelentés minél valóságosabb, igazabb képet adjon a kormányzati munkáról, és csak akkor van értelme, ha hisznek is benne azok, akiknek szól. „Már az első jelentés elkészítésekor látszott, hogy a kormányzatnak szüksége van egy olyan értékelésre, amely megpróbál igaz, érthető és értelmes lenni” – hangsúlyozta a Jó Állam Szakmai Napok keretében tartott konferencián Patyi András. A rektor szólott arról is, hogy számos partner segíti a jelentés elkészítését, amely egyetemi oldalról az egész intézmény szellemi termékének tekinthető, és egyben igazolja az NKE létrehozásának szükségességét is.

A Jó Állam Jelentést, mint minden alkalommal, idén is megtárgyalta az Államreform Bizottság, amelynek Prof. Dr. Kovács Árpád is a tagja. A Költségvetési Tanács elnöke szerint a jelentés mára éretté vált, és egyre több szempontot vesz figyelembe a kormányzati teljesítmény értékelésekor. Kiemelte a véleménymérés, a nemzetközi és a területi dimenziók használatának fontosságát, de azt is megjegyezte, hogy a jövőben érdemes lenne jobban fókuszálni az egyes hatásterületek közötti összefüggésekre. „A közszolgálat óriási erényének a kollektív emlékezetet tartom, amelynek egy nagyon fontos cserépdarabja a Jó Állam Jelentés. Egy olyan érték, amelyet meg kell őriznünk, meg kell tartanunk a magunk számára” – hangsúlyozta Kovács Árpád.

A Jó Állam Jelentés, ahogy korábban is, százötven indikátor segítségével, hat hatásterületen, harminc dimenzióban vizsgálja a kormányzati teljesítményt, amelynek változását egy jól áttekinthető, sakk táblára emlékeztető, színes mátrixban lehet figyelemmel kísérni. „Az eredmények szerint enyhe előrelépés tapasztalható a kormányzati teljesítményben a tavalyi jelentéshez képest. Nyolc területen egyértelmű javulás, tizenhat területen optimista várakozás és hat területen némi romlás tapasztalható” – mondta el Kaiser Tamás, aki szerint az indikátorok esetében még pozitívabb az összkép. Az ÁKFI tudományos igazgatója kiemelte, hogy idén a nemzetközi dimenziók is hangsúlyosabb szerepet kaptak, így még több helyen jelennek meg a jelentésben a visegrádi országokkal és az EU28 átlagával összehasonlító ábrák, az úgynevezett hőmérők. Az idei jelentés fő újdonsága a hazai területi dimenziók megjelenése, ami jelentősen árnyalhatja az országos átlagnak megfelelően megállapított összképet. A tavalyi évhez képest harminckét indikátor változott meg, és egyre nagyobb szerepet kapnak azok, amelyek például az innováció és versenyképesség, a digitalizáció vagy a fenntarthatóság mérését segítik. A Jó Állam Jelentés ezúttal is hat hatásterületen méri és értékeli a kormányzati teljesítményt. Ezek közül az egyik legpozitívabb képet a biztonság és bizalom hatásterületen lehet érzékelni. A jó kormányzás, a jó állam egyik legfontosabb tényezője a biztonság Prof. Dr. Kis Norbert szerint. Az ÁKK dékánja, a hatásterülettel foglalkozó szakmai csoport vezetője elmondta, hogy a kutatás szerint a külső biztonság és a közbiztonság területén jól teljesít a kormányzat, ami a lakosság biztonságérzetének növekedésében is tetten érhető. Optimista várakozással lehet tekinteni a jövőbe a jogbiztonság, a kormányzati közbizalom és átláthatóság, valamint a létbiztonság területén is. Utóbbi kapcsán a jelentés megállapítja, hogy a lakosság anyagi biztonságérzete 2013 óta javulást mutat, de még magas azon háztartások aránya, amelyek megítélésük szerint nem tudnának fedezni egy nagyobb összegű váratlan kiadást. Az anyagi helyzet jövőbeni változásainak kérdésében

2012 óta nőtt a pozitív változásban bízó aránya, azonban 2016-ban a lakosság közel 60%-a nem várt javulást. Még mindig alapvetően az olcsóságával versenyez az ország a világpiacon, de már vannak jelei annak, hogy hamarosan áttérhetünk a tudásalapú versenyképességet szem előtt tartó útra Prof. Dr. Csath Magdolna szerint. A pénzügyi stabilitás és gazdasági versenyképesség hatásterület vezetője elmondta: a magyar gazdaság és társadalom fejlődését a tudásalapúság irányába kell vinni ahhoz, hogy „ne csak a keményen, hanem az okosan dolgozó emberek országa is legyünk”. A JÁJ hatásterületi elemzésében olvashatunk arról, hogy a friss nemzetközi elemzések szerint az új technológiák gyors és hatékony alkalmazására hazánk nincs megfelelően felkészülve. Az EU által szerkesztett *digitális gazdaság és társadalom index* alapján az EU 28 tagországa közül a 21. -ek vagyunk. Az IMD Versenyképességi Kutatóintézet 2017 júniusában megjelent tanulmánya szerint az ún. digitális versenyképességi listán Magyarország a vizsgált 63 ország közül a 44., a V4-országok közül az utolsó. A tanulmány készítői szerint ennek egyik oka, hogy a K+F-ráfordítások értéke stagnál, és csökken a kutatás-fejlesztés területén dolgozók aránya az összes foglalkoztatotton belül. A korszerű technológia alkalmazhatóságához és a digitális képességek fejlesztéséhez pedig inkább növelni kellene a számukat, és fel kellene gyorsítani a tudástranszfert az oktató-kutató helyek és az üzleti világ között. A hatásterületi munkacsoport a jelenlegi helyzet jobb feltérképezése érdekében új mutatókat is bevezetett, mint például a fejlettségi mutatót vagy a teljes tényezős termelékenységi mutatót. Ez utóbbi nemcsak azt vizsgálja, hogy a munkavállalók által megtermelt GDP hogyan alakul, hanem azt is elemzi, hogy milyen korszerű a technológia, amelyet a munkavállalók alkalmaznak, milyen tudásszintet igénylő munkák állnak rendelkezésre, milyen korszerű a cégek menedzselése, szervezetsége

és irányítása. „Vagyis ez a mutató arra nézve is irányt mutat, hogyan lehetne a hagyományos termelékenységet emelni” – olvasható a jelentésben. Csath Magdolna kiemelte azt is, hogy a felnőttképzés, az élethosszig tartó tanulás nemcsak humántőke, hanem hatékonysági kérdés is, amelyben Magyarország sajnos elég rosszul áll európai viszonylatban. A Jó Állam egyik fontos jellemzője a közösségi jóllét megfelelő szintje. Ennek olyan összetevői vannak, mint például az anyagi jólét, az egészségügyi és szociális védőháló vagy a foglalkoztatottság és az oktatás. A hatásterületi kutatás során az étellel való elégedettséget is vizsgálták. Eszerint az utóbbi 1-2 évben a magyarok kicsit borúsabban látják a saját életüket. Az elemzés megállapítja, hogy az elégedettség foka az életkor előrehaladásával mérséklődik, az iskolai végzettség emelkedésével pedig nő. Az ország pontértéke alacsonyabb, mint az EU-átlag és a többi visegrádi ország átlaga. „Az egészségügyi ellátórendszer minőségével való elégedettség – különösen az állami feladatellátás területén – nem kielégítő, de az oktatással való elégedettség is közepes szintű” – olvasható a jelentésben. Ezekon a területeken korrekcióra van szükség Prof. Dr. Báger Gusztáv egyetemi tanár szerint. A közösségi jóllét hatásterületi munkacsoport vezetője szerint az egészségügyi és az oktatás színvonalának emelése mellett az eddigieknél is jobban kell figyelni a népességfogyásra. A szakember úgy véli, hogy az úgynevezett reprodukciós ráta 2011 óta javuló tendenciát mutat ugyan, de ez önmagában még nem elégséges a népességszám stabilizálásához. Báger Gusztáv elmondta, hogy a jövőben szélesíteni szeretnék a hatásterületen végzett tevékenységüket, így még hatékonyabban kívánják használni a lakossági véleménymérést és elemezni szeretnék a családtámogatásra vonatkozó kormányzati intézkedések hatásait is. Az idei Jó Állam Jelentésben az eddiginél hangsúlyosabban szerepel a fenntarthatóság kérdése. „Ez állami feladat, csak a

fenntartható állam lehet jó” – fogalmazott előadásában Besenyei Mónika. A fenntarthatóság hatásterület munkacsoportjának vezetője elmondta, hogy a JÁJ-ban összesen tizenhét fejlesztési cél szerepel, köztük a korábban már említett közösségi jólét, amely fontos társadalmi dimenziója a fenntarthatóságnak.

A kutatás során olyan dimenziókat vizsgáltak, mint az éghajlatváltozás, a természeti erőforrások, az energia- és vízgazdálkodás, a környezeti terhelések és a társadalmi fenntarthatóság. Besenyei Mónika beszélt az ökológiai lábnyomról, amely azt mutatja meg, hogy mekkora az emberi civilizáció életviteléhez (a gazdaság működéséhez) szükséges igény a természeti erőforrásokra. Hazánkban is folytatódik az a több évtizede tartó tendencia, hogy több erőforrást használunk fel, mint amennyit az ökoszisztéma megújulási képességének megőrzése érdekében kellene. A jelentés megállapítja, hogy a kormányzat szerepe igen jelentős ezen a területen is, ahol a természeti erőforrások használatának és a fosszilis alapú energiatermelésnek a minimalizálása a két legfontosabb célkitűzés.

A Jó Állam Jelentés demokrácia hatásterületén olyan dimenziók vizsgálatára került sor, mint a politikai verseny biztosítása, a társadalmi kapcsolatok előmozdítása vagy a sajtószabadság, szólásszabadság biztosítása. Dr. Cservák Csaba tudományos főmunkatárs, hatásterületi vezető elmondta, hogy 2015-ben Magyarországon tovább gyengült a sajtószabadság helyzete, ezzel – a 2013-as minimális erősödés kivételével – a csökkenő tendencia tovább folytatódott. Ezzel szemben például némileg javult a pártokba vetett bizalom, e téren a V4-államok közül nagyságrendileg azonos eredményt értünk el, mint Csehország és Lengyelország, míg Szlovákia lényegesen rosszabb képet mutat.

A fejlett e-közigazgatási szolgáltatást használók aránya csökken az internetező lakosságon belül – olvasható az idei Jó Állam Jelentésben, amely azt is megállapítja, hogy ezzel az eredménnyel még mindig megelőzzük a visegrádi országokat, és csak egy kicsivel vagyunk lemaradva az EU 28 tagállama átlagához képest. Ez a visszaesés arra enged következtetni Dr. Kádár Krisztián hatásterületi vezető szerint, hogy az emberek többsége még mindig nem ismeri a modern elektronikus ügyintézési lehetőségeket. „Az elektronikus közszolgáltatások népszerűsítése várhatóan javítaná a rendszerek kihasználtságát” – tette hozzá a szakember.

A rendezvényen a hatásterületek bemutatása mellett szó volt a jelentés területi dimenzióiról, a véleményfelmérésről, valamint az egyes szakmai műhelyek kutatási eredményeiről. Az érdeklődők megismerkedhettek a rendészeti, honvédelmi, közigazgatási és versenyképességi speciális jelentésekkel is. A Jó Állam Jelentés és a hozzá kapcsolódó véleményfelmérés teljes egészében elérhető az NKE honlapján (akfi.uni-nke.hu/jo-allam-jelentes). ●

„Diplomatákra a jövőben is szükség lesz”

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: KORMANY.HU

„Az idegen nyelv ismerete önmagában nem elég a külügyi pályához, kell hozzá megfelelő szakmai háttér és talpraesettség is” – mondta a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott előadásában Robák Ferenc nyugalmazott nagykövet. Az NKE mentor-oktatójával a diplomataélet kihívásairól és protokolloként szerzett tapasztalatairól is beszélgettünk.

○ A külügyi pálya szinte minden lépcsőfokát megjárta, hiszen volt többek között konzul, tanácsos és nagykövet is, miközben végig megtartotta munkahelyét a Külügyminisztériumban. **Hogyan érlelődött meg a gondolat, hogy diplomata lesz?**
Robák Ferenc: Már általános iskolásként is érdekelt a történelem, később egyre inkább figyelemmel követtem a világpolitikai folyamatokat, illetve azok gazdasági hátterét. Nem is volt kérdés számomra, hogy milyen pályát választok, így az akkori Közgázra jelentkeztem, mivel ott volt olyan nemzetközi

képzés, amely a közgazdasági alapokból indult ki. A diploma után közvetlenül a Külügyminisztériumba kerültem, és ott is dolgoztam negyven éven át, nyugdíjba vonulásomig. A kezdeti hónapokban a szovjet főosztályon dolgoztam, ahol lényegi munka helyett csak látszattervekenység folyt, így nagyon megörültem, mikor hirtelen algíri szolgálatra kerestek franciául tudó diplomatát, főként konzuli feladatok ellátására. Ez egy nagyon jó iskola volt, hiszen megtanulhattam a diplomáciai mesterség csínját-bínját. Volt, amikor a gazdasági felelőst vagy

a titkárnőt helyettesítettem, de az is előfordult, hogy a helyi gépkocsivezető balesetet szenvedett, és nekem kellett elvinni a nagykövetet az ottani honvédelmi minisztériumba. Fontos tapasztalatokat szereztem arról, hogy egy követségnek, egy külügyi szolgáltatnak minden erejével szolgálnia kell a bajba jutott magyar állampolgárokat, hiszen a nyolcvanas évek elején még négyezer magyar dolgozott ebben az országban, s négyszáz olyan magyar feleség tartózkodott ott, akinek algériai volt a férje. Sok tapasztalatot szerezhettem a gazdasági és kulturális diplomácia terén is. Hazatérésem után az arab főosztályon kamatoztattam algériai ismereteimet.

○ **A rendszerváltás időszakában látott el tanácsosi feladatokat Franciaországban, az ottani magyar nagykövetségen. Milyen volt abban az időszakban magyar diplomatának lenni?**

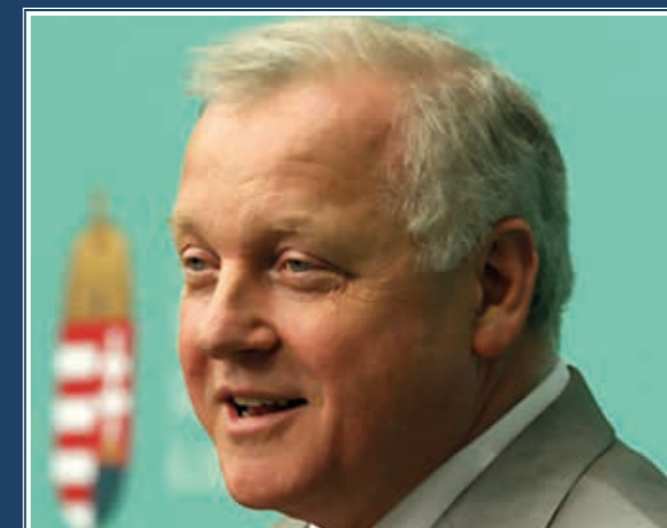
R. F. Örülök, hogy az Antall-kormány idején részt tudtam venni abban a folyamatban, amelynek során egy kontinentális hatalom újra felfedezte Magyarországot közép-európai stratégiai partnerként politikai, gazdasági és kulturális vonatkozásban is. Történelmi időköt élünk, szerepünk volt abban, hogy hazánk visszatérhessen ahhoz az európai családhoz, ahová az államalapítás óta mindig is tartozott. Hazatérésem, majd tunéziai külszolgálatom után is megbíztak a Dél-európai Főosztály vezetésével, amit lojális közszolgaként legjobb tudásom szerint igyekeztem ellátni. Tunéziában és Belgiumban már nagyköveti feladatokat kaptam. Az észak-afrikai országban a középpontban a magyar turisták érdekvédelme, valamint az euro-mediterrán együttműködés állt. Meg kellett nyugtatni helyi barátainkat, hogy térségünk uniós csatlakozása nem károsítja az ő európai együttműködési törekvéseiket. Brüsszelben már mint egy EU-tagország nagykövete tapasztalhattam meg, hogyan kell az Európai Unión belül szövetségeseiket találni érdekeink érvényesítésére. Utolsó állomáshelyemen egy nemzetközi szervezetnél, az Európa Tanácsnál egészíthettem ki korábbi, kétoldalú relációkban szerzett tapasztalataimat. Pályafutásom tehát rendkívül változatos volt, úgy éreztem, mint ha rengeteg munkahelyem lett volna, miközben nem hagytam el a Külügyminisztériumot. Fontos megjegyezni, hogy külügyi tevékenységem minden szakaszát, így a rendszerváltást megelőzőt is nyíltan vállalom, nincs szégyellnivalóm.

○ **Brüsszelből hazatérve a Külügyminisztérium protokollfőnökeként kellett bizonyítani. Hogyan élte meg ezt a váltást?**

R. F. Tunéziában és Belgiumban is lebonnyoltottam egy kiemelt elnöki látogatást, mint ahogy főosztályvezetőként is számos magas szintű vizit létrejötténél bábáskodtam, így nem ért felkészületlenül a protokollfőnöki felkérés. Mivel a felhasználói oldalról indultam, még inkább érvényesíthettem felfogásomat, hogy a diplomáciai protokoll nem a külsőségekről – öltözködésről, étkezésről – szól, hanem a magyar külpolitikai érdekek

sajátos eszközökkel történő szolgálatáról. Az állami protokollfőnök feladatai részben a közjogi méltóságok külföldi vonatkozású programjainak megszervezésére, partnereik fogadására vonatkoznak, részben külügyi protokoll főosztályvezetőként ügyelnie kell a budapesti diplomáciai testület zavartalan működésének biztosítására is. Nagy fokú empátia szükséges, hogy beleérezzük magunkat a vendég, a kísért személy helyzetébe. Például amikor Károly herceg 2010-ben Magyarországra látogatott, a szép napsütéses márciusi időben a pihenésre szánt idő alatt inkább sétálni szeretett volna, s logikus volt, hogy a várnegyedbe menjünk. Sikertült megállapodni a biztonságért felelősökkel, hogy a herceg ne feltűnő testőri gyűrűben menjen, így titkárával egyedül ment elől, őket követték egy kicsit távolabbról a biztonságiak, én pedig az utca másik oldaláról figyeltem, szükség van-e a protokoll segítségére. Látszott Károly arcán a boldogság, hogy végre szabad embernek érezhette magát, nem állították meg turisták sem, mert mire felismerték, már nem volt szabad visszafordulniuk. Még haszna is lett a sétának, mert a trónörökösnek megtetszett a házak korhű festése, s össze is hoztuk a Műszaki Egyetem professzorával, aki ezt a technológiát kidolgozta. A protokollszabályok ismerete is azért fontos, hogy a sok lehetőség közül mindig azt alkalmazzuk, mely a magyar érdekeket a legjobban szolgálja, ilyen például az ültetés egy konferencián vagy étkezésnél. A protokollfőnöki tapasztalatokat azután remekül használhattam, amikor a magyar EU-elnökség operatív kormánybiztosként eredményesen vezényelhettem le több száz esemény megszervezését, beleértve azok költségvetési, kulturális és sajtóháttérének biztosítását is.

○ **A Protokoll Főosztály vezetőjeként több kormányzati ciklusban is dolgozott, különböző pártállású politikusok mellett. Ez ma már ritkaságszámba megy. Hogyan tudta ezt elérni?**

R. F. Pályafutásom során mindig a szakmai követelmények teljesítésére koncentráltam, a pártpolitikai kötődést igyekeztem elkerülni, elsősorban jó külügyes szerettem volna lenni. Így aztán szerencsére sikerült elérnem, hogy Martonyi János és Kovács László is számított ugyanazon a poszton főosztályvezetői munkámra, mint ahogy Orbán Viktor, Bajnai Gordon és Gyurcsány Ferenc miniszterelnökekkel is korrekt, személyes kapcsolatot ápolhattam protokollfőnökként. Bajnai és Orbán kormányfővel talán azért volt közvetlenebb a kommunikáció, mivel hozzám hasonlóan ők is szerették és művelték a focit, ami kimeríthetetlen témát adott. A labdarúgás időnként még a felső szintű diplomáciai kapcsolatok ápolásához is hozzásegíthet, így fordulhatott elő, hogy egy miniszterelnöki találkozó margóján együtt focizhattam Donald Tuskkal, az Európai Tanács elnökével. Ő még lengyel kormányfőként kérte, hogy a magyar küldöttség álljon ki ellenük egy varsói kispályás mérkőzésre. A találkozón 57 évesen, védőként én fogtam a lengyel politikust, aki a kemény elbánás miatt későbbi találkozásunk alkalmával is megismert. A meccs végül döntetlennel végződött, pedig a lengyel csapatban Kosecki szejm képviselő, az Atletico Madrid korábbi profi futballistája is játszott.

○ **Mely képesség elengedhetetlen ahhoz, hogy valakiből jó külügyes legyen? És hogyan lehet kitanulni a szakmát?**

R. F. Ezen a pályán a legfontosabb a szándék és az akarat, a többi mind meg lehet tanulni. Önmagában az idegen nyelvi ismeret nem elég, fontos a szakmai ismeretek mellett a talpraesettség és a személyes kapcsolatok kialakítására való készség. Ha valaki külügyes szeretne lenni, annak jó lehetőség a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen folyó nemzetközi tanulmányok mesterképzési szak. Itt komoly szakmai háttérrel és tapasztalatokkal rendelkező oktatóktól tanulhatnak a hallgatók, és külügyes szakmai gyakorlatokon is részt vehetnek, ahol közvetlenül is képet kaphatnak a mindennapi kemény munkáról. Közvetlenül tapasztalhatják, hogy a külügyi dolgozók élete nem csak reprezentálásból áll, illetve még az is munka, és nem szórakozás.

○ **Hogyan lehet a sokszor évekig tartó külszolgálat mellett a magánéletét is rendszerben tartani egy diplomatának?**

R. F. A külügyi szolgálat általában négy-öt évre szól, utána hazarendelnek minket egy időre, majd megint jön egy újabb külföldi időszak. Ehhez nagyon nehéz a magánéleti körülményeket hozzáigazítani, például életünk párjának a szakmájához illeszkedő elfoglaltságot találni. Ez sokszor nem sikerül, s valakinek fel kell áldoznia a karrierjét. Egy párkapcsolat nagy próbák

van kitéve, de a külszolgálat meg is erősítheti a családi összeforrottságot, mert nagy az egymásrautaltság, sok a közös élmény. A gyerekek a külszolgálat alatt idegen nyelvek birtokába jutnak, világlátásuk szélesedik, de közben minden váltáskor meg is szenvedik a baráti kapcsolatok megszakadását, az iskolarendszerek közötti navigálást. Nekem szerencsém volt, feleségemmel már 41 éve vagyunk házasságban, és gyerekeink jól tudják hasznosítani a külföldi tapasztalatokat, bár egyikük sem követett a pályán.

○ **Milyen most a külügyi pálya presztízse? Laikusként azt érzékeli az ember, mintha ez csökkent volna az elmúlt időszakban.**

R. F. A külügyi pálya vonzereje a privilegizált helyzet elvesztése után sokat csökkent, ma már egy vállalati középvezetői állás is sokszor jobban jövedelmez, mint egy nagyköveti misszió. A szakma presztízse még valamennyire megvan, de sok a félreértés, nem mindenki látja a csillogó felszín alatti nagyon kemény munkát. Vannak olyan vélemények is, hogy a modern korban, a globalizáció körülményei között – különösen Európában – nincs szükség diplomáciára, amivel én természetesen nem tudok azonosulni. Az államoknak a követett értékeken túl kemény érdekeik vannak, amelyeket csak intenzív külkapcsolatokkal tudnak érvényesíteni. Ez a távoli földrészekeken egyértelműen megmutatkozik, ahol sokszor gazdasági ügyletet sem lehet diplomáciai közbenjárás nélkül kötni, de még az európai együttműködésben is folyamatosan szükség van a partnerek pontos megismerésére, velük való szövetségkötésekre, a magyar állampolgárok és érdekek külföldön történő védelmére. A magyar állampolgárok biztonsága, jóléte, jövője nagyban múlik azon, hogy milyen kapcsolatokat alakítunk ki a nemzetközi élet szereplőivel, ezért a belátható időben még biztosan létfontosságú lesz a diplomácia. ●

Szakmai metszetek és lélektani mélyfúrások

Hamarosan lezárul Magyary Zoltán hagyatékának digitalizálása

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Nemzeti Közszerológiai Egyetem 2015 őszén kötött együttműködési megállapodást Magyary Zoltán szakmai hagyatékának archiválására. A projekt digitalizációját és a hagyaték rendszerezését Dr. Horváth Attila, a Magyary Zoltán Szakkollégium igazgatója, az NKE tanársegédje vezeti, aki lapunknak bemutatta a vége felé közelítő munkafolyamatot és a jövőbeli feladatokat.

MAGYARY ZOLTÁN, A MODERN MAGYAR KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNY MEGTEREMTŐJE

„Magyary Zoltán a modern magyar közigazgatás-tudomány iskolateremtő, nemzetközileg is elismert tudósa” – fejtette ki Horváth Attila. Alkotói korszaka leginkább az 1920–30-as éveket, valamint az 1940-es évek első felét öleli fel. Magyary Zoltánnak kiemelkedő szerepe volt a modern, polgári közigazgatás-tudomány megteremtésében, így a szakma igazi klasszikusaként tartjuk számon. Bár jogtudományi doktorátust szerzett, rá elsősorban nem mint a jogtudományok művelőjére, hanem sokkal inkább mint a közigazgatás-tudomány klasszikusára tekintünk. „Magyaryt – akire olyanok voltak hatással, mint például Weber vagy Fayol – az úgynevezett scientific management, azaz

kormánybiztosként is dolgozott. Nagyszabású reformtervekkel állt elő: „Mérnöki pontossággal tervezte meg, hogyan kell átalakítani a közigazgatást. Számos munkájában mutatott rá arra, milyen diszfunkcionális jelenségek vannak a magyar rendszerben. Őszintén hitt abban, hogy a magyar közigazgatás megújítható, modernizálható és legfőképpen racionalizálható – még akkor is, amikor törekvései nem egy esetben falakba ütköztek.”

MAGYARY ZOLTÁN SZELLEMISSÉGE MA IS ÁTHATJA A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEMET

Minden tudományág keresi a saját ikonjait, példaképeit. A közigazgatás-tudomány elhelyezése a magyar tudományos palettán az elmúlt évek vitatott kérdése volt, azonban az Állam-

tantárgyában is visszaköszön Magyary neve. „Ha belelapozunk a műveibe, megállapíthatjuk, hogy számos meglátása a mai napig érvényes” – emelte ki a szakkollégium igazgatója. „Nem véletlen, hogy Magyary a kormány rendeltetéséről vagy a közigazgatási vezetésről, az előmeneteli rendszerről és a személyi állomány jelentőségéről írt gondolatai éppúgy visszaköszönnek a Politológia, mint a Közzszolgálati Életpályák című NKE közös modulos tankönyvekben.”

SZAKMAI METSZETEK ÉS LÉLEKTANI MÉLYFÚRÁSOK

A digitalizáció célja, hogy Magyary Zoltán életművét minél jesebb módon megőrizzék és könnyen elérhetővé tegyék az utókor számára. A gondosan őrzött hagyaték jelenleg az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tan-

A digitalizálás előkészítése 2015 őszén indult meg Horváth Attila vezetésével, a Magyary Zoltán Szakkollégium hallgatóinak, valamint az ELTE Közigazgatási Jogi TDK tagjainak bevonásával. „A hagyaték felmérése egy hosszadalmas, nagy pontosságot igénylő munka volt: minden egyes dokumentumot számba vettünk abból a szempontból, hogy ki a szerzője, mikor és hol keletkezett, hány oldalas, milyen nyelven íródott, mekkora a fizikai mérete, valamint mi a címe és a témája.”

A hagyaték négy blokkból áll össze. A legterjedelmesebb részt a Magyaryhoz és pályatársaihoz, tanítványaihoz fűződő legkülönbözőbb, ezernél is több dokumentum (személyi anyagok, kéziratok, levelezések, előadásvázlatok, a felsőoktatás szervezettel, illetve a szakmai előmenetellel összefüggő iratok) képezi,

a tudományos munkaszervezés, üzemvezetés irányzatának képviselőjeként szokás említeni.” Azonban életműve ezen több szempontból is túllépett. Kiválóan beszélt angolul, németül és franciául, így be tudott kapcsolódni a tudomány nemzetközi vérkeringésébe: a Szovjetuniótól az Egyesült Államokig számos tanulmányutat tett a világban, és élénk kapcsolatot ápol a kor neves külföldi szakembereivel. Hangsúlyozandó, hogy nem csak elméleti tudósként tartjuk számon, hiszen elképzeléseit igyekezett a gyakorlatba is átültetni, 1931-től a közigazgatás egyszerűsítéséért felelős

tudományi és Közigazgatási Kar, valamint a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola működésével mára biztos talapzattal rendelkezik. Magyary Zoltánra úgy tekintünk, mint a közigazgatás tudósára, az NKE egyik példaképére. Emlékének gondozása számos szimbolikus lépésben nyilvánul az NKE életében. Többek között díjat és előadótermet neveztek el róla, 2001-től ő az ÁKK első szakkollégiumának névadója, valamint a halála évfordulóján minden évben egy emlékkonferenciával emlékezik meg a tudományos közösség a tudósról. Természetesen az egyetemi képzés több

székén található. A digitalizálás a Közigazgatás- és Közzszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program égisze alatt valósul meg, amely keretében egy úgynevezett Közzszolgálati Tudásportál fejlesztése zajlik. „A Tudásportál kiindulópontként szolgál azoknak az érdeklődőknek – mindenekelőtt hallgatóknak és közzszolgálati szakembereknek –, akik a közigazgatásban szeretnének eligazodni, vagy tudásukat kívánják bővíteni. Ennek a Tudásportálnak egyik eleme a Magyary-archívum lesz” – fejtette ki Horváth Attila.

amelyek együttes terjedelme tízezer oldalhoz közelít. Az örökség legszomorúbb darabja kétségtelenül Magyary és felesége búcsúlevelének eredeti példánya. Magyary levelezéseiből kirajzolódott, mekkora áhítattal és tisztelettel tekintettek rá a tanítványok: egyáltalán nemcsak szakmai ügyekben leveleztek, hanem esetenként magánéleti problémáikat is megosztották a mentorukkal. Az archívum különösen értékes részei közé tartozik kétszáznál is több, rendkívüli igényességgel megszerkesztett – esetenként 3-4 négyzetméternyi – térkép és szervezeti ábra. Mint ismert, a

magyar közigazgatás racionalizálása érdekében végzett kutatásai során Magyary nagy hangsúlyt fektetett a szervezeti rendszerek kérdéseire. A térképek között a korabeli közúthálózatot, a tankerületi beosztást vagy a városok foglalkozási összetételét bemutató anyagokat ugyanúgy találunk, mint külföldi vonatkozású dokumentumokat, így például Berlinről vagy Etiópiáról is olvashatók feljegyzések. Sőt, a Ludovika Akadémia környékének térképe is megtalálható a hagyatékban. A harmadik blokkot a Magyar Közigazgatási Intézet kiadványai jelentik, itt mintegy ötven könyvről van szó, hozzávetőlegesen hatezer oldal terjedelemben. Végül

igénybe.” A hagyaték szkennelését a Magyary Zoltán Szakkollégium két hallgatója, Kerekes Kitti és Szabó Roland végzi Horváth Attila felügyeletével. „A digitalizációs munkálatok néhány héten belül lezárulnak. Ezt követően indul a nem szkennelhető anyagok – mint például nagy méretű térképek, szervezeti ábrák – fényképezése, amely azért tartogat néhány technikai kihívást.”

A projekt utolsó fázisában a digitalizált és rendszerezett anyagok felkerülnek arra a Tudásportálra, amely segítségével Magyary életműve könnyebben és még teljesebb módon lesz megismerhető az utókor számára. A Magyary-hagyaték mellett a Tudásportálon elérhető lesz egy jelenleg készülő online lexi-

a *Közigazgatástudomány* című folyóirat több mint negyven lap-számát kell megemlíteni, amelyek elektronikus változatát az Országgyűlési Könyvtár nagylelkűen a projekt rendelkezésére bocsájtotta, így ezeket nem kellett digitalizálni. „Az első kimon-dottan közigazgatás-tudományi tárgyú folyóirat sorsát Magyary mindvégig a szívében viselte, sajnos így is csak hét évfolyamot érhe-tett meg 1938-tól 1944-ig.”

Az archiválás után maguk a digitalizálási folyamatok 2017 au-gusztusában kezdődtek egy KÖFOP-os forrásból beszerzett Zeta Comfort iratszkenner segítségével. „Ezt a készüléket elsősorban archiválásra optimalizálták. A nagy teljesítményű készülék gyors és kényelmes szkennelést tesz lehetővé, de a hozzávetőlegesen tizen-nyolcezer oldalnyi anyag digitalizálása így is hónapokat vett, vesz

kon, amely nagyjából háromezer tárgyszóval egy „közigazgatási wikipédia” szerepét kívánja betölteni. Ezenfelül a Tudásportál ad helyet a megújuló Vokscentrum nevű adatbázisnak, amely 1920-tól kezdve valamennyi hazai parlamenti választás adatait tartalmazza, segítve ezzel a választások, a pártok, a jelöltek és a programok iránt érdeklődő kutatók és hallgatók munkáját.

Visszatérve Magyaryhoz, Horváth Attila arra is utalt, hogy az archívum egyes elemei mára alig-alig olvashatók, a nagy méretű térképek is elkezdtek szétmállani, hiszen nagyrészt 80–90 éves dokumentumokról beszélünk. „A digitalizálás révén igyekszünk Magyaryt megőrizni a jövőnek!” – zárta a beszélgetést a szakkollégium igazgatója. ●

SZERZŐ : ORBÓK ÁKOS
EGYETEMI TANÁRSEGÉD, ÁKK ELEKTRONIKUS KÖZSZOLGÁLATI INTÉZET
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A smart home (okosotthon) és smart city (okosváros) biztonsági kihívásairól rendeztek workshopot az Európai Kiberbiztonsági Hónap keretében a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen.

Az eseményen a felszólalók tudományos és gyakorlati szem-pontok szerint járták körül a kiberbiztonság és az otthoni biztonság témáját. A workshop előadói szerint az okosvárosok definícióját több különböző nézőpontból lehet megközelíteni, de egységes, mindenki által elfogadott formája még nem léte-zik. Emiatt is válhatott rövid időn belül egy általánosan pozitív csengésű hívószóvá a smart city, amely kifejezést egyre több város használja saját meghatározására. A szakértők szerint okosvárosról leginkább akkor beszélhetünk, ha infokommu-nikációs eszközök (ICT) alkalmazásával válik hatékonyabbá és fenntarthatóbbá egy település. Az okosvárosok biztonsági kihívásai éppen a felhasznált eszközökből fakadnak. Minden olyan feladat, amelyet IoT- (Internet of Things-) eszköz, mes-terséges intelligencia vagy a kettő keveréke old meg, egyben a kibertér részévé is válik, amelyben a kockázatok száma folya-matosan nő. Ennek oka, hogy a felhasználók többsége nincs tisztában a kibertérben rejlő veszélyekkel.

Az egyik napjainkban jelentkező biztonsági probléma, hogy sokan a legolcsóbb terméket választják, amelynek IT-biz-tonságára nem fordítottak kellő figyelmet, és nem frissítik azt a felmerülő biztonsági kockázatok kivédése érdekében. A biztonságos termékek alacsony számának egyik oka, hogy egy gyártó termékét több száz más termékben használják fel újra és újra a biztonsági résekkel együtt. A kapható termékek nagy részét ugyanaz a szoftver működteti, így csak látszólag beszélhetünk változatos termékpalettáról. Léteznek és mű-ködnek biztonságos IT-termékek is, azonban a fejlesztésük és beépítésük nem kifizetődő a gyártóknak, kivéve azokat, ame-lyeknél a profitot a működés biztonsága szavatolja (pl. set-top-boxok). A felhasználók mindennapjaiban akkor jelenik meg ez

a probléma, amikor áldozattá válnak. Az átlagos felhasználók nem frissítik a termékek szoftvereit, így még ha van is a gyár-tónak valamilyen biztonsági fejlesztése, ez nem igazán jut el a termékekhez. Ez vezetett olyan eseményekhez, mint a Mirai botnet esete. Ez volt az első olyan hálózat, amely bizonyítottan IoT-eszközöket (zömmel IP-kamerákat) használt az elárasz-tásos támadásokhoz (DDoS). Ezeket a támadásokat az eset előtt csak számítógép-hálózatokkal szemben hajtották végre. De az alacsony szintű gyártói védelem és a biztonság tudatos felhasználók hiánya azt eredményezte, hogy a gyári jelszót megszerezve a támadók több ezer IoT-eszköz felett vehették át az uralmat, majd médiaszolgáltató oldalakat árasztottak el a kéréseikkel, amelyek több órára vagy akár napra is szüne-teltetni kényszerültek szolgáltatásaikat.

Egyre több okoseszközt fogunk használni otthonainkban, ezért ott a kiberbiztonsági kihívások hatványozottan fognak jelentkezni a jövőben, így a kibertér hatásai nem csak közvetetten fognak hatni a mindennapjainkra. A kiber-fizikai eszközök elterjedésével, valamint az IoT bővülésével az életünk egy része a kibertérben fog zajlani, annak az összes veszélyével együtt. Miért tesszük ki magunkat ekkora veszélynek, miért használunk ilyen eszközöket? A workshop résztvevői szerint azért, mert kényelmesek vagyunk, valamint ez az olcsóbb megoldás. Felmerülhet egy újabb kérdés bennük: hogyan lehet olcsóbb egy fejlettebb és több szolgáltatást nyújtó technológia a régebbinél? A gyártóknak megéri olcsóbban adni azt a terméket – vannak olyan termékkategóriák, amelyekből már nem is lehet nem „okosat” találni –, amely hosszú távon több hasznot termelhet számukra. A gyártó így könnyen gyűjthet adatokat a felhasználói szokásokról, amelyeket optimista megközelítésben legfeljebb csak a termékfejlesztésben használhat majd fel. A szakértők szerint nincs minden veszélyforrás kivédésére használható, egységes megoldás, de a megelőzésben azért lehetnek hatékony praktikák. Elsősorban érdemes listát készíteni az okoseszközeinkről és folyamatosan figyelemmel kísérni a biztonsági frissítéseket.

Ennek egy hatékonyabb formája, amit több gyártó is alkalmaz, a termékek regisztrációja. Ennek előnye a bővített garancia és a felmerülő biztonsági résekkel kapcsolatos frissítések elérhetősége. A másik megfontolandó tanács, hogy ha lehetséges, ne alkalmazzunk IoT-eszközöket olyan helyeken, ahol nincs feltétlenül szükség a távoli vezérlésre, és közvetlenül hatással lehet biztonságunkra (kazán, hűtő vagy mosógép). Szervezeti szinten is szükségesek bizonyos változások az előadók szerint. Az egyik ilyen az lehetne, hogy IT-biztonsági szűrőket kellene alkalmazni az eszközbeszerzések esetén, valamint a felhasználók képzése is elengedhetetlen. Összességében elmondható, hogy a kibertér és az okosváros biztonsági problémáit az informatikai biztonságot garantáló szakemberek globális hiánya okozza, valamint hogy a szoftverfejlesztők sem fordítanak és fordítottak elegendő figyelmet az IT-biztonságra. Ugyanis a hibák „gyártása” sokkal nagyobb ütemben zajlik, mint azok elhárítása. Ezt a folyamatot valamilyen meghatározó globális esemény tudná csak megváltoztatni, amely során mindenki számára világossá válhatna, milyen fontos a kibertér biztonsága és az egyes felhasználók, fejlesztők tudatossága. ●

EZ LESZ AZ ELSŐ OKOSVÁROS MAGYARORSZÁGON

„A Digitális Jólét Program (DJP) 2.0 keretén belül Tata lesz azon kísérleti programok egyik helyszíne, ahol okosváros-fejlesztéshez (smart city) kapcsolódó eljárásokat fejlesztenek ki és vezetnek be” – mondta még nyár elején a programért felelős miniszterelnöki biztos egy tatai konferencián.

Deutsch Tamás hangsúlyozta, az egész országban legalább nyolc-tíz helyszínen szeretnék kísérleti projekteket indítani. Az okosváros-fejlesztési program helyszíne nemcsak város lehet, hanem nagyobb szintű települési együttműködés is. A fejlesztések érdekében jelentős képzési programokat indítanak, első körben a közigazgatásban dolgozó csaknem hatvanezer ember legalább egy százalékát szeretnék elérni, nekik tartanának továbbképzéseket a Nemzeti Községi Akadémia közreműködésével.

Deutsch Tamás azt mondta, a fejlesztések figyelembe veszik a jó európai gyakorlatokat, nem szeretnék Budapestről, normatív eszközökkel megszabni az önkormányzatok fejlesztési irányait, hanem tiszteletben tartják a települések autonómiáját. A program a Kárpát-medencei, többségi magyar települések számára is elérhető lesz.

A konferencián a tatai település- és térség-fejlesztés szakmai központjának létrehozása érdekében együttműködési megállapodást kötött a város önkormányzata, valamint az NKE, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, az Eduvus Főiskola és Budapest XVII. kerületének önkormányzata.

(Forrás: MTI)

Büszkeségünk: Bodolai Fanni világbajnok

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN
FOTÓ: BODOLAI FANNI ARCHÍV

„A sport által mindig tartoztam egy közösséghez, ahol megtanulhattam csapatban dolgozni, önzetlenül segíteni, küzdeni és előrevinni a csapatot az egyéni teljesítményemmel. Mindezt egymásért, egymást segítve” – mondta Bodolai Fanni, aki nemrégiben quadratlon világbajnoki címet szerzett.

A quadratlon különböző sportokat magában foglaló, hatalmas állóképességet igénylő sportág, amelyben a versenyzők úszásban, kerékpározásban, kajakozásban, valamint futásban mérik össze erejüket. Három távon lehet versenyezni: sprint-távon (0,75 km úszás, 20 km kerékpár, 4 km kajak, 5 km futás), középtávon (1,5 km úszás, 40 km kerékpár, 8 km kajak, 10 km futás) és hosszú távon (4 km úszás, 90 km kerékpár, 20 km kajak, 21 km futás).

Egyre több országban kezd elterjedni a sportág, az Európa- és világbajnokság mellett évről évre megrendezik a világkupa-sorozatot. Hazánkban manapság kezd újraéledni a quadratlon: hosszú idő után újra országos bajnokságot rendeznek, továbbá már lebonyolították az első Magyar Kupa-sorozatot. Bodolai Fanni, a Nemzeti Községi Akadémia Rendészeti Tudományi Karának harmadéves, határrendészeti szakirányos hallgatója számos hazai és nemzetközi sikert ért el a sportágban.

○ **Milyen atlétikai életúttal csöppentél a quadratlon világába?**

Bodolai Fanni: Igazából már egészen kicsi korom óta sportolok. Úszással kezdtem, így a vízbiztonságom és -szeretetem is nagyon hamar kialakult. Városunkban nagyon népszerű a triatlon, illetve a kajak-kenu, így leegyszerűsödött a sportágválasztás. Szülői javaslatra választottam végül a kajakot. Az alapozási időszakban ez a sportág is megkövetelte a heti nyolc-kilenc edzést, ebből heti három hajnali erősítéssel. Alapjában véve a kajakozáshoz szükséges alapozási időszakban szinte mindenféle edzést végeztünk: volt úszás, futás,

erőfejlesztés, tanmedencés evezés, illetve ősszel és tavasszal sokszor kerékpározunk is. Összesen nyolc évig kajakoztam kisebb-nagyobb sikerrel, majd 2015-ben az egyik ismerősöm hívta fel a figyelmemet, hogy abban az évben hazai szervezésű lesz a quadratlon-Európa-bajnokság. Addig nem is hallottam a quadratlonról mint sportról. Mivel a sportághoz szükséges alapok amúgy is az edzések részét képezték, kézenfekvőnek tűnt, hogy kipróbálom magam.

Eleinte kizárólag a szüleim támogattak, illetve szponzorálták a versenyeim és a felkészülésemet. Egykori edzőm is figyelemmel kísérte próbálkozásaimat, és meglátta ennek a sportágnak a szépségeit, lehetőségeit. Egy-két versenyre el is kísért, majd neki köszönhetően a Tiszaújvárosi Vízi Sportegyesület felkarolta a quadratlon. Így most már teljes mértékben élvezhetem fiókegyesületem támogatását. Ezenkívül a Tiszaújvárosi Városi Önkormányzat is figyelemmel kíséri eredményeimet, és az évente megrendezendő sportgálákon jutalmazni szokták teljesítményemet.

○ **Milyen sikereket értél el a sportban? Melyik eredményedre vagy a legbüszkébb?**

B. F. 2015-ben sprinttávon korosztályos világbajnoki címet szereztem, abszolút női mezőnyben pedig a második helyen végeztem Szlovákiában. A világkupa-sorozatban a korosztályos második és az abszolút női nyolcadik helyet szereztem meg. 2016-ban sikerült elnyernem a korosztályos Európa-bajnoki címet. A Balatonakalin rendezett országos bajnokságon korosztályos és abszolút női csoportban is első helyen végeztem, így elnyertem az országos bajnoki címet is.

A világcupa-sorozatban ekkor már korosztályos első lettem. 2017-ben közép- és sprinttávon egyaránt indultam. Az Orfűn tartott világbajnokságon korosztályos világbajnok, valamint női abszolút harmadik lettem. Sprinttávon az évben sikerült begyűjtenem a korosztályos világbajnoki címet, a korosztályos magyar bajnoki címet, valamint megnyernem a Magyar Kupa-sorozatot.

Melyikre vagyok a legbüszkébb? Nehéz választanom, hiszen mindegyik versenynek megvolt a maga nehézsége és ezzel együtt a szépsége is.

Azonban azt hiszem, hogy az idei középtáv (1,5 km úszás, 40 km kerékpár, 8 km kajakozás, 10 km futás) teljesítése egy hatalmas dolog volt számomra. Közel négy órát versenyeztem, amiben volt egy borulásom is kajakozás közben.

Ez egy hely visszaesést jelentett az abszolút női mezőnyben, ennek ellenére sikerült megszerezniem a korosztályos világbajnoki címet ezen a távon is, az abszolút női mezőnyben pedig ez a harmadik helyet jelentette.

○ **Említetted, hogy a világbajnokságok nagy hatással voltak rád.**

Hogy zajlott a felkészülés és maga a verseny?

B. F. A középtávú világbajnokságot májusban rendezték meg, így az iskolai elfoglaltságok mellé kellett besűrűítenem az edzéseket. Őszintén

szólva, nagyon megterhelő időszak volt ez számomra: ez a táv többórás felkészülést igényelt naponta, és a zárthelyi dolgozatok nagy része is erre az időszakra esett. A szorgalmi időszakban a kollégium és az iskola adta lehetőségek maradtak a felkészülésre. Nagyrészt futottam, illetve erősítettem, péntektől vasárnapig pedig otthon eveztem, kerékpároztam, illetve úsztam. A nyári, sprinttávú világbajnokságra való felkészülésem sem volt egyszerűnek mondható, hiszen a négyhetes

szakmai gyakorlatomból három hetet a szakirányomnak megfelelően egy határrendészeti kirendeltségen töltöttem. Persze itt is maximálisan kihasználtam azt a kevés kis szabadidőmet, ami adódott. Így ha tehettem, mindig elmentem futni és biciklizni a szakgyak mellett.

Minden versenyemet rendkívül nagy izgatottság, felkészülés, illetve koncentráció előzi meg. Általában a verseny előtti éjszakát már a helyszínen töltjük, hogy minél kipihentebben tudjak rajthoz állni. A verseny napja úgy néz ki, hogy reggel

átveszem a rajtcsomagomat, majd jön a „bedepózás”. Ez azt jelenti, hogy a kerékpározáshoz, a futáshoz és a kajakozáshoz szükséges felszereléseket előkészítem. A versenyt úszással kezdem, ezen szeretek túl lenni, mert ez a leggyengébb számom a négy közül. Az úszás után következik a kerékpározás, ami viszont a legerősebb. Nagyon szeretem, hiszen itt lehetőségem nyílik le dolgozni az úszásban összeszedett hátrányomat. A kerékpározás után következik a kajakozás, ami szintén az erősségeim közé sorolható a nyolcéves kajakos múltamnak köszönhetően. Mindkettő úgynevezett technikai szám, vagyis nem csak rajtam múlik a

jó eredmény, hanem problémák adódhatnak verseny közben az adott eszközzel, például defekt vagy borulás, ami megnehezítheti a dolgomat. Ezért jól elő kell készíteni mindent. A zárószám a futás, ahol szintén a legjobbat kell kihozni magamból, hiszen sokszor ott dől el a végső sorrend. A középtávú vb-n a rendkívül erős szél miatt sajnos beborultam a vízbe, így ki kellett úsznom a tó partjára, visszaülni a hajóba, majd folytatni a versenyt. A sprinttávú vb-n sajnos nem a legjobb formámat

hoztam. Meggyűlt a bajom az erős széllel ezen a pályán, illetve a futópályát is nagyon nehéz terepen jelölték ki. A korosztályos világbajnoki címet azonban itt is sikerült elhoznom, ami az abszolút női ötödik helyet is jelentette.

○ **Ilyen fiatalon hatalmas sikereket értél el a sportágadban. Mennyire járult hozzá a sport iránti szereteted ahhoz, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetem képzését válaszd? Hogyan támogat az egyetem a céljaid elérésében?**

B. F. Ahhoz, hogy a Rendészettudományi Karra felvételt nyerjen valaki, teljesíteni kell egy fizikai alkalmasságit. A sportos múltamnak köszönhetően szerencsére nagyobb gondot okozott az, hogy időben odaérjek a felmérésekre, mint maga a feladatsor teljesítése. Engem mindig is vonzott ez a hivatás, illetve az

általa megkövetelt dolgok, mint amilyen a megfelelő erőnlét, állóképesség, példamutatás. Szeretem a kihívásokat is, és úgy gondolom, hivatásom során nem lesz hiány belőle. A sport által mindig tartoztam egy közösséghez, ahol megtanulhattam csapatban dolgozni, önzetlenül segíteni, küzdeni és előrevinni a csapatot az egyéni teljesítménnyel. Mindezt egymásért, egymást segítve. A bajtársiasság így nekem egy alapvető érték, mindig szívesen segítek a társaimnak.

Az egyetemen figyelemmel kísérték versenyeredményeimet. A hallgatói önkormányzat meg is osztotta oldalán az egyes helyezéseimet, ami végtelenül jólesett. A versenyeimhez segítőkészen viszonyultak a karon. Ha esetleg ütköztek az iskolai elfoglaltságaim egy versennyel, engedélyezték távolmaradásom,

így rajthoz tudtam állni minden fontos megmérettetésen. Ezenkívül a fizikai felmérések eredményei alapján minden félévben kialakul egyfajta rangsor a hallgatók között, amit a testnevelési tanszék ki is szokott függeszteni. Az évfolyamunkon eddig még mindig sikerült az első helyen végezni. Továbbá minden évben képviselem egyetemünket számos Belügyminisztérium által szervezett versenyen, az úszástól kezdve a futáson át a járőrbajnokságig. Nagyon szeretem ezeket, hatalmas büszkeséggel tölt el, hogy egyetemünk színeiben indulhatok, és ezzel öregbíthetem a hírnevét egy kitűnő csapat tagjaként. Ezek a versenyek mind hozzájárulnak fejlődésemhez.

○ **Harmadéves egyetemistaként biztos megterhelnek az oktatási kötelezettségek. Hogy tudod összehangolni a rendszeres versenysportot a napi egyetemista teendőiddel?**

B. F. Szerintem maximálisan megoldható az egyetemi elfoglaltságok mellett a sportolás is, hiszen egy közhellyel élve „mindenkinek arra van ideje, amire szeretné”. A szorgalmi időszakban hétfőtől péntekig a kollégiumban vagyok, minden reggel fél 8-kor van egy sorakozónk, majd 8-tól zajlanak a foglalkozások, előadások egészen délutánig, 15:45 és 18:45 között végzünk. Az utolsó előadás után az első dolgom rendszerint az edzés, majd utána pihenés, illetve tanulás. A hétvégéimet általában otthon töltöm, ami nagyrészt napi két-három edzéssel telik el. A vizsgáimra is otthon szoktam felkészülni, viszont ilyenkor is igyekszem napi kétszer edzeni.

○ **Az RTK-val 2017-től ti is beköltöztetek a Ludovika Campusra. Hogy látod, a campus épülő sportkomplexumai mennyiben fogják segíteni a fejlődésed?**

B. F. Eddig a karunkon nem volt túl sok lehetőség helyben a sportolásra, most viszont a már elkészült pályák között szerintem mindenki megtalálja a számára legmegfelelőbb aktív kapcsolódást, sportolási lehetőséget, hiszen épült kosárlabda-, futó-, röplabda-, tenisz-, illetve műfüves focipálya is. Én személy szerint a futópályának örülök a legjobban, illetve már nagyon várom, hogy elkészüljön az uszoda.

○ **Milyen jövőbeli terveid vannak? A sportkarrier mellett milyen kihívásokat állít eléd a választott szakmád?**

B. F. Végzős hallgatóként most természetesen a tanulásra, illetve a szakdolgozatom elkészítésére fordítom szinte minden energiámat, de a következő szezonban is szeretnék nemzetközi versenyeken indulni, amennyiben sikerül összehangolnom az edzéseket az iskolai kötelezettségeimmel.

A szakmát tekintve elsősorban most azon izgulok, hogy melyik szolgálati helyre kerülök, hiszen ezt majd csak a következő félév elején tudjuk meg. A sikeres államvizsga, illetve a tisztavató után egy négyhetes továbbképzésen veszünk részt, majd augusztusban kezdjük meg első szolgálatunkat „élesben”. A határrendészeti szakirányon szeretném továbbképezni magam, esetleg EU-s területen dolgozni. ●

Sikerre ítélve?

SZÖVEG: HORVÁTH ORSOLYA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A képességek, amelyekkel megszületünk, vezethetnek kiválósághoz, de kudarchoz is, mert van egy olyan dolog, amivel nem lehet számolni, amire nem lehet statisztikát és kutatást építeni, s ez maga a sors” – mondta lapunknak Dr. Joan Freeman professzor asszony. A Nemzetközi Mensa és a Brit Pszichológiai Társaság által életműdíjjal kitüntetett, szakmájában világhírű szakemberrel beszélgettünk a képességekről, a lehetőségekről és a kemény munkáról, valamint arról, hogy a személyiség alapvetően határozza meg azt, kiből mi lesz.

Joan Freeman a Nemzeti Közszerződési Egyetem Kiválósági Központjának meghívására érkezett a Ludovikára, ahol elsősorban annak a 35 éven át tartó kutatásnak a tapasztalatairól tartott előadást, amelynek során 210, részben kimagasló képességű gyermek életútját követte figyelemmel. A gyerekeket három csoportban vizsgálta. Az egyik a teljesen átlagos képességű gyerekeket fogta össze, a másik kettő azonban csupa tehetséges 5-14 éves gyerekből állt. Ez utóbbi két csoport tagjai teljesen megegyeztek korban, társadalmi helyzetben, nemek és képességek tekintetében. A különbség csupán abból állt, hogy az egyik csoportban olyan gyerekek voltak, akiket tehetségesnek kiáltottak ki, a másikban lévőket viszont nem. A több mint három évtizedes munka eredménye a *Tehetség ajándéka* című könyv, számos publikáció, több ezer órányi hangfelvétel és személyes kötődés azokhoz az egyéni történetekhez, amelyekben volt siker és kudarc is szép számmal.

○ Az előadása során számos példával illusztrálta az elmondottakat. Személyes sorsokat ismertünk meg, és látszott, hogy Ön személyesen is kötődik ezekhez az emberekhez. A mai napig tartják a kapcsolatot?

Joan Freeman: A többségükkel igen. 5 és 14 év közötti gyerekekkel kezdtük el a kutatást a hetvenes évek közepén, és 35 éven keresztül voltunk együtt. Sokszor többet tudtam róluk, mint a szüleik, mert az idők folyamán jobban megnyíltak nekem.

○ Mi alapján választotta ki a gyermekeket a kutatásához?
J. F. A hetvenes években, amikor kezdtük, egyetlen igazi tudományos alap volt, amire építhettünk, ez pedig IQ-teszt. De tudtam, hogy ez nem az igazi. Legalább egy rendes statisztikai alapot adott az összehasonlításhoz, ugyanakkor le is szűkítette a kört, mert például a kreativitást nem lehetett mérni. Ezért szükségem volt más emberek véleményére is. Például a zenei tehetség elég egyértelmű, ott a tanárok el tudják dönteni, hogy valaki tehetséges-e vagy sem. Így próbáltam egyéb területeket is bevonni, mint például a sport. Ami nekem még a kiindulási alapot adta, azok a szülők voltak, akik a tehetséges gyerekeik miatt csatlakoztak egy tehetséggondozó társasághoz.

○ Mit jelent egyáltalán az, hogy valaki tehetséges?
J. F. A tehetség egy relatív fogalom, és mindig valakivel összehasonlítva értendő. Valaki vagy jobban, vagy kevésbé képes

valamit megcsinálni. Ráadásul ennek van egy nemzetközi viszonylata is. A nyugati kultúrkörben a tehetséges gyermek meghatározása más, mint például a kínai vagy más ázsiai kultúrákban. S miután másképp definiálják ezt, másképp is állnak a tehetséges gyerekekhez. A kutatók egy része úgy véli, hogy a tehetség pusztán genetika, míg egy másik szemlélet szerint a környezeti tényezők befolyásolják. Ha valóban öröklött képességek határozzák meg a tehetséget, akkor sokkal kevesebb esélyünk van arra, hogy változtassunk a gyermekeken. Genetikai alapon nézve, „tehetségnek” csak a populáció megközelítőleg 5%-a számít. Ha azonban csak egy tetszőleges meghatározás szerinti 5%-ot tekintünk tehetségesnek, akkor mi történik a többi 95%-kal, az „átlagosokkal”? Az, hogy elutasítjuk az átlagosokat?

Az európai nézőponttal szemben a Távol-Kelet nagy részén úgy gondolják, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, így minden gyereknek magas szintű oktatást és jó lehetőségeket biztosítanak. Tehát minden gyereknek adott a lehetősége arra, hogy kitűnjön valamiben ahelyett, hogy megkülönböztetnék őket még azelőtt, hogy egyáltalán elindulnának az életben. Ez azt jelenti, hogy a tehetségüket kamatoztatni tudják, és nincsenek középszerűnek elkönyvelve már az oktatásuk elején.

○ Ez alapján nem túl szerencsés a gyerekeket képességek alapján szelektálni.

J. F. A gond az, hogy a tehetség fogalmával együtt jár egyfajta elfogultság, előítélet és számos sztereotípiák. Ráadásul, ami az egyik kultúrában tehetségnek számít, a másikban nem biztos. Nyilván ahol pénz van, ott jobb lehetőségek is vannak. De ilyen előítélet az is, amikor nemek szerint határozzuk meg a tehetséget. Mert mi az, amit látunk a tehetséges gyerek ábrázolásakor például egy könyv borítóján? Egy szemüveges kisfiút, aki könyvet olvas. Ez megtestesíti a tehetség sztereotípiáját, miközben a lányok magasan jobban teljesítenek mindenben.

De a szelekció azt is magával hozza, hogy a kiválasztott néhány százaléknak nagyobb esélye van nagy dolgokat véghezvinni, hiszen az erőforrásokat rájuk lehet összpontosítani. A keleti hozzáállás szerint azonban mindenkinek nagyobb lehetőségei vannak. Ami itt elsődleges, az a szorgalom: az

ázsiai gyerekeknek sokkal keményebben kell dolgozniuk, hogy kitűnjenek, de a túl sok munka hátrányosan hat a kreativitásukra. Ugyanakkor, sokkal több lehetőségük is van kitűnni a tömegeből. Tavaly bekapcsolódtam egy neves nemzetközi hegedűversenybe, amelyet évről évre valamelyik ázsiai ország képviselője nyer meg. Tehát, ha megnézzük, hogy mely országok nyerik ezt meg rendszeresen, akkor azt látjuk, hogy nem azok, akiket előre kiválasztottak, hanem azok, akik keményen dolgoznak.

○ Említette, hogy a lányok jobbak. Minek köszönhető ez?

J. F. A lányok minden lehetséges területen a matematikától a fizikáig magasan jobban teljesítenek a fiúknál, legalábbis Nagy-Britanniában. Az egyik lehetséges oka ennek az, hogy megváltozott a számonkérés rendszere. Ahelyett, hogy töbörás vizsgákat tennének hatalmas elméleti ismeretanyagból, nagyon sok a projektmunka, ami viszont a lányoknak jobban megy, és ráadásul meg is akarják mutatni, hogy ők jobbak. A világ számos országában ez a jelenség tapasztalható, de például Németországban még nem, mert ott még a konzervatívabb pedagógiai módszerekkel élnek.

○ Jó, ha egy gyerek tudatában van annak, hogy tehetségesként tartják nyilván?

J. F. Nagyon nagy nyomást helyeznek ezzel a gyerekekre. A kutatásban résztvevők harmada tudta, hiszen a tehetségesnek kikiáltott csoportban voltak. De még azok is, akiket

nem címkéznék így fel, előbb-utóbb rájönnek maguktól is, hogy mások: gyorsabban tanulnak, okosabbak. A nagy gond számukra az, hogy a többiek nem azok. Ezért unatkoznak, kifejlesztnek maguknak technikákat az unalom ellen, mint például az álmodozás, amivel próbálják eltölteni az időt. A problémát az jelenti, hogy az iskolarendszer nem azokat támogatja, akik kimagaslók, hanem sokkal több figyelmet kap a felzárkóztatás, azok a gyerekek, akiknek segítség kell a tanuláshoz.

○ **Mi volt a kiindulópontja a kutatásának?**

J. F. Arra voltam kíváncsi, hogy mi alapján kiáltunk ki bizonyos gyerekeket tehetségesnek. Miért pont őket? Valóban azok-e, s mi van a többiekkel? Ha összehasonlítjuk a tehetséges gyerekeket azokkal, akikre ezt nem sütötték rá, van-e különbség? Miért címkézzük fel a gyerekeket: mert megérdemlik, vagy mert a szülők ambíciózusak? Hová vezet mindez?

○ **Említette az előadása során, hogy a kutatás eredménye szerint nagy különbségek voltak a két csoport között.**

J. F. Jelentős viselkedésbeli különbségek voltak megfigyelhetők a tehetséges és az átlagos gyermekek között. A tehetséges gyermekek sztereotipikusan azokat a személyiségjegyeket mutatták, amelyeket a társadalom is elképzel e szó hallatán.

A két tehetséges csoport tagjai nem átlagos emberek, mégis különböztek egymástól. A tehetségesnek kikiáltott csoport tagjai hozták a sztereotípiákat, például rosszabbul aludtak. Agresszívebbek voltak, kevesebb kapcsolattal, azok is problémásabbak, főleg a szülőkkel. A nem címkézett tehetséges csoport tagjai azonban sokkal könnyebben megbirkóztak a mindennapokkal.

○ **Az előadása során példaként hozott egy fiatalembert, aki drogtúladagolásban halt meg, pedig a képességei alapján a legkiválóbbak közé tartozott. Van igazság abban, hogy a zsenik érzékenyebbek, s nehezebben birkóznak meg a mindennapokkal?**

J. F. Ez egy nagyon fontos kérdés, mert határozottan állítom, hogy soha semmilyen tudományos

bizonyítékot nem találtam arra a kutatásaim során, hogy a tehetséghez bármiféle érzelmi vagy morális probléma társulhatna. Valóban van egy ilyen feltételezés, hogy a tehetség együtt jár valamiféle morális törekenységgel, de ez nem igaz. Speciális kihívások azonban vannak. Ilyenek az elvárások, a szülői ambíciók és remények; az egyenlőtlen fejlődés, hiszen ha valamiben kimagasló vagy, másban lehet, hogy nem. Ott van a versenyszellem, valamint az, hogy a tehetséges gyerekek intellektuálisan elmagányosodhatnak, mert ők elsőre is megértik a tanórán azt, amit a többi gyerek nem.

○ **Ezeket hogyan kell kezelni? Egyáltalán mi a feladatunk egy tehetséges gyermekkel szemben?**

J. F. Sokan fordulnak hozzám azzal a kérdéssel, főleg szülők, hogy mi a teendő. Miután kutató vagyok, igyekszem nem tanácsolni semmit, de azt tudom, hogy a legjobb, amit tehetünk, hogy figyelünk a gyerekünkre. Minél többet beszélgetni, kérdezni, s figyelni a válaszokra – ez a feladatunk. Pályafutásom során elképesztően sok szülővel találkoztam, akik egyáltalán nem beszélgettek a gyerekeikkel.

○ **Számos példát hozott az előadása során arra, hogy a tehetség önmagában kevés a sikerhez. Mi kell akkor a tehetségesek kibontakozásához?**

J. F. A képességek, amelyekkel megszületünk, vezethetnek kiválósághoz, de kudarchoz is, mert van egy olyan dolog, amivel nem lehet számolni, amire nem lehet statisztikát és kutatást építeni, s ez maga a sors. A legfontosabb, hogy a tehetségesnek kikiáltott emberek is csak emberek. Ugyanolyanok, mint bárki más: vágyakkal, tervekkel, akiknek a sors ad, de el is vesz tőlük. A tehetség nem áll egyenes arányban a sikerrel, mindemellett, hogy a siker definíciója is eltér minden egyén esetében. A tehetség önmagában nem elég a kimagasló képességek kibontakoztatásához. A megfelelő karrier kiválasztása és a lehetőségek megléte, valamint biztosítása elengedhetetlen feltételei annak, hogy a tehetséges gyermekből sikeres felnőtt legyen. Nagyon fontos, hogy milyen a családi háttér. A drogos fiatalember családjában az apa molesztálta a lánygyermeket, ami alapvetően határozta meg a fiú sorsát. Ami a legfontosabb, s amivel a kutatások sosem számolnak, az a személyiség. Volt két briliáns képességű kislány a kutatás alanyai között. Mindkettő előtt kiváló jövő állt zeneileg. Az egyik előtt minden lehetőség adott volt, hogy kimagasló legyen, de nem lett, sőt gyakorlatilag pénz, család és minden nélkül tengeti napjait. A másik is elképesztő tehetség volt,

zongoraversenyt nyert, évekre tele volt a koncertnaptára, de a napi nyolcórás gyakorlás tönkretette az ízületeit, ami olyan súlyos fájdalmakkal járt, hogy a haját nem tudta megfésülni. Két évig a zene közelébe sem jutott. Ez a betegség a zenei pályafutásának véget vethetett volna, de nem hagyta magát legyűrni. Úgy döntött, hogy énekelni fog, és ma Monteverdit énekel szerete a világon. Az, hogy ő sikeres lett és maradt, abból fakad, hogy milyen a személyisége.

○ **Mi, magyarok előszeretettel gondolunk úgy magunkra, mint egy tehetséges nemzet. Lehet egyáltalán tehetséges egy nemzet?**

J. F. Lehet bizony. Magyarország kis ország, bezárva más népcsoportok gyűrűjébe. Bizonyos szempontból elszigetelt, s az is volt a történelem során. Ez az

elszigeteltség élesíti az elmét, mert magadra vagy utalva. Úgy érzem, hogy a kemény munka a kulcs azonban itt is. Ott van például Dél-Korea, amely nem túl nagy ország, nagyon konzervatív hagyományai vannak, és iszonyú szegénységből törtek fel. Elképesztő mennyiségű pénzt fordítottak az oktatásra. Nem hangsúlyozzák túl a tehetség szerepét, mert mindenki előtt ott áll a lehetőség, hogy ha keményen dolgozik, vigye valamire.

○ **Úgy beszélt önmagáról az előadása során, hogy okos gyerekek volt, limitált lehetőségekkel. Ez volt az indíttatása a pszichológus pályára, azon belül is a tehetség kutatása felé?**

J. F. Ötévesen Kanadába költöztünk, ahol iskolából iskolába vándoroltam. Aztán tulajdonképpen a semmi közepén egy farmon telepedtünk le, ahol se víz, se áram nem volt. A helyi iskolába jártam, ahol nem volt erős az oktatás, hiszen szinte mindenki még gyerekként beállt dolgozni a földekre. Aztán 14 évesen visszaköltöztünk Angliába, s kiderült számomra, hogy az égvilágon semmit nem tudok. Hallottam például Skóciáról, de azt hittem, hogy az egy sziget. De tudtam, hogy jó képességeim vannak, hiszen már a farmon le kellett kötnöm magam. És én soha nem unatkoztam, valószínűleg a személyiségem miatt. Azóta már tudom, hogy ez az egyik legfontosabb tényező abban, hogy kiből mi lesz. ●

Mindannyiunk öröksége: a reformáció

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **MAGYAR NEMZETI MÚZEUM, ROSTA JÓZSEF**

Idén van az 500. évfordulója, hogy 1517. október 31-én Luther Márton 95 pontból álló, a katolikus egyház bírálatát tartalmazó tézisét, tanításait és követeléseit kiszögezte a wittenbergi vártemplom kapujára. Ezen tettével útnak indította a reformációt, amely átalakította az akkor ismert világ társadalmi berendezkedését. Az évforduló alkalmából számos programot rendeztek világ- és országszerte, többek között a Magyar Nemzeti Múzeum is részt vállalt a megemlékezésekből. Dr. Kiss Erikával, a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársával, az Ige-Idők kiállítás kurátorával beszélgettünk a reformáció jelentőségéről és a Magyar Nemzeti Múzeum reformációhoz kapcsolódó programjairól.

○ Ön szerint miben rejlik a reformáció jelentősége?

Dr. Kiss Erika: Ahogy azt az *Ige-Idők* kiállításunk is mutatja, abban, hogy egyrészt ma is tartó folyamatok indultak meg vele, másrészt ezek, bár nagyon eltérőek voltak a középkorban megszokott jelenségektől, mégis azokból fejlődtek és alakultak ki. A reformáció alatt egy olyan lelki, vallási megújulást kell értenünk, amely hatott az időfogalomra, a nyelvre, a tudáshoz, a családhoz való viszonyunkra, és átformálta az európai ember gondolkodását. Ez nem csupán egyháztörténeti esemény. Van ilyen vonzata is, de Európa nagy részén ez összefonódott közvetlenül a politikummal, kiváltva a világi hatalmak támogatását vagy éppen ellenmozgalmát. Közép-Európában a reformáció terjedése, 16. századi története független a politikai beavatkozástól. A reformáció mindenkire, aki az

európai kultúrkörben élt, óriási hatással volt, bár ez nem konkrétan ismerhető fel, mert nem egyházas formában fejtette ki hatását, hanem a képhez, az olvasáshoz, a tudáshoz, a gondolkodáshoz való viszonyunkban hatott.

○ Helytállóan találja a kifejezést, hogy a reformáció váltotta ki a katolikus egyház ellenreformációját?

K. E. A történelemtudomány az *ellenreformáció* kifejezést már nem használja, a kiállításon éppen ezért egyszer sem szerepel. A reformáció egy hosszú folyamat, a történettudományban létezik is a *hosszú reformáció* kifejezés. Korábban a marxista történetírás láttatta úgy, hogy a reformáció azért született meg, mert eluralkodott a kiábrándulás, volt egy hitelét veszített Európa, egy összeomlóban levő egyházszerzet. Az elmúlt harminc év kutatásai azonban más képet

mutatnak. Volt egy óriási, az egész európai lakosságot átható várakozás, egy nagyon intenzív hitélet, és szenvedélyes érdeklődés egy nagyon fontos téma iránt, amely a reformációt elindította: az üdvösség keresése. Ez mai nyelven annyit jelent, hogy az ember az üdvössége keresésével a feladatát keresi, saját életének célját akarja megfogalmazni vagy értékelni. Az üdvösség keresését segítette a könyvnyomtatás például, ami a kommunikáció egyik kulcsfontosságú eszköze. Valójában a középkori örökségnek egy megszakítottsággal, újraértékeléssel teljes folyamata valósult meg, s mi ezt a folyamatos folyamatot akartuk láttatni a kiállításunkban is. Nem szerettük volna csak a sérelmekre és a küzdelemre kihegyezni a tárlatot, hanem helyette azokra a közös örökségi pontokra helyeztük a hangsúlyt, melyek beépültek közös gondolkodásunkba.

○ Milyen hatással volt a reformáció a katolikus egyházra?

K. E. Valójában a katolikus egyház nem a reformáció ellenében mozgott, hanem bizonyos változásokon kellett átmennie. Maga a reformáció a katolikus egyházon belül indult: a reformátorok első két nemzedéke a katolicizmusból jött, ők katolikusnak születtek. Luther Ágoston-rendi szerzetes volt, Kálvinnak is volt tisztsége egy rövid ideig a katolikus egyházban, amelyről önként lemondott, majd egy világi jogot tanuló, képzett jogászember lett, de még ő is a katolicizmusból érkezett. Maga a *reform* kifejezés is létezett már a középkori katolikus egyházban, például a szerzetesrendek reformja egy folyamatos, mindig újjáéledő igény volt, amelyre születtek válaszok. Az európai ember vágya egy sokkal közvetlenebb, közvetítők nélküli ember-Isten párbeszédre irányult, ami magának a reformációnak is az egyik legfontosabb törekvése volt.

Ezt fogalmazták meg az úgynevezett „sola formulákban”, melyek szerint csak hit és kegyelem által lehet részesedni az üdvösségben, nem közvetítők, nem cselekedet, nem az egyházi hagyomány

alapján. Ez többek között már Szent Ágoston műveiben és Pál apostol leveleiben is megjelenik, amelyeket Luther Márton is behatóan tanulmányozott. Tehát mindez a katolikus egyházon belül jött létre, és az, hogy egyházszakadáshoz vezet majd, nem szerepelt Luther terveiben. De itt látszik, milyen óriási volt a hatása: az egész kontinensen végigsöpört, mint egy hatalmas áramlat, és a katolikus egyháznak erre reagálnia kellett. Elveszítette a híveit, nagyon sok esetben a „személyzetét”: a szerzetesek és a papok a reformáció híveivé szegődtek. Magyarországon Mohács után gyakorlatilag eltűnt a katolikus egyház vezető rétege. Komolyan kellett venni ezt a megújulást, amely kétséget kizáróan végbe is ment, hiszen a 17. századi katolikus egyház teljesen eltér a 16. század elejétől. Itt kapcsolódik be a történettudomány: Magyarországon ugyan nem honosodott meg a kifejezés, de beszélnek *protestáns reformációról* és *katolikus reformációról*. Magyarországon a *katolikus megújulás* kifejezés terjedt el. Ezért gondoljuk azt, hogy a reformáció a katolikusoknak is ugyanúgy fontos.

○ Mit érdemes tudni a múzeum Ige-Idők kiállításáról?

K. E. Ez egy olyan kiállítás, amelyet 2010 óta igyekeztünk megvalósítani. A történelmi protestáns egyházak vezetői akkor keresték meg a Magyar Nemzeti Múzeum akkori főigazgatóját, hogy a reformáció 500. évfordulójára a múzeumban rendezett kiállítással szeretnének emlékezni. A kiállítás az utóbbi időben egy nagyon fontos műfaj, társadalmi kommunikációs tér lett. A látvány befogadása egy kicsit színházaszerű

élményt is nyújt, hiszen nagyon fontos, hogy a látogató ne csak vizuálisan, de érzelmileg is azonosulni tudjon a témával. Ezt szerintem nagyon helyesen látták az egyházi vezetők is. Ez már azt a történet-szi, kuratori elképzelést is tükrözte, hogy a téma mindenkit érint, egy olyan örökség, amely mindenkié, és nem lehet csak

a keresztények vagy csak a protestánsok hagyományaként elkönyvelni. Ez egy általános európai jelenség. A Reformáció Emlékbizottság biztosította a kiállítás költségvetését, amely a legnagyobb e témában Közép-Európában. A kiállításon mindenekelőtt Közép-Európáról beszélünk, amelyen a tágabb Kárpát-medencét értjük. Ez azért fontos, mert a térség reformációja különleges úton ment végbe, nem úgy, mint például Svájcban, Angliában, Franciaországban vagy a német területeken. Közép-Európa már akkor is soknemzetiségű és többetnikumú térség volt, ahol az ortodox és latin kereszténység is egymás mellett élt. Így tehát másként ment végbe a reformáció. A kiállításához olyan emlékművet dolgoztunk fel, amelynek részei sokszor távolról érkeztek. Elsősorban az élő hagyományra koncentráltunk. Ezek a tárgyak nagyon sok esetben gyülekezetektől érkeztek, egyházi gyűjteményekből vagy magángyűjtőktől; a régi könyvek a Nemzeti Könyvtárból és a nagy egyházi könyvtárakból, a református és az evangélikus könyvtárak gyűjteményéből valók. A tárgyak olyannyira élők, hogy vissza is kerülnek a gyülekezetekhez, és karácsonykor már ott fognak szolgálni. Mi nem 1517-ről, hanem az elmúlt ötszáz évről akartunk beszámolni. A tárgyaknak

visszanyúlik valahova a keletkezési története, akár a középkor végéig is: történetük van, használatban vannak, így állandóan rakódnak rájuk újabb történeti rétegek. Mi ezt akartuk bemutatni.

○ **A kiállításnak számos különleges tárgya van, de ha ki kellene emelnie párat, melyeket említené meg?**

K. E. Rengeteg különleges tárgyunk van, például a kolozsvári Farkas utcai református gyülekezetétől, a soproni evangélikus gyülekezetétől, a lócsai evangélikus gyülekezetétől kapott tárgyaink. Minden magyarországi nagy egyházi gyülekezetétől érkezett valami, például a gyöngyösi reformátusoktól nagyon különleges török iratokat hoztunk el. Szintén kivételesek a nagy múltú kolozsvári unitárius gyülekezet Dávid Ferenc személyéhez köthető tárgyai. Sok apróbb különlegesség érkezett Székelyföldről: középkori eredetű liturgikus tárgyak, amelyeket mindmáig használnak a gyülekezetek. Vannak olyan tárgyaink, melyek még sosem jártak Magyarországon, miközben a szakmai közönség régóta ismeri ezeket, egyetemi tananyagokban és számos publikációban szerepelnek. Több olyan kiállított emlék is van, amelyek az utóbbi tíz-tizenöt évben váltak ismertté. Ilyen egy lócsáról érkezett oltárkép

1540-ből. Egy a 16. század óta ugyanannál a gyülekezetnél szolgáló tárgy, egy Vizsolyi Biblia, Károli Gáspár kézirása megrendítő, szép látvány, melynek személyes varázsa van. Különleges az a tárló, amely a teljes magyar bibliafordításhoz vezető utat mutatja be. Lehet látni a Vizsolyi Biblia korrektúraoldalait, rajtuk a nyomdába kerülés előtti változtatásokat. Nagyon mély és megfeszített szellemi munkát tükröznek, azt a törekvést, hogy a Szentírás szövegét magyarul lehessen megszólaltatni. Ez nem volt egyszerű feladat, hiszen nem csupán egy történeti szöveget kellett elmondani, hanem nagyon mély, dogmatikai tartalmat is. Ez óriási tett volt. Olyan szép látni, hogy eleink hogyan birkóztak meg ezzel a feladattal. Külön öröm, hogy a kölcsönzött tárgyak közül többet sikerült restaurálnunk. Ez fontos hozadék: amit egy kis gyülekezet-től elkérünk, azt úgy adjuk vissza, hogy legalább még néhány évtizedig jó állapotban maradjon.

○ **Ha Luther Márton ma itt lehetne köztünk, és megtekinthetné a kiállítást, Ön szerint mit szólna hozzá?**

K. E. Szerintem tetszene neki. Luther Mártonról sok mindent tudunk. Nagyon sok evangélikus közösség volt nálunk, akik jó véleménnyel voltak a kiállításról. Bizonyára neki is tetszene,

mert olyan útjelzők és mutatók mentén halad, amelyekkel egyetértene. Szerintem Kálvin Jánosnak is tetszene. Bár azt gondolják róla, hogy a művészet és a képiség ellen volt, ebből annyi igaz, hogy liturgikus térben nem támogatta az elhelyezésüket. A kiválasztott műtárgyak esetében az volt a fontos, hogy milyen tartalmat hordoznak. A lutheri, a kálvini vagy a szentháromság-tagadó tanítás lényegét mutatják be, azokra a gyülekezetekre és emberekre utalnak, akik készítették, és akik azóta is használják őket. Remélem, ezzel Kálvin is nagyon elégedett lenne. Valóban kicsit színes a tárlat, de azért, mert ezek a tárgyak a hagyományok őrzőitől jönnek: ha ők egy ilyen színes, gazdag hagyományt ápolnak, akkor mi ezt így is mutatjuk be. Ez a kiállítás egy 21. századi látvány, melyben egy műalkotás is megjelenik. Benczúr Emese az alkotója, egy elismert képzőművész, akinek a munkásságában – ahogy a reformációban is – a textus a fontos. Ő mindig a szöveghez keres vizuális formát, így őt kértük fel, hogy készítsen egy műalkotást a kiállítás koncepcióját ismerve. Úgy gondolom, Benczúr Emese nagyon ráértett ennek az ötszáz évnek a lényegére, bízom benne, hogy ez a kortárs műalkotás is elnyerne a reformátorok tetszését. ●

Közeleg az advent

Sült gesztenye, forró csokoládé, forralt bor – csak néhány csodás dolog, amire már nem kell sokáig várunk. Hamarosan beköszönt a tél, magával hozva rengeteg olyan programot, amelyet mind szeretünk, és amelyek ennek a szezonnak a velejárói, gondoljunk csak a különleges kulináris élményekre vagy a téli sportok üzésére! A nappalok egyre rövidebbek lesznek, az éjszék pedig hosszabbak, így jól be kell osztanunk az időnket, hogy a munka mellett elegendő jusson a pihenésre is. A szeretet ünnepét megelőző négyhetes várakozási időszakban országszerte számos lehetőség nyílik a kikapcsolódásra, szórakozásra a szeretteink, családjaink és barátaink körében. Hadd mutassunk be néhány adventi programot!

Debreceni Advent és Aranycsengő Vásár

2017. november 23–24.

Debrecen

A „kálvinista Róma” különleges eseménye a felekezeti, kézművesek és hagyományörzők közreműködésével megrendezett Aranycsengő Vásár, ahol egyedi kézműves- és iparművészek portékái közül válogathatnak azok, akik már karácsonyi lázban égnek. A Tiszántúl egyik legjelentősebb városának vására a Piac utcától egészen a Kossuth utcáig várja az érdeklődőket.

Adventi Fesztivál és Vásár Győrben

2017. november 24. – december 23.

Győr

A „vizek városa” november végén ismét díszbe borul és kivilágosodik, hiszen otthont ad az Adventi Fesztivál és Vásárnak. A belváros felölti fényes díszekből álló ruháját, sült gesztenyével

és forralt borral kínálva mindazokat, akik betérnek Győr mesés városába. A Széchenyi téren ünnepi fényjátékkal készülnek, valamint felállítják a Mindenki Karácsonyfáját, a Betlehemet, sőt lesz még rénszarvasszán is, ami a gyermekek körében különösen nagy népszerűségnek örvend. Ugyanakkor a felnőttek számára is rengeteg érdekes rendezvénnyel készülnek. Győr városa jobbnál jobb programokat, meglepetéseket és felejthetetlen élményt ígér a résztvevőknek.

Kecskeméti Téli Fesztivál és Adventi Vásár

2017. november 25. – 2018. január 1.

Kecskemét

Az újév első napjáig tart a Kecskeméti történelmi főterén megtartott Téli Fesztivál, amelyre a karácsonyi ünnep szellemiségében játékos és sportfoglalkozásokkal, adventi dallamokkal, érdekes programokkal és színes műsorokkal készülnek a szervezők. A résztvevőket

szilveszterkor sztárfellépők szórakoztatják, vásárosok és ajándékkészítők termékei várják, éjféltkor pedig közösen csodálhatják meg a tűzijátékot.

Pécsi Adventi Kézműves és Mesevásár

2017. december 1–24.

Pécs

Már december 1-jétől nyitva áll az érdeklődők előtt Pécs Széchenyi terén a Kézműves és Mesevásár. Az adventi készülődés jegyében a varázslatos kóruszenészek előadása és a különleges forralt borok a felelősek a jókedvért és az ünnepi hangulat megteremtéséért.

AZ ÉV HALLGATÓI MAGAZINJA 2017

DUE MÉDIAHÁLÓZAT ORSZÁGOS IFJÚSÁGI SAJTÓFESTIVÁL

2012 óta | közel 40 lapszám | több mint 58 ezer példányban | 5 év alatt több mint 50 cikkíró hallgató

2016
II. helyezés

Az Év Hallgatói Magazinja
Országos Ifjúsági Sajtófesztivál
DUE Médiahálózat

2015

Pro Sperare-díj

Magyar Egyetemi és
Főiskolai Sajtó Egyesület

„Látványos fejlődés,
értékes hallgatói újságírás”

FP

17

A Dialóg Campus Kiadó könyvei állandó kiadói kedvezményekkel

A HVG-ORAC Könyvkiadó referenciaüzlete

Széles tudományos és szakkönyvkiínálat

Dialóg Eötvös és HVG-ORAC Könyvesbolt

1053 Budapest, Károlyi utca 17.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 10:00–18:00

**Várja Önöket
a Dialóg Campus Kiadó**

jogi szakkönyvesboltja Budapest belvárosában

Kapcsolat:

Németh István

+36 1 269 95 33

nemeth.istvan@dialogcampus.hu

www.dialogcampus.hu